

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO **GARRAIO** **ESKARIAREN IRUDIA**

2021

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

LURRALDE PLANGINTZA,
ETXEBIZITZA
ETA GARRAIO SAILA

DEPARTAMENTO DE PLANIFICACIÓN
TERRITORIAL, VIVIENDA
Y TRANSPORTES

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria - Gasteiz - 2022

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO GARRAIO ESKARIAREN IRUDIA 2021

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

LURRALDE PLANGINTZA,
ETXEBIZITZA
ETA GARRAIO SAILA

DEPARTAMENTO DE PLANIFICACIÓN
TERRITORIAL, VIVIENDA
Y TRANSPORTES

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia

Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2023

Lan honen erregistro bibliografikoa Eusko Jaurlaritzaren
Liburutegi Nagusiaren katalogoan kontsulta daiteke:

<https://www.katalogoak.euskadi.eus/katalogobateratua>

Edizioa: 1.a, 2023ko otsaila

Tirada: 15 ale

© Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazioa
Lurralde, Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila

Internet: www.publicaciones.eus

Argitaratzailea: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco
C/ Donostia-San Sebastián 1. 01010 Vitoria-Gasteiz

**Dokumentuaren
egilea:** Ingartek Consulting S.L.

**Lankidetzeta eta
gainbegiratzea:** Euskadiko Garraio Behatokia - OTEUS

Azalaren diseinua: Adaki Komunikazioa

adaki

ISBN: XXXXXXXXXXXXXXX

Lege-gordailua: LG G XXX-2023

AURKIBIDEA

1. SARRERA	12
2. PERTSONEN GARRAIOA.....	14
2.1 Pertsonen errepide bidezko garraioa	14
2.1.1 Pertsonen garraioa ibilgailu arinean	16
2.1.1.1 Barneko joan-etorriak.....	17
2.1.1.2 Kanpoko joan-etorri nazionalak.....	19
2.1.1.3 Kanpoko joan-etorri internazionalak	20
2.1.2 Pertsonen garraioa autobusez	22
2.1.2.1 Hiri barruko joan-etorriak autobusez	23
2.1.2.2 Hiriarteko joan-etorriak autobusez	24
2.1.2.3 Kanpoko joan-etorriak autobusez	26
2.1.2.4 Iragaitzazko joan-etorriak autobusez	28
2.1.3 Pertsonen errepide bidezko garraioaren laburpena	28
2.2 Aireko garraioa.....	29
2.2.1 Pertsonen urteko mugimendua	29
2.2.2 Hegazkin bidezko joan-etorriak batez besteko lanegun batean.....	30
2.2.3 Joan-etorrien jatorria eta helmuga	31
2.2.4 Bidaiariaren trafikoa beste aireportu batzuekin.....	32
2.3 Trenbide bidezko garraioa	33
2.3.1 Euskotren.....	33
2.3.1.1 Urteko joan-etorriak.....	33
2.3.1.2 Joan-etorri motak	35
2.3.2 Euskotren – tranbia	36
2.3.3 Metro Bilbao	37
2.3.4 Renfe	38
2.3.4.1 Renfe zabalera konbentzionala: Aldiriak	38
2.3.4.2 Renfe zabalera konbentzionala: eskualdekoak.....	39
2.3.4.3 Renfe zabalera konbentzionala: ibilbide luzea	42
2.3.4.4 Renfe zabalera metrikoa: Feve	43
2.3.5 Trenbide-eskariaren laburpena	44
2.4 Pertsonen kable bidezko eta beste mota batzuetako garraiobideen bidezko garraioa	45
2.5 Pertsonen garraioaren laburpena eta ondorioak	46
2.5.1 Garraiobide motordunetan EAEn egindako joan-etorriak	46
2.5.2 Banaketa modala	47

2.5.3 Pertsonen garraioari buruzko ondorio nagusiak.....	49
3. SALGAIEN GARRAIOA	51
3.1 Salgaien errepide bidezko garraioa	51
3.1.1. Informazio-iturriak	51
3.1.2 Errepide bidezko salgaien bolumena	54
3.1.2.1 EAE barruko salgaien garraioa	54
3.1.2.2 Salgaien errepide bidezko kanpoko garraioa EAEn	56
3.1.2.3 Salgaien iragaitzazko garraioa	60
3.2 Salgaien aire bidezko garraioa	62
3.2.1 Salgaien eguneroko mugimendua	62
3.3 Salgaien trenbide bidezko garraioa	64
3.3.1 Salgaien garraioa RENFEn	65
3.3.2 Salgaien garraioa Euskotrenen	67
3.3.3 Salgaien garraioa operadore pribatuetan	67
3.4 Salgaien itsasoko garraioa	68
3.4.1 Bilboko portua	68
3.4.2 Pasaiaiko portua	71
3.4.3 Bermeoko portua	73
3.5 Salgaien garraioaren laburpena eta ondorioak	75
3.5.1 Salgaien bolumena	75
3.5.2 Banaketa modala	77
3.5.3 Salgaien garraioaren ondorio nagusiak	79
4. METODOLOGIA	81
4.1 EAEko etxebizitza-inkesta	81
4.1.1 Laginaren diseinua	81
4.1.2 Galdetegiaren diseinua.....	86
4.1.3 Informazio biltzeko prozedura	86
4.1.4 Monetika-datuen tratamendua	87
4.1.5 Telefonía mugikorreko datuen tratamendua	88
4.1.6 Jasotze-prozedurak	88
4.1.6.1 Garraio publikoa	89
4.1.6.2 Gainerako garraiobideak	89
4.2 Autobus-terminaletan egindako inkesta	89
4.2.1 Datuak biltzeko kanpaina	89
4.2.2 Jasotzaileen kalkulua	90
4.3 Ibilgailu astunei egindako kordoi inkesta	90
4.3.1 Datuak biltzeko kanpaina	91
4.3.2 Jasotzaileen kalkulua	92

4.4 Administrazio emakidadunen informazioa biltzea	92
5. ERANSKINAK	94
5.1 Autobus-terminaletako inkesten ustiapena	95

IRUDIEN AURKIBIDEA

Irudia 1. Ibilgailu arinean egindako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%)	17
Irudia 2. EAEko barne joan-etorriak ibilgailu arinean arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	18
Irudia 3. Kanpoko joan-etorri nazionalak ibilgailu arinean arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	20
Irudia 4. Kanpoko joan-etorri internazionalak ibilgailu arinean arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	21
Irudia 5. Autobus bidezko EAEko barneko joan-etorriak arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	23
Irudia 6. EAEko hiru hiriburuetan hiri-autobusez egindako joan-etorriak, biztanle bakoitzeko eta urteko. 2021	23
Irudia 7. EAetik kanpora autobus erregularretan egindako joan-etorrien banaketa espaziala. Batez besteko laneguna. 2021	26
Irudia 8. EAEko joan-etorriak aireportuaren arabera. 2021	30
Irudia 9. EAEko aireportuetako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021.....	31
Irudia 10. Bilboko aireportuko pertsonen trafikoa beste aireportu batzuekin (herrialdearen arabera multzokatuta). 2021	32
Irudia 11. Gasteizko aireportuko pertsonen trafikoa beste aireportu batzuekin (herrialdearen arabera multzokatuta). 2021	32
Irudia 12. Euskotrenen lineetako joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021	34
Irudia 13. Euskotrenen joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%).....	35
Irudia 14. Metro Bilbaoko joan-etorriak motaren arabera. 2021 (%)	37
Irudia 15. Metro Bilbaoko geltoki nagusietako joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021.....	38
Irudia 16. Renferen eskualde-zerbitzuen joan-etorrien banaketa, igoera-geltokiaren arabera. 2021	41
Irudia 17. Tren-operadoreen merkatu-kuotaren banaketa. 2021	44
Irudia 18. Joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%).....	46
Irudia 19. Joan-etorrien bilakaera tipologiaren arabera 2011-2021 aldian	47
Irudia 20. Joan-etorriak garraiobidearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%).....	48
Irudia 21. Garraiobideen sartze-kuotaren bilakaera 2011-2021 aldian	48
Irudia 22. 2021eko kordoi inkestan aztertutako EAEko iragaitzazko fluxuak	53
Irudia 23. Errepide bidezko barne-bidaien bidez garraiatutako tonak produktu motaren arabera (EJSN). Batez besteko laneguna. 2021	55
Irudia 24. Kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonen banaketa. 2021	57
Irudia 25. Kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak produktu motaren arabera (EJSN). Batez besteko laneguna. 2021	59
Irudia 26. Salgaien aire bidezko garraioa EAEko aireportuetan. 2021	63
Irudia 27. EAEko tren-operadoreen merkatu-kuotaren banaketa. 2021	64
Irudia 28. Batez besteko lanegun batean Renfek EAEko geltoki nagusietan manipulatutako salgaien tonak. 2021.....	66
Irudia 29. Bilboko portuan garraiatutako tonak eremu geografikoen arabera. 2021	69
Irudia 30. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak eremu geografikoen arabera. 2021	71
Irudia 31. EAEn garraiatutako salgaiak joan-etorriaren tipologiaren arabera. 2021	76

Irudia 32. Garraiatutako salgaien joan-etorri tipologiaren bilakaera. 2010-2021 ..	76
Irudia 33. EAEn garraiatutako salgaiak garraiobidearen arabera. 2021	77
Irudia 34. Salgaiak garraiatzeko erabilitako garraiobideen sartzeko-kuotaren bilakaera. 2010-2021	78
Irudia 35. Kordoi inkestako puntuen laburpena	91
Irudia 36. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen sexuaren arabeko banaketa	95
Irudia 37. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen adin-taldearen arabeko banaketa	96
Irudia 38. Autobus-terminaletara sartzeko erabilitako garraiobidea	96
Irudia 39. Autobus-terminaletara iristeko denbora	97
Irudia 40. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen joan-etorrien arrazoia ...	97
Irudia 41. Joan-etorriaren kostuaren ordainketa	98
Irudia 42. Joan-etorriaren maiztasuna	98
Irudia 43. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileek autobusa hautatzeko arrazoia	99

TAULEN AURKIBIDEA

Taula 1. Erabilitako informazio-iturriak.....	14
Taula 2. Ibilgailu arinean egindako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021.....	16
Taula 3. Bidaia-erriaren banaketa, garraio-bidearen arabera (%).....	17
Taula 4. EAEko barne joan-etorriak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021	18
Taula 5. Kanpoko joan-etorri nazionalak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021	19
Taula 6. Kanpoko joan-etorri internazionalak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021.....	20
Taula 7. Autobusez egindako joan-etorriak, joan-etorri motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	22
Taula 8. Udal-erri barruko joan-etorrien banaketa erabilitako zerbitzu motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	23
Taula 9. Hiru hiriburu-erri hiri-autobus bidezko joan-etorriak. 2021.....	23
Taula 10. Hiri-erri-erri autobusez egindako joan-etorriak motaren arabera. 2021	24
Taula 11. EAE autobusez egiten diren hiri-erri-erri jatorri-helmuga matrizea. 2021	25
Taula 12. Autobus bidezko joan-etorriak EAEtik kanpo, zerbitzu motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	26
Taula 13. Urtean autobus erregularren egiten diren eta EAE jatorria edo helmuga duten kanpoko joan-etorriak. 2021.....	27
Taula 14. Autobus bidezko iragaitzazko joan-etorriak EAE. 2021	28
Taula 15. Errepide bidezko joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021	28
Taula 16. Euskal aireportu-erri-erri urteko joan-etorriak, iragaitzazko motaren arabera. 2021	29
Taula 17. Euskal aireportu-erri-erri joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021	30
Taula 18. EAEko aireportu-erri-erri joan-etorriak, jatorri-erriaren eta helmugaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	31
Taula 19. Euskotrenen lineen urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak. 2021	34
Taula 20. Euskotrenen joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021	35
Taula 21. Euskotrenen joan-etorrien jatorri-helmuga matrize probintziala. Batez besteko laneguna. 2021	36
Taula 22. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak Bilboko eta Gasteizko tranbietetan. 2021	36
Taula 23. Metro Bilbako urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak motaren arabera. 2021	37
Taula 24. Renfe aldirietako urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak. 2021	39
Taula 25. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, Renfe eskualdeko tren-zerbitzuaren jatorri-erriaren arabera. 2021	40
Taula 26. Renfe eskualde-zerbitzu-erri-erri urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak motaren arabera. 2021	41
Taula 27. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfe eskualde-zerbitzu-erri, lurralde historikoaren arabera. 2021	42
Taula 28. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, Renfe distantzia luzeko trenen zerbitzuaren erregistratu-erri-erri jatorri-erriaren arabera. 2021	42
Taula 29. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfe distantzia luzeko zerbitzu-erri. 2021	42

Taula 30. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfeko distantzia luzeko zerbitzuetan, Lurralde Historikoaren arabera. 2021	43
Taula 31. Renferen zabalera metrikoko lineetako joan-etorrien kalkulua. 2021	43
Taula 32. Tren bidezko joan-etorriak operadorearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021.....	44
Taula 33. Kable bidezko garraiobideetan egindako joan-etorriak. 2021	45
Taula 34. Bizkaia Zubian egindako joan-etorriak. 2021.....	45
Taula 35. Joan-etorriak motaren eta garraiobidearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021.....	46
Taula 36. Salgaien errepide bidezko garraioa zenbatesteko informazio-iturriak	53
Taula 37. Urteko eta batez besteko lanegun bateko salgaien errepide bidezko garraioa, joan-etorri motaren arabera. 2021	54
Taula 38. Salgaien errepide bidezko barne-garraioa. 2021	54
Taula 39. Batez besteko lanegun batean garraiatutako tonak lurraldearen arabera. 2021	55
Taula 40. Salgaien kanpo-garraioaren tipologia EAEn. 2021	56
Taula 41. Salgaien kanpo-garraioaren tipologia jatorriaren edo helmugaren arabera. 2021	56
Taula 42. Batez besteko lanegun batean garraiatutako salgaien tonak EAEn, lurraldearen arabera (kanpoko). 2021	57
Taula 43. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak. 2021.....	58
Taula 44. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak, lurraldearen arabera. 2021	58
Taula 45. Salgaien kanpoko garraio internazional mota EAEn, jatorriaren edo helmugaren arabera. 2021	59
Taula 46. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia internazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak EAEn, jatorriaren eta helmugaren arabera. 2021	60
Taula 47. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia internazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak EAEn, jatorri-helmuga diren lurraldeen arabera. 2021 .	60
Taula 48. EAEko iragaitzazko salgaien joan-etorrien tipologia. 2021	61
Taula 49. EAEn aire bidez garraiatutako urteko tonak. 2021	62
Taula 50. Batez besteko lanegun batean EAEn airez garraiatutako eguneko tonak. 2021	62
Taula 51. EAEn garraiatutako tonak. 2021	64
Taula 52. RENFEk EAEn manipulaturako tonak. 2021	65
Taula 53. RENFEk EAEn manipulaturako tonak, bidaiaren izaeraren arabera. 2021	65
Taula 54. Euskotrenek EAEn manipulaturako tonak. 2021.....	67
Taula 55. Operadore pribatuek EAEn manipulaturako tonak. 2021	67
Taula 56. Euskal portuetan garraiatutako tonak. 2021	68
Taula 57. Bilboko portuan garraiatutako tonak, jatorriaren arabera. 2021.....	68
Taula 58. Bilboko portuan garraiatutako tonak, mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021	69
Taula 59. Bilboko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021	69
Taula 60. Bilboko portuan garraiatutako tonak, salgaiak portuko zerbitzugunera sartzeko edo bertatik irteteko erabilitako garraiobidearen arabera. 2021	70
Taula 61. Bilboko portuan garraiatutako urteko tonak, salgai motaren arabera. 2021	70
Taula 62. Pasaiko portuan garraiatutako tonak jatorriaren arabera. 2021.....	71
Taula 63. Pasaiko portuan garraiatutako tonak mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021	72
Taula 64. Pasaiko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021 ...	72

Taula 65. Pasaiako portuan garraiatutako tonak, salgaiak portuko zerbitzugunera sartzeko edo bertatik irteteko erabilitako garraiobidearen arabera. 2021	72
Taula 66. Pasaiako portuan urtean garraiatutako tonak, salgai-motaren arabera. 2021	73
Taula 67. Bermeoko portuan garraiatutako tonak jatorriaren arabera. 2021	73
Taula 68. Bermeoko portuan garraiatutako tonak mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021	74
Taula 69. Bermeoko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021 .	74
Taula 70. EAEn garraiatutako urteko tonak, motaren eta garraiobidearen arabera. 2021	75
Taula 71. EAEn batez besteko lanegun baten garraiatutako tonak, motaren eta garraiobidearen arabera. 2021.....	75
Taula 72. EAEn garraiatutako tonen banaketa ehunekotan, motaren eta garraiobidearen arabera. 2021.....	77
Taula 73. Etxebizitzaren ezarpena: esleipen prozesuaren emaitzak.....	82
Taula 74. Etxebizitzaren ezarpena: eremuen arabeko sailkapena	83
Taula 75. Biztanleriaren ezarpena: eremuen arabeko sailkapena.....	84
Taula 76. 7 urte eta gehiagoko biztanleriaren ezarpena: eremuen arabeko sailkapena	85
Taula 77. Inkestatutako etxeetako pertsonak sexuaren, adinaren eta Lurralde Historikoaren arabera	86
Taula 78. Inkestatutako etxeak erreferentziako asteko egunaren, meteorologiaren eta lurraldearen arabera	87
Taula 79. Autobus-terminaletan egindako inkestak	89
Taula 80. Inkesta puntuen laburpena	91

1. SARRERA

Garraio-politikak diseinatzerakoan, funtsezkoa da garraio-eskaria eta garraiobide bakoitzaren erabilerak duen bilakaera ezagutzea, eremu horretan eskumenak dituzten administrazioek estrategia eraginkorrak zehaztu ahal izateko, EAEn mugikortasun iraunkorragoa lortzeko.

Dokumentu honen helburua da EAEko garraiobideen gaur egungo, hau da, 2021eko eskaria aztertzea, pertsonen eta salgaien dagokienez, aurretik 2007an, 2011n eta 2016an lurralde eremu horretan egindako azterketei jarraipena emanez.

Dokumentu honetan, 2021eko batez besteko lanegun bateko zifrak aurkezten dira, garraiobide motordun bakoitzerako: errepidez, (autoa, autobusa eta kamioia), airez, trenez, kablez eta itsasoz.

Azterketa hau bi fasetan egin da:

1. Informazio-bilketa.
2. Datuen analisia.

Lehen fasean, operadore bakoitzak 2021ean garraiatutako salgaien tonen eta pertsonen kopuruari buruzko datuak bildu dira, eta datu horiek txosten honetan aurkezten dira. Gainera, landa-lan espezifikoak egin dira (EAEko etxeetako inkesta, kordoi-inkesta eta terminalen inkesta), bai eta garraio-lineen emakidadun administrazioei edo garraio publikoko zerbitzuen operadoreei beraiei zuzendutako berriazko informazio-eskaerak ere. Edizio honetan, aurreko edizioan bezala, ibilgailu pribatuz, errepideko eta trenbideko garraio kolektiboz eta hegazkinez egindako fluxuez gain, kable bidezko garraiobideen datuak ere bildu dira (funikularrak eta Bizkaia Zubia).

Azterketa hau egiteko informazio-iturri hauek erabili dira:

- EAEko etxeetako inkestak. Inkesta horien helburua da Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren pertsonen mugikortasunaren ezaugarriak zehaztea, garraiobide desberdinen erabilerari eta lurraldeen arteko joan-etorrien fluxuei dagokienez. Inkesta horiek 2021eko urriaren eta 2022ko martxoaren artean egin ziren. Guztira 5.261 etxeri egin zitzaizkien inkesta, eta 7 urte eta gehiagoko 11.606 pertsonari buruzko informazioa bildu zen.
- Ibilgailu astunei egindako kordoi-inkesta, salgaien joan-etorrien fluxuak eta EAEtik kanpoko mugikortasunaren ezaugarriak zehaztea helburu duena. Inkesta hori 2022ko urtariletik martxora bitartean egin zen, eta 3.949 ibilgailu astunek erantzun zuten.
- Inkesta autobus-terminalen. Helburua da Euskal Autonomia Erkidegoan, lanegun batean, errepide bidezko garraio kolektiboan sortutako fluxuen ezaugarriak zehaztea. Inkestak EAEko hiru hiriburu eta autobus-terminalen inkesta egin dira 2021eko abenduan.
- Operadoreei informazioa eskatzea. Informazio-eskaerak egin zaizkie operadoreei bidaiarien eta salgaien bolumena lortzeko: Tuvisa, Dbus, Renfe, Euskotren, Aena, Bilbao Port, Pasaiaiko Garraio Agintaritza eta Bermeoko Portua.

- EAEko bidaiarien errepide bidezko garraio-lineen administrazio publiko emakidadunei informazioa eskatzea: Gipuzkoako Foru Aldundia, Arabako Foru Aldundia, Bizkaiko Garraio Partzuergoa. Gainera, terminaletako inkesta egin den hiru autobus-geltokiei ibilbide luzeko linea bakoitzeko bidaiari kopurua eskatu zaie.
- Monetikako datuak, operadoreetan aurreordainketako txartelak erabiliz egin diren bidaien jatorriari eta helmugei buruzko informazioa biltzen dutenak.
- Telefonía mugikorrek datuak, lurraldean zehar kokatutako antenetara konektatu diren gailu mugikorrak erabiltzaileen jatorriari eta helmugei buruzko informazioa biltzen dutenak. Datu horiek EAEko etxeetan egindako inkesta tratatzeko erabili dira (ikus aipatutako lehen iturria), eta datu horien erabilera 2021eko Mugikortasun Inkestaren txostenaren metodologian ikus daiteke.

Bigarren fasean, bildutako datuak informazioa ustiatzeko teknikak eta zenbatespenak aplikatuz aztertu dira, garraiobide desberdinetako eskariaren errealitatera ahalik eta gehien hurbiltzeko.

Azterketa hau aurretik egindako lanen jarraipena da, eta, beraz, aurreko edizioetan erabilitako terminologiari eutsi zaio hein handi batean. Jarraian, dokumentu honetan gehien erabiltzen diren terminoen definizioa ematen da:

- **Barnealdeko joan-etorriak:** jatorria eta helmuga EAEn duten joan-etorriak dira.
- **Kanpoaldeko joan-etorriak:** EAEko edozein punturen eta erkidegoaren eremutik kanpoko edozein punturen artean egiten diren joan-etorriak dira, bi noranzkoetako edozeinetan.
- **Iragaitzazko joan-etorriak:** joan-etorriaren jatorria eta helmuga EAetik kanpo kokatzen dira, baina ibilbidean EAE zeharkatzen dute.
- **Batez besteko laneguna:** urte osoko lanegun guztien batez bestekoa.

Azkenik, azpimarratu behar da «4. Metodologia» kapituluaren dokumentu honetan aztertutako datuak lortzeko egindako landa-lana bildu eta zehazten dela, baita egindako jasoketak kalkulatzeko prozesua ere.

2. PERTSONEN GARRAIOA

2.1 Pertsonen errepede bidezko garraioa

Atal honetan, 2021eko batez besteko lanegun batean EAEn ibilgailu arinean lekualdatzen diren pertsonen eskaria kalkulatu da.

Hiru iturritatik lortutako informazioa erabili da:

- EAEko 2021ko etxebizitza-inkesta. EAEko biztanleek ibilgailu pribatuan, autobusean edo beste edozein garraibideren bidez egiten dituzten eta EAEn jatorria eta/edo helmuga duten joan-etorriak jasotzen dira. Iturri honen barruan sartzen da lehen aipatutako telefonia mugikorra.
- Autobus-terminaletako 2021eko inkesta. Inkesta horretan, EAEn bizi diren zein bertan bizi ez diren pertsonak autobusez egindako bidaiak jasotzen dira. Bidaia horien ibilbideak EAEko hiru geltoki nagusietako batean dute igarobidea, jatorria edo helmuga. Inkesta honen bidez, iragaitzazko bidaien ezaugarriak zehaztu daitezke.
- Operadoreen datuak, hiri-operadoreen benetako eskaria ezagutzeko: Dbus, Bilbobus eta Tuvisa.

Hiru informazio-iturriekin automobil bidezko mugikortasun-matrize bat eraiki da, barneko zein kanpoko eta iragaitzazko bidaiak biltzen dituen (azken horiek autobus bidezko bidaietarako bakarrik).

Hurrengo taulan, txosten honetan erabili diren datuak lortzeko erabilitako informazioaren jatorria aurkezten da.

Taula 1. Erabilitako informazio-iturriak

IBILGAILU ARINA			
JATORRIA	HELMUGA		
	EAE	ESPAINIAKO BESTE ERKIDEGOAK	EUROPA
EAE	Etxeetako Inkesta	Etxeetako Inkesta	Etxeetako Inkesta
Espainiako beste erkidegoak	Etxeetako Inkesta	-	-
Europa	Etxeetako Inkesta	-	-
AUTOBUSA			
JATORRIA	HELMUGA		
	EAE	ESPAINIAKO BESTE ERKIDEGOAK	EUROPA
EAE	Etxeetako/operadoreen inkesta	Etxeetako/terminaletako inkesta	Etxeetako/terminaletako inkesta
Espainiako beste erkidegoak	Etxeetako/terminaletako inkesta	Terminaletako inkesta	Terminaletako inkesta
Europa	Etxeetako/terminaletako inkesta	Terminaletako inkesta	Terminaletako inkesta

Iturria: Geuk egina

Barnekoak	Kanpokoak	Iragaitzazkoak
-----------	-----------	----------------

EAEEn autoz egindako barne-bidaia lortzeko, EAEko etxebizitzetako inkestako datuak prozesatu dira (2021eko Mugikortasun Inkesta). Etxeetako inkestako datuetatik abiatuta, EAEko kanpoko joan-etorrien informazio adierazgarria eta fidagarria lortu da, telefonia mugikorreko informazioarekin tratatu baita.

2016an jarraitutako metodologian ez bezala, ez da aforo-puntuekin doikuntzarik egin behar izan, mugikortasunari buruzko inkestako datuak dagoeneko doitu direlako jada aipatutako telefonia mugikorreko datuekin, informazio fidagarriagoa eta sendoagoa izateko.

Autobusez egindako errepide bidezko joan-etorriei dagokienez, etxeetako inkestako datuak erabili dira hiri barrukoak eta hiriartekoak (EAEkoak) izan direnentzat; izan ere, operadoreek emandako datuak eta monetika-tratamendutik ateratako datuak biltzen dituzte. EAetik kanpoko joan-etorrietarako, etxeetako inkestatik ateratako informazioa eta terminaletan jasotakoa erabili dira. Azken informazio-iturri hori erabili da, halaber, autobus bidezko joan-etorrien ezaugarriak zehazteko, baldin eta jatorria eta helmuga EAEko lurraldetik kanpoko puntuak badira.

2.1.1 Pertsonen garraioa ibilgailu arinean

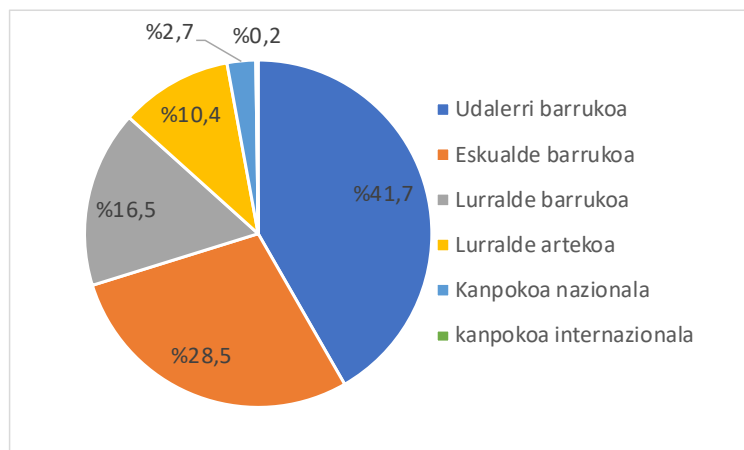
Atal honetan, EAEn batez besteko lanegun batean pertsonen ibilgailu arinetan egindako joan-etorriei buruzko datuak aurkezten dira. Datu horiek 2021eko EAEko etxeetako mugikortasun inkestaren tratamendutik lortu dira.

2021ean, EAEn 2.469.040 joan-etorri egin ziren ibilgailu arinean (autoa gidari edo bidaiari gisa, taxia eta motozikleta) batez besteko lanegun batean. Horrek esan nahi du % 4,6ko beherakada izan dela 2016ko datuekin alderatuta. Joan-etorri horietako ia guztiak EAEn barrukoak dira (% 97,1), eta eskualde barrukoak (% 41,7 udalerri barrukoak eta % 28,5 eskualde barrukoak) eskualde artekoak baino bolumen handiagoa dute (% 16,5 lurralde barrukoak eta % 10,4 lurralde artekoak). Kanpoko bidaiak, jatorria edo helmuga EAetik kanpo dutenak, guztizkoaren % 2,9 dira, 2016an baino gutxiago, orduan errepidez ibilgailu arinean egindako bidaia guztien % 8,0 baitziren.

Taula 2. Ibilgailu arinean egindako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

JOAN-ETORRI MOTA		BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	GUZTIZKOAREN %	% PARTZIALA
EAE barrukoak	Udalerri barrukoak	1.029.537	41,7	42,9
	Eskualde barrukoak	703.685	28,5	29,3
	Lurralde barrukoak	406.595	16,5	17,0
	Lurralde artekoak	258.001	10,4	10,8
	<i>Barnekoak guztira</i>	<i>2.397.818</i>	<i>97,1</i>	<i>100</i>
EAetik kanpokoak	Nazionalak	65.777	2,7	92,4
	Internazionalak	5.446	0,2	7,6
	<i>Kanpokoak guztira</i>	<i>71.223</i>	<i>2,9</i>	<i>100</i>
GUZTIRA		2.469.040	100	

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

Irudia 1. Ibilgailu arinean egindako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%)*Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021*

Ibilgailu arinean egiten diren joan-etorrien % 79,6 autoaren gidari gisa egiten dira, eta gainerako % 17,8a bidaiari gisa. % 2,2 motozikletaz egiten dira, eta taxiz, % 0,4 baino ez. Barneko joan-etorrietan, ehunekoak guztizkoekin lerrokatuta daude; kanpokoetan, aldiz, autoan bidaiari gisa doazen pertsonen pisu handiagoa dute (guztizkoaren % 20,9), eta taxia desagertu egiten da.

Taula 3. Bidaiarien banaketa, garraiobidearen arabera (%)

JOAN-ETORRI MOTA		GIDARIA	BIDAIARIA	MOTOZIKLETA	TAXIA	GUZTIRA
EAE barrukoak	Udalerri barrukoak	75,3	20,3	3,6	0,8	100
	Eskualde barrukoak	81,6	16,1	2,0	0,3	100
	Lurralde barrukoak	84,6	14,8	0,5	0,1	100
	Lurralde artekoak	83,8	16,1	0,0	0,0	100
	<i>Barnekoak guztira</i>	<i>79,6</i>	<i>17,7</i>	<i>2,2</i>	<i>0,5</i>	<i>100</i>
EAEtik kanpokoak	Nazionala	79,0	20,2	0,9	0,0	100
	Internazionala	69,5	30,5	0,0	0,0	100
	<i>Kanpokoak guztira</i>	<i>78,3</i>	<i>20,9</i>	<i>0,8</i>	<i>0,0</i>	<i>100</i>
GUZTIRA		79,6	17,8	2,2	0,4	100

*Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021***2.1.1.1 Barneko joan-etorriak**

2021ean, EAEen 2.569.545 barne joan-etorri egin ziren ibilgailu arinean batez besteko lanegun batean; joan-etorri mota horiek % 1,3 igo ziren 2016ko datuekin alderatuta.

EAEko barne joan-etorrien % 89,2 probintzia barrukoak dira, hau da, jatorria eta helmuga probintzia beraren barruan dute; gainerako % 10,8, berriz, hiru Lurralde Historikoen probintzia arteko fluxuei dagokie. Bizkaiko barne joan-etorriak EAEko barne-bidaia guztien % 42,8 dira. Gipuzkoako barne-bidaiak % 31,6 dira eta Arabakoak % 14,8.

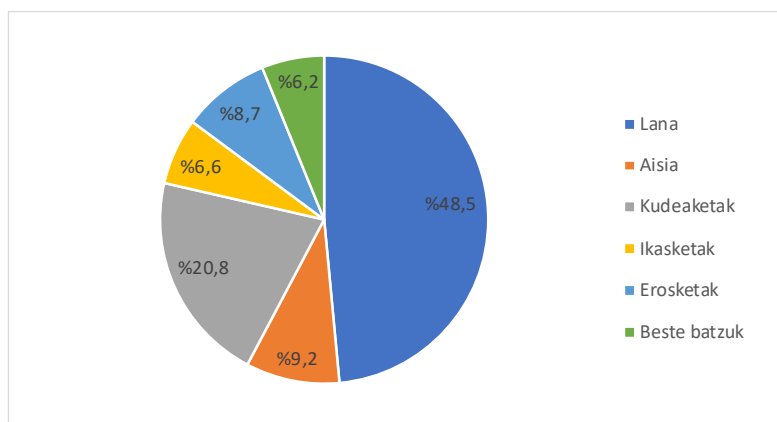
Taula 4. EAEko barne joan-etorriak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021

JATORRIA	HELMUGA			
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Araba	355.069	43.337	21.570	419.976
Bizkaia	40.643	1.027.282	60.854	1.128.778
Gipuzkoa	23.450	68.147	757.466	849.063
Guztira	419.162	1.138.766	839.890	2.397.818

JATORRIA	HELMUGA			
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Araba	14,8	1,8	0,9	17,5
Bizkaia	1,7	42,8	2,5	47,1
Gipuzkoa	1,0	2,8	31,6	35,4
Guztira	17,5	47,5	35,0	100

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

Arrazoiari dagokienez, lana da oraindik ere EAEn ibilgailu arinean egindako barne joan-etorrien sortzaile nagusia (% 48,5), eta atzetik datoz kudeaketak (% 20,8) eta aisialdiarekin lotutako jarduerak (% 9,2).

Irudia 2. EAEko barne joan-etorriak ibilgailu arinean arrazoiaren¹ arabera. Batez besteko laneguna. 2021*Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021*

¹ Lana: laneko kontuengatik eta ohiko lanarengatik joan-etorriak.

Kudeaketak: kudeaketa pertsonalengatik, etxe-familia kudeaketengatik, mediku-kudeaketengatik eta laguntzeagatik egindako joan-etorriak.

Erosketak: erosketa pertsonalak eta etxe eta familia erosketak egiteagatik burututako joan-etorriak.

Beste batzuk: beste etxebizitza batzuetara eta beste arrazoi batzuek egindako joan-etorriak.

2.1.1.2 Kanpoko joan-etorri nazionalak

2021ean, batez besteko lanegun batean, 65.777 joan-etorri egin ziren EAEren eta Espainiako gainerako autonomia-erkidegoen artean. Bolumen horrek adierazten du % 52,9ko murrizketa izan dela 2016ko datuekin alderatuta. Beherakada hori Covid-19aren pandemia osteko egoeraren ondorio da.

Probintzia mugakideek biltzen dituzte joan-etorri gehien (% 63, 1), eta bereziki Gaztela eta Leonek (% 29,5), Nafarroak (% 16,9) eta Kantabriak (% 10,3). EAErekin muga egiten ez duten inguruneetatik, bolumen handienak Aragoik (% 9,7), Kataluniak (% 8,8), Valentziako Erkidegoak (% 3,7) eta Madrilgo Erkidegoak (% 3,3) dituzte.

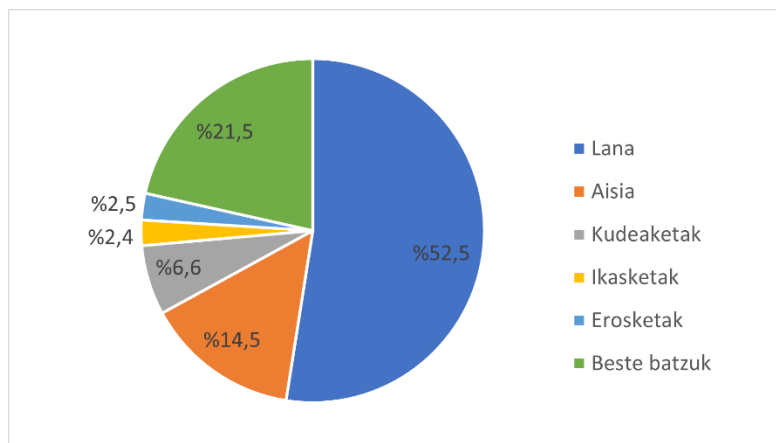
Hiru Lurralde Historikoei dagokienez, Bizkaian egiten dira bidaia nazional gehien, joan-etorri horien erdia biltzen baitu (% 53,2), ondoren Araba dator (% 26,6) eta, azkenik, Gipuzkoa (% 20,2).

Taula 5. Kanpoko joan-etorri nazionalak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021

KANPOKO LURRALDE NAZIONALA		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Mugakideak	Nafarroa	2.441	4.466	4.206	11.112
	Gaztela eta Leon	6.117	10.621	2.684	19.423
	Kantabria	740	5.453	577	6.769
	Errioxa	1.284	2.253	644	4.182
	<i>Mugakideak guztira</i>	10.582	22.794	8.111	41.486
Ez-mugakide esanguratsuak	Aragoi	1.725	2.919	1.704	6.348
	Katalunia	1.661	2.634	1.477	5.771
	Valentziako Erk.	852	1.206	401	2.459
	Madrilgo Erk.	577	1.204	397	2.178
	Gaztela-Mantxa	803	852	234	1.889
	Galizia	349	1.013	173	1.535
	<i>Ez-mugakide esanguratsuak guztira</i>	5.966	9.828	4.385	20.179
Gainerakoak	Asturias	234	900	167	1.300
	Extremadura	282	347	336	965
	Gainerako autonomia-erkidegoak	436	1.133	278	1.847
	<i>Gainerakoak guztira</i>	952	2.379	781	4.112
GUZTIRA		17.500	35.001	13.276	65.777

Iturria: Telefonía mugikorreko datuak eta EAEko etxeetako inkesta 2021

Lana da kanpoko joan-etorri nazionalak sortzen dituen arrazoi nagusia, guztizkoaren % 52,5. Ondoren, beste arrazoi batzuek eragindako joan-etorriak (% 21,5) eta aisialdiak eragindakoak daude (% 14,5). Kudeaketak kanpoko joan-etorri nazionalen % 6,6, dira; ikasketak eta erosketak, berriz, ez dira % 2,5 baino gehiago.

Irudia 3. Kanpoko joan-etorri nazionalak ibilgailu arinean arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021*Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021***2.1.1.3 Kanpoko joan-etorri internazionalak**

2021ean, batez besteko lanegun batean EAEn eta beste herrialde batzuen artean ibilgailu arinean egindako joan-etorrien kopurua 5.446 izan zen. Zifra horrek % 91,9ko murrizketa dakar 2016ko datuekin alderatuta, eta horrek Covid-19ak eragindako pandemiaren ondorioz mugikortasun-jokabideetan izandako aldaketei erantzuten die.

EAEko Lurralde Historikoei dagokienez, Gipuzkoak biltzen ditu fluxu horiek guztiak (% 100), Frantziatik hurbil dagoelako eta bi inguruneen artean lotura sozioekonomiko handiak daudelako. Bizkaiak eta Arabak 2016an % 3,0 eta % 0,9 sortzen zuten, hurrenez hurren; 2021ean, berriz, ez dute joan-etorririk sortu. Hori ibilgailu arinekin egindako joan-etorrien bolumena asko murriztu delako gertatu da.

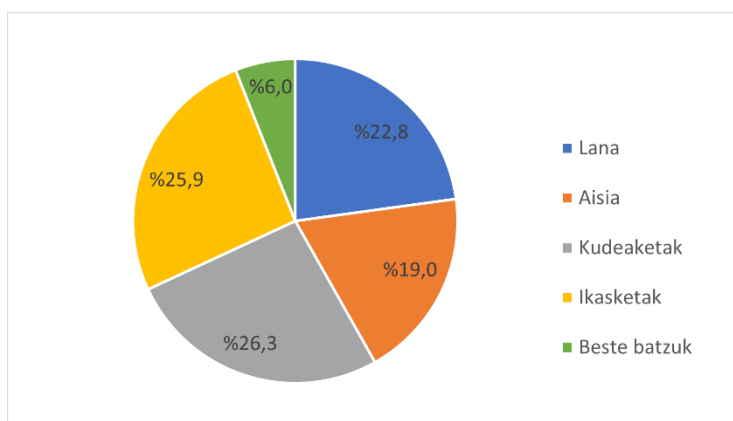
Taula 6. Kanpoko joan-etorri internazionalak ibilgailu arinean. Batez besteko laneguna. 2021

LURRALDEA	GIPUZKOA
Frantzia	5.183
Europako gainerako herrialdeak	262
GUZTIRA	5.446

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

Barneko eta kanpoko joan-etorri nazionalak egiten dituzten pertsonen kasuan ez bezala, kasu honetan lana ez da joan-etorrien eragile nagusia, baizik eta kudeaketak (% 26,3) eta ikasketak (% 25,9). Lana, kasu honetan, joan-etorri internazional guztien % 22,8 da, eta, aisia, berriz, % 19,0.

Irudia 4. Kanpoko joan-etorri internazionalak ibilgailu arinean arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

2.1.2 Pertsonen garraioa autobusez

Atal honetan, EAEko autobus-zerbitzuen eskariaren inguruko 2021eko datuak biltzen dira; hain zuzen, zerbitzu erregularrei (hirikoak eta hiriartekoak) eta autobus zerbitzu pribatuei dagozkienak. Atal hau egiteko, informazio-iturri hauek erabili dira: errepideko garraio-zerbitzuen lineen administrazio emakidadunetatik lortutako datuak, autobus terminaletan egindako inkesta, hiri-autobusen operadoreek emandako datuak eta EAEko etxeetako inkesta. Autobus-terminaletan egindako inkestak ez ditu autobus-zerbitzu pribatuak jasotzen, baina EAEren eta kanpoaldearen arteko joan-etorrien eta iragaitzazko joan-etorrien ezaugarriak zehazteko balio du.

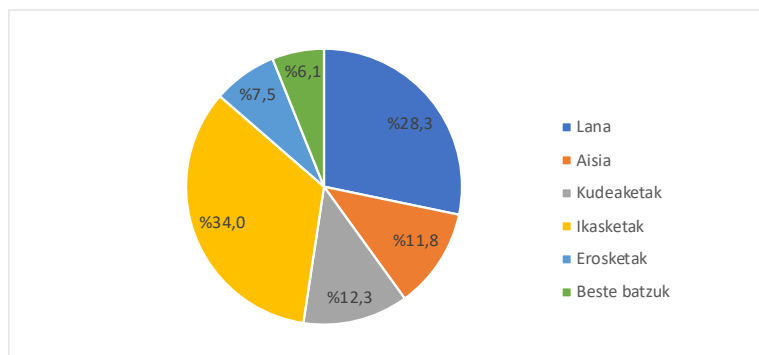
2021ean, batez besteko lanegun batean, 478.289 joan-etorri egin ziren autobusez. Gehienak EAEko barne joan-etorriei dagozkie (% 96,9), bereziki, udalerri barrukoak dira; EAEtik kanpokoak, berriz, joan-etorrien % 2,5 dira soilik. Gainerako % 0,6 Euskal Autonomia Erkidegotik igarotzen diren pertsonen joan-etorriei dagokie.

Taula 7. Autobusez egindako joan-etorriak, joan-etorri motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

JOAN-ETORRI MOTA		BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN- ETORRIAK	%
EAE barrukoak	Udalerri barrukoak	279.974	58,5
	Eskualde barrukoak	127.927	26,7
	Lurralde barrukoak	38.647	8,1
	Lurralde artekoak	16.862	3,5
	<i>Barnekoak guztira</i>	<i>463.410</i>	<i>96,9</i>
EAEtik kanpokoak	Kanpoko nazionala	10.125	2,1
	Kanpoko internazionala	1.883	0,4
	<i>Kanpokoak guztira</i>	<i>12.008</i>	<i>2,5</i>
Iragaitzazkoak	<i>Iragaitzazkoak guztira</i>	<i>2.871</i>	<i>0,6</i>
GUZTIRA		478.289	100

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021, Autobus-terminaletako inkesta 2021, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioa, Nafarroako Gobernua eta operadoreak

Autobus bidezko joan-etorriak eragiten dituzten arrazoi nagusiak ikasketak (% 34,0) eta lana (% 28,3) dira; beraz, mugikortasun okupazionala % 62,3 da. Bigarrenik, kudeaketek eta aisiak autobus bidezko bidaien % 12,3 eta % 11,8 sortzen dituzte, hurrenez hurren.

Irudia 5. Autobus bidezko EAEko barneko joan-etorriak arrazoiaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021*Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021***2.1.2.1 Hiri barruko joan-etorriak autobusez**

Egunero hiri barruko 279.974 joan-etorri egiten dira autobus linea erregularretan edo autobus-zerbitzu pribatuetan, hau da, garraio publikoan egindako joan-etorri guztien % 58,5. Bost bidaiatik lau zerbitzu erregularretan egiten dira (228.487) eta gainerakoak autobus-zerbitzu pribatuetan (51.487).

Taula 8. Udalerrri barruko joan-etorrien banaketa erabilitako zerbitzu motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

ZERBITZU MOTA	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Autobus erregularra	228.487	81,6
Autobus-zerbitzu pribatua	51.487	18,4
GUZTIRA	279.974	100

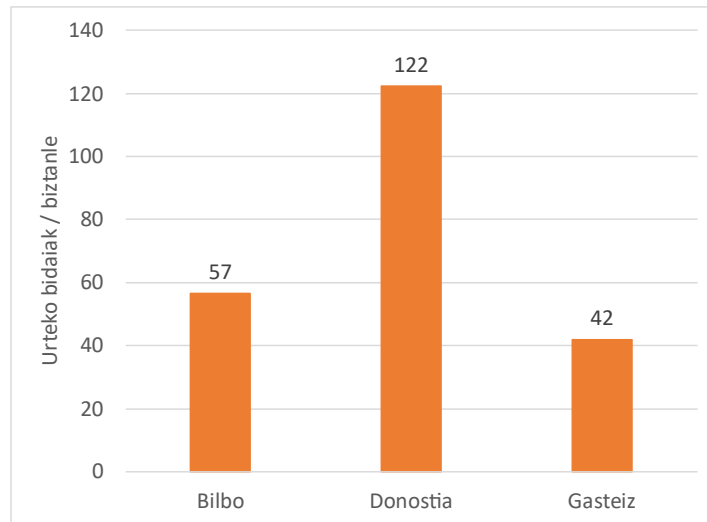
Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

EAEko hiru hiriburuetak hiri-zerbitzu erregularrei dagokienez, operadoreen datuek agerian uzten dute Donostian erabiltzen dutela gehien herritarrek hiri-autobusa; bertan, guztira, 122 bidaia egiten dira urtean biztanleko; Bilbon 57 eta Gasteizen 42. Kontuan izan behar da Bizkaiko eta Arabako hiriburuak garraio publiko alternatiboak dituztela barneko joan-etorriak egiteko, eta bereziki garrantzitsua dela Bilbon dagoen eskaintza (metroa, tranbia, Renfe Aldiriak, Feve eta Euskotren).

Taula 9. Hiru hiriburuetak hiri-autobus bidezko joan-etorriak. 2021

JOAN-ETORRI MOTA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Bilbo	19.371.720	66.799	37,2
Donostia - San Sebastián	22.266.090	76.780	42,8
Vitoria - Gasteiz	10.379.000	35.790	20,0
GUZTIRA	52.016.810	179.368	100

*Iturria: Bilbobus, Dbus eta Tuvisa***Irudia 6. EAEko hiru hiriburuetan hiri-autobusez egindako joan-etorriak, biztanle bakoitzeko eta urteko. 2021**

Iturria: Bilbobus, Dbus eta Tuvisa

2.1.2.2 Hiriarteko joan-etorriak autobusez

Batez besteko lanegun batean, hiriarteko 183.436 joan-etorri egiten dira autobusez, zerbitzu erregularrak zein autobus-zerbitzu pribatuak kontuan hartuta. Joan-etorri horien % 90,8 probintzia beraren barruan egiten dira, eta gainerako % 9,2a, berriz, probintzien arteko joan-etorriei dagokie.

Taula 10. Hiriarteko autobusez egindako joan-etorriak motaren arabera. 2021

JOAN-ETORRI MOTA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Eskualde barrukoak	37.098.898	127.927	69,7
Lurralde barrukoak	11.207.682	38.647	21,1
Lurralde artekoak	4.889.887	16.862	9,2
GUZTIRA	53.196.467	183.436	100

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

Joan-etorrien % 77,8 zerbitzu erregularretan egiten dira, hau da, 142.652 joan-etorri batez besteko lanegun bakoitzeko; autobus-zerbitzu pribatuen bidez, berriz, 40.784 joan-etorri egiten dira guztira.

Taula 11. EAEn autobusez egiten diren hiriarteko joan-etorrien jatorri-helmuga matrizea. 2021**GUZTIRA**

JATORRIA	HELMUGA			
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Araba	5.743	3.799	411	9.953
Bizkaia	4.479	99.561	4.870	108.910
Gipuzkoa	1.084	2.219	61.271	64.573
GUZTIRA	11.306	105.579	66.552	183.436

Autobus erregularra

JATORRIA	HELMUGA			
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Araba	2.324	710	338	3.373
Bizkaia	721	74.113	4.546	79.380
Gipuzkoa	989	2.219	56.690	59.898
GUZTIRA	4.035	77.042	61.574	142.652

Autobus-zerbitzu pribatua

JATORRIA	HELMUGA			
	ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA
Araba	3.418	3.089	73	6.580
Bizkaia	3.758	25.448	324	29.530
Gipuzkoa	94	0	4.580	4.675
GUZTIRA	7.271	28.537	4.977	40.784

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021

2.1.2.3 Kanpoko joan-etorriak autobusez

EAEn, batez besteko lanegun batean, 12.008 bidaiarik egiten dituzte kanpoko joan-etorriak autobusez. Joan-etorri horien % 95,3 (11.448) zerbitzu erregularretan egiten dira; % 4,7 (559), berriz, autobus-zerbitzu pribatuen bidez.

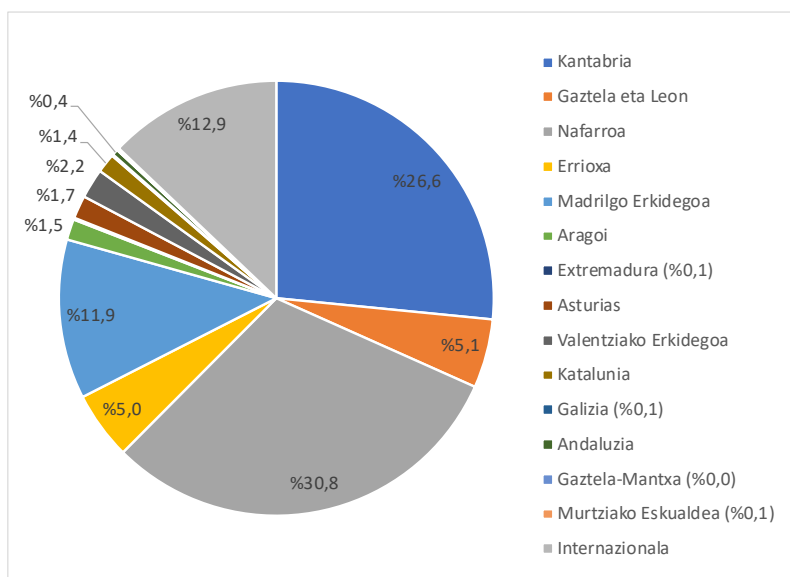
Taula 12. Autobus bidezko joan-etorriak EAetik kanpo, zerbitzu motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

ZERBITZU MOTA	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Autobus erregularra	11.448	95,3
Autobus zerbitzu-pribatua	559	4,7
GUZTIRA	12.008	100

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021, Autobus-terminaletako inkesta 2021, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioa, Nafarroako Gobernua eta operadoreak

Autobus erregularretan egiten diren kanpoko 11.448 joan-etorrietatik, gehienak probintzia mugakideetara egiten dira; horien artean, jatorria edo helmuga Nafarroan (% 30,8) eta Kantabrian (% 26,6) dituzten bidaiak nabarmentzen dira. Nazioarteko lurraldearekiko bidaien fluxua ere nabarmena da, autobus linea erregularren bidez egiten diren joan-etorri guztien % 12,9ra iristen baita.

Irudia 7. EAetik kanpora autobus erregularretan egindako joan-etorrien banaketa espaziala. Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: Autobus-terminaletako inkesta 2021, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioa, Nafarroako Gobernua eta operadoreak. Bidaiarien zerbitzu erregularretako joan-etorriak baino ez dituzte jasotzen, autobus-zerbitzu pribatuetan egindakoak alde batera utzita

Hurrengo taulan, EAEn jatorria eta helmuga duten autobus-zerbitzu erregularrekin 2021ean egindako kanpoko joan-etorriak aurkezten dira. Datuak jatorriko eta helmugako Lurralde Historikoaren arabera ematen dira EAEn kasuan, eta jatorriko eta helmugako autonomia-erkidegoaren/herrialdearen arabera gainerako lurraldeen kasuan. Datuek bidaiarien guztizko kopurua (helduerak eta irteerak) erregistratzen dute.

Aurkezten diren datuak terminaletako inkestatik ateratako informaziotik eta inkesta horren xede izan diren hiru-autobus geltokietako emakidadunen datu globaletatik atera dira, bai eta Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioak, Nafarroako gobernuak eta emakidadunen operadoreek emandako datuak ere.

Taula 13. Urtean autobus erregularren egiten diren eta EAEn jatorria edo helmuga duten kanpoko joan-etorriak. 2021

LURRALDEA		ARABA	BIZKAIA	GIPUZKOA	GUZTIRA EAE
Mugakideak	Kantabria	13.034	845.544	23.187	881.765
	Gaztela eta Leon	32.911	117.305	19.761	169.977
	Nafarroa	125.921	591.834	304.204	1.021.959
	Errioxa	29.602	115.508	22.070	167.180
	<i>Mugakideak guztira</i>	<i>201.468</i>	<i>1.670.191</i>	<i>369.222</i>	<i>2.240.881</i>
Espainiako gainerako autonomia-erkidegoak	Madrilgo Erkidegoa	64.710	249.676	79.367	393.753
	Aragoi	16.281	34.232	645	51.158
	Extremadura	23	4.553	50	4.626
	Asturias	1.996	47.467	7.192	56.655
	Valentziako Erk.	18.821	28.746	25.628	73.195
	Katalunia	5.521	17.808	24.116	47.445
	Galizia	715	2.268	831	3.814
	Andaluzia	4.114	8.506	1.981	14.601
	Gaztela-Mantxa	204	871	64	1.139
	Murtziako Eskualdea	1.074	1.837	1.870	4.781
	<i>Ez-mugakideak guztira</i>	<i>113.459</i>	<i>395.964</i>	<i>141.744</i>	<i>651.167</i>
Internazionalak	Portugal	0	843	163.970	164.813
	Frantzia	1.873	164.389	87.587	253.849
	Europako beste herrialde batzuk	689	0	3.820	4.509
	Europatik kanpokoak	1.772	0	3.063	4.835
	<i>Internazionala</i>	<i>4.334</i>	<i>165.232</i>	<i>258.439</i>	<i>428.006</i>
GUZTIRA		319.261	2.231.387	769.405	3.320.053

***Iturria:** Autobus-terminaletako inkesta 2021, Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioa, Nafarroako Gobernua eta operadoreak. Bidaiarien zerbitzu erregularretako joan-etorriak baino ez dituzte jasotzen, autobus-zerbitzu pribatuetan egindakoak alde batera utzita*

2.1.2.4 Iragaitzazko joan-etorriak autobusez

Guztira, autobus bidezko 2.871 iragaitzazko bidaiari daude EAEn batez besteko lanegun batean. Joan-etorri horiek guztiak zerbitzu erregularrei dagozkie; izan ere, datua lortu den autobus-terminaletako inkestan linea emakidadunei buruzko informazioa baino ez da biltzen, autobus-zerbitzu pribatuak alde batera utzita.

Taula 14. Autobus bidezko iragaitzazko joan-etorriak EAEn. 2021

ZERBITZU MOTA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Autobus erregularra	832.585	2.871	100
GUZTIRA	832.585	2.871	100

Iturria: Autobus-terminaletako inkesta 2021. Terminaletako inkestak bidaiarien zerbitzu erregularretako joan-etorriak baino ez ditu jasotzen, autobus-zerbitzu pribatueta egindakoak alde batera utzita

2.1.3 Pertsonen errepide bidezko garraioaren laburpena

2021eko batez besteko lanegun batean, EAEn 2.947.330 joan-etorri egin dira errepide bidezko garraio bideetan (ibilgailu arinak eta autobusak).

Ia joan-etorri horiek guztiak EAEren barrukoak dira (% 97,1), eta, % 2,8, berriz, kanpokoak dira.

Taula 15. Errepide bidezko joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021

JOAN-ETORRI MOTA	IBILGAILU ARINA	AUTOBUSA	GUZTIRA
Barnekoak	2.397.818	463.410	2.861.228
Kanpokoak	71.223	12.008	83.231
Iragaitzazkoak	-	2.871	2.871
GUZTIRA	2.469.040	478.289	2.947.330

Iturria: EAEko etxeetako inkesta 2021, Autobus-terminaletako inkesta 2021

Errepide bidezko joan-etorri guztien % 83,8 ibilgailu arinetan egiten dira, eta gainerako % 16,2 autobusetan. Barneko joan-etorrietan, autobusak % 16,2ko kuota du, eta ibilgailu arinak, berriz, % 83,8koa. Kanpoko joan-etorrietan, autobusa % 14,4era jaisten da ibilgailu arinaren mesedetan, azken honen sartze-kuota % 85,6raino igotzen baita.

2.2 Aireko garraioa

Atal hau egiteko erabilitako informazioa AENAK eman du, eta EAEko hiru aireportuetako helduerako zein irteerako hegaldien joan-etorrien bolumena hartzen du barne.

EAEEn, hiru aireportu-azpiegitura daude, eta bakoitzak erabilera jakin bat du. Hortaz, Bilboko aireportua erreferentea da pertsonen garraioan, eta estatuko zein nazioarteko hegaldi gehienak biltzen ditu. Aireportu hau hamalagarrena da Estatuan bidaiarien bolumenari dagokionez, Madril eta Bartzelona, Palma, Malaga, Kanaria Handia, Alacant, Eivissa, Tenerife Hegoaldea, Valentzia, Tenerife Iparraldea, Sevilla, Lanzarote eta Fuerteventuraren atzetik, eta posizio bat galdu du 2016ko datuekin alderatuta. Bilboko aireportuak, bere hegaldi-eskaintzarekin, inguruko beste probintzia batzuetako pertsonak erakartzeko gaitasuna du, eta Espainiako iparralde-erdialdeko erreferente-rolari eusten dio; izan ere, erabiltzaile kopuru handiena duen aireportua da, inguruko beste azpiegitura batzuetako zifrak gaindituz, hala nola Santiago, Asturias, Vigo, Santander eta Logroñoko aireportuetakoak.

Donostiako aireportua 31. postuan dago (guztira 155.329 bidaiari erregistratu ziren 2021eko ekitaldian), eta Gasteizkoa 32. postuan (128.362 bidaiari urtean). Donostiako aireportuak izaera lokalagoa du, hegaldien % 99,1 nazionalak baitira. Gasteizko aireportuak espezializazio nabarmena du salgaien garraioan, eta laugarren aireporturik garrantzitsuena da estatu mailan jarduera horri dagokionez.

2.2.1 Pertsonen urteko mugimendua

EAEko pertsonen aireko trafikoa nazionala da gehienbat; nazioarteko joan-etorrien bolumena jaitsi egin da Covid-19aren pandemiaren ondorioz, eta azken urteetako goranzko joera eten du. 2016an nazioarteko 1.999.045 joan-etorri izan ziren, eta 2021ean, aldiz, 606.140 izan dira.

Ikus daiteke Gasteizko aireportuaren garrantzia handitu egin dela pertsonen garraioari dagokienez, 2016ko % 0,7tik % 4,5era igo baita (2016an, aire bidezko 36.457 joan-etorri eta, 2021ean, 128.362 joan-etorri).

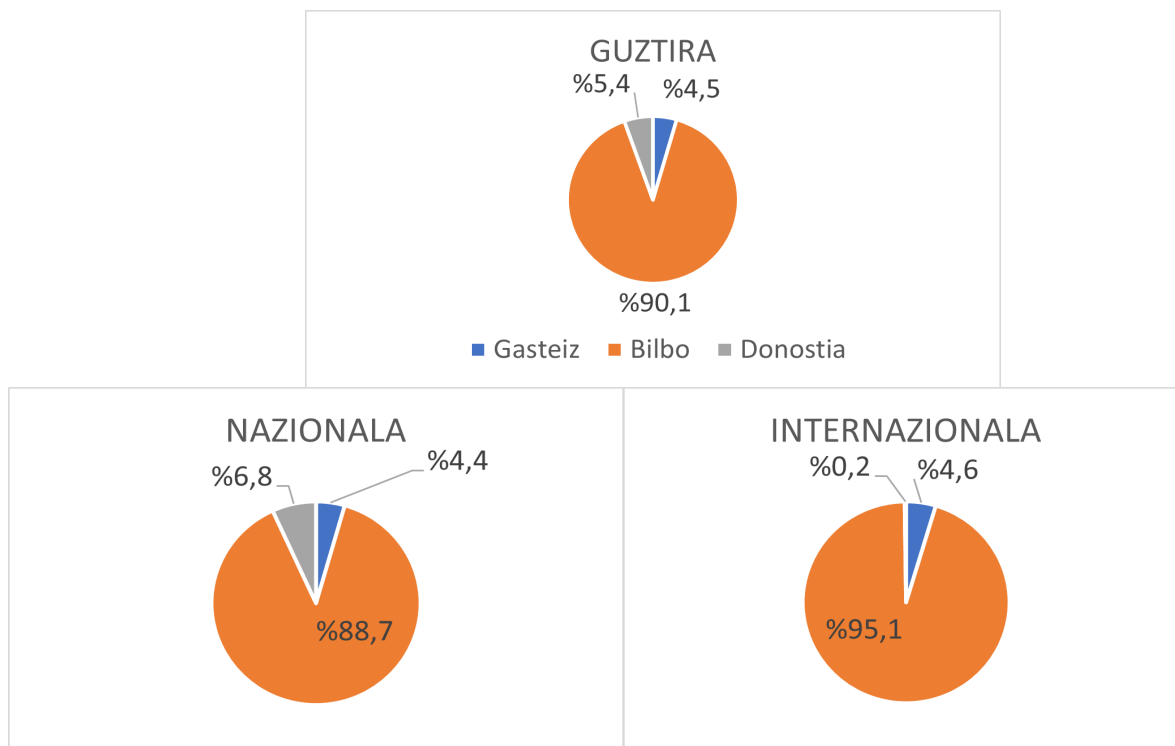
Taula 16. Euskal aireportuetako urteko joan-etorriak, iragaitzazko motaren arabera. 2021

Trafikoa	GASTEIZ		BILBO		DONOSTIA		GUZTIRA	
	Joan-etorriak	%	Joan-etorriak	%	Joan-etorriak	%	Joan-etorriak	%
Nazionala	100.219	4,4	2.004.422	88,7	153.974	6,8	2.258.615	78,8
Internazionala	28.143	4,6	576.642	95,1	1.355	0,2	606.140	21,2
GUZTIRA	128.362	4,5	2.581.064	90,1	155.329	5,4	2.864.755	100

Iturria: Aena

Bilbok biltzen ditu nazioarteko hegaldi ia guztiak, guztizkoaren % 95,1; nazioko hegaldiei dagokienez, % 88,7 dira. Nazioarteko bidaiei dagokienez, Donostiako aireportuaren garrantzia oso txikia da, baina hegaldi nazionalen kasuan, bidaia horien % 6,8 sortzen ditu.

Irudia 8. EAEko joan-etorriak aireportuaren arabera. 2021

Iturria: Aena

2.2.2 Hegazkin bidezko joan-etorriak batez besteko lanegun batean

2021ean, batez besteko lanegun batean, 9.878 erabiltzaile izan ziren hiru euskal aireportuetan, hau da, 2016an baino % 39,3 gutxiago. Beherakada horren arrazoi nagusia Bilboko eta Donostiako aireportuek izandako beherakada da; izan ere, Bilboko aireportuan, joan-etorrien bolumena % 41,7 jaitsi da, eta, Donostiakoan, % 39,2. Hala ere, Gasteizko aireportuko bidaiak % 262,3 igo dira 2016aren aldean. Igoera hori ibilbide berriak sartzearen ondorio da.

Taula 17. Euskal aireportuetako joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021

Trafikoa	GASTEIZ	BILBO	DONOSTIA	GUZTIRA
Nazionala	346	6.912	531	7.788
Internazionala	97	1.988	5	2.090
GUZTIRA	443	8.900	536	9.878

Iturria: Aena

2.2.3 Joan-etorrien jatorria eta helmuga

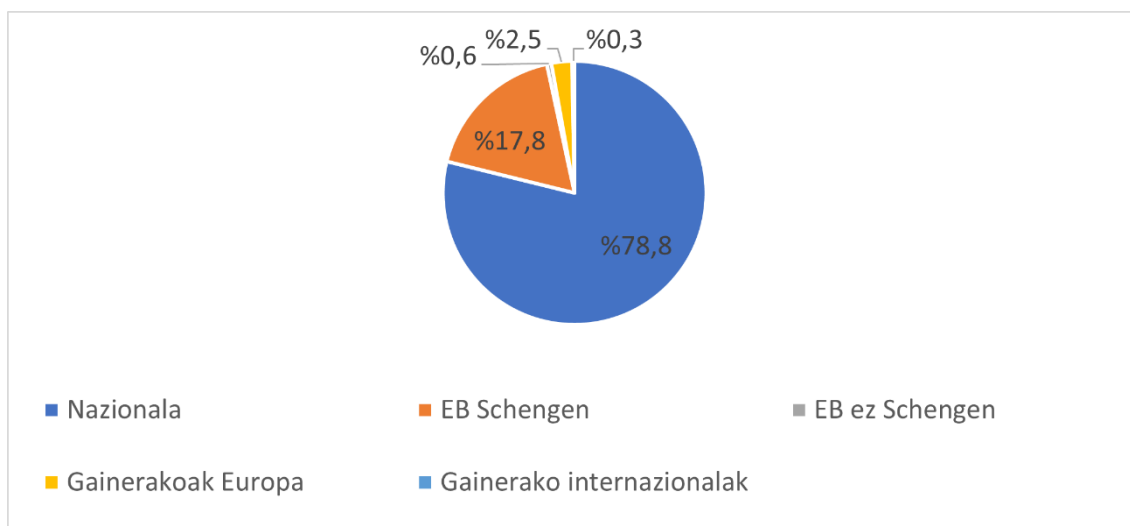
Jatorriaren eta helmugaren arabera joan-etorri motari dagokionez, joan-etorrien % 78,8 nazionalak dira; % 18,3 Europar Batasuneko herrialdeekin egindako fluxuei dagokie; % 17,8 Schengengo Hitzarmena sinatu duten herrialdeei dagokie, % 0,6 Hitzarmen hori sinatu ez duten herrialdeei eta gainerako % 2,8 munduko gainerako herrialdeetatik dator (EBn sartuta ez dauden Europako herrialdeak eta nazioarteko gainerako fluxuak).

Taula 18. EAEko aireportuetako joan-etorriak, jatorriaren eta helmugaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021²

Jatorria/helmuga		GASTEIZ	BILBO	DONOSTIA	GUZTIRA	%
Nazionala		346	6.912	531	7.788	78,8
Internazionala	EB Schengen (1)	92	1.659	4	1.755	17,8
	EB ez Schengen (2)	0	56	0	56	0,6
	Europako gainerako herrialdeak (3)	4	243	1	248	2,5
	Nazioarteko gainerako herrialdeak	1	30	0	31	0,3
	Internazionala guztira	97	1.988	5	2.090	21,2
GUZTIRA		443	8.900	536	9.878	100

Iturria: Aena

Irudia 9. EAEko aireportuetako joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: Aena

² (1) EB Schengen: Alemania, Austria, Belgika, Danimarka, Eslovakia, Eslovenia, Estonia, Finlandia, Frantzia, Grezia, Holanda, Hungaria, Italia, Letonia, Lituania, Luxenburgo, Malta, Polonia, Portugal, Txekiar Errepublika, Suedia.

(2) EB ez Schengen: Bulgaria, Zipre, Kroazia, Irlanda y Errumania.

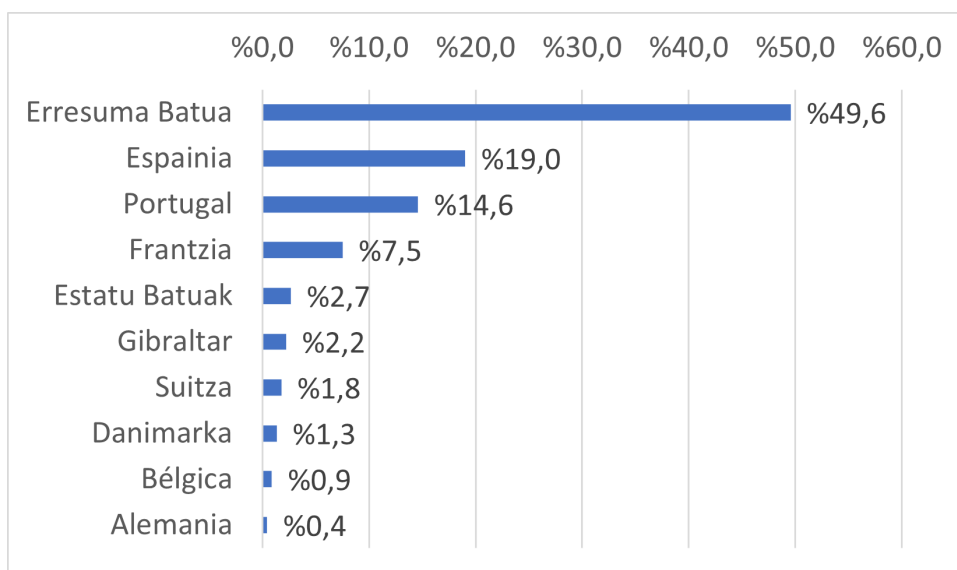
(3) Europako gainerako herrialdeak: Islandia, Norvegia eta Suitza Schengen sinatzaile gisa. Albania, Armenia, Bosnia-Herzegovina, Errusiako Federazioa, Georgia, Groenlandia, Mazedonia, Moldavia, Erresuma Batua, Montenegroko Errepublika, Serbiako Errepublika, Turkia eta Ukraina.

2.2.4 Bidaia-arien trafikoa beste aireportu batzuekin

Euskal aireportuetako pertsonen trafiko handiena Erresuma Batuekin eta Espainiako aireportuekin egituratzen da. Donostiako aireportuaren kasuan, 2021ean ez zen bidaia-irik izan.

Bizkaiko aireportuan, bidaia-ien ia erdiak Erresuma Batuekin (% 49,6) eta Espainiarekin (% 19,0) izan dira. Herrialde mugakideak (Portugal eta Frantzia) bidaia-ien % 22,1 dira.

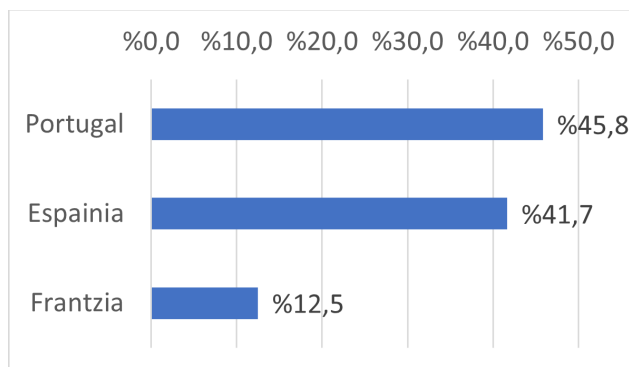
Irudia 10. Bilboko aireportuko pertsonen trafikoa beste aireportu batzuekin (herrialdearen arabera multzokatuta). 2021

Iturria: Aena

Arabako hiriburuko aireportuak, ordea, Espainia, Frantzia eta Portugalekin baino ez du trafikoa (% 45,8 bidaia nazionalak eta % 54,2 herrialde mugakideekin).

Irudia 11. Gasteizko aireportuko pertsonen trafikoa beste aireportu batzuekin (herrialdearen arabera multzokatuta). 2021

Iturria: Aena

2.3 Trenbide bidezko garraioa

EAEn pertsonen garraio-zerbitzuak ematen dituzten tren-operadoreak honako hauek dira: Euskotren, Renfe, eta Metro Bilbao. Operadore horietatik, Euskotrenek hiri barruko (3. Linea), hiriarteko eta lurralde arteko tren-zerbitzuak eskaintzen ditu, baita Bilboko eta Gasteizko tranbia ere. Renfek hiriarteko eta lurralde arteko zerbitzuak eskaintzen ditu EAEn, baita Espainiako beste probintzia batzuekin ere. Metro Bilbaok hiri barruko eta metropoliko zerbitzuen inguruan egituratzen du bere eskaintza.

Hiru operadoreen arteko zerbitzu-desberdintasun horietan oinarrituta, datuak modu bereizian aurkezten dira hurrengo atal hauetan: Euskotren (tren-zerbitzuen inguruko datuak biltzen dira), Euskotren-tranbia, Metro Bilbao eta Renfe (aldiriak, eskualdeak, ibilbide luzekoak eta Feve-Renfe metrikoa).

2.3.1 Euskotren

Euskotrenen zerbitzu-eskaintza oinarritzko hiru ibilbidetan egituratzen da:

- Bilbo – Bermeo
- Bilbo – Hendaia
- Bilbo – Lezama

Ibilbide horietatik abiatuta, 11 linea konfiguratu dira guztira, eta 3. linea 2017ko apiriletik aurrera gehitu da.

2.3.1.1 Urteko joan-etorriak

Euskotrenen erabiltzaile kopurua 19.692.905 izan zen 2021ean, eta bidaien bolumena % 26,4 handitu zen (2016an, 15.577.999 bidaia izan ziren, Reinetako eta Azpeitia-Lasao Museoko funikularrean egindako bidaiak kenduta, 2021eko edizio honetan bereizita tratatu baitira).

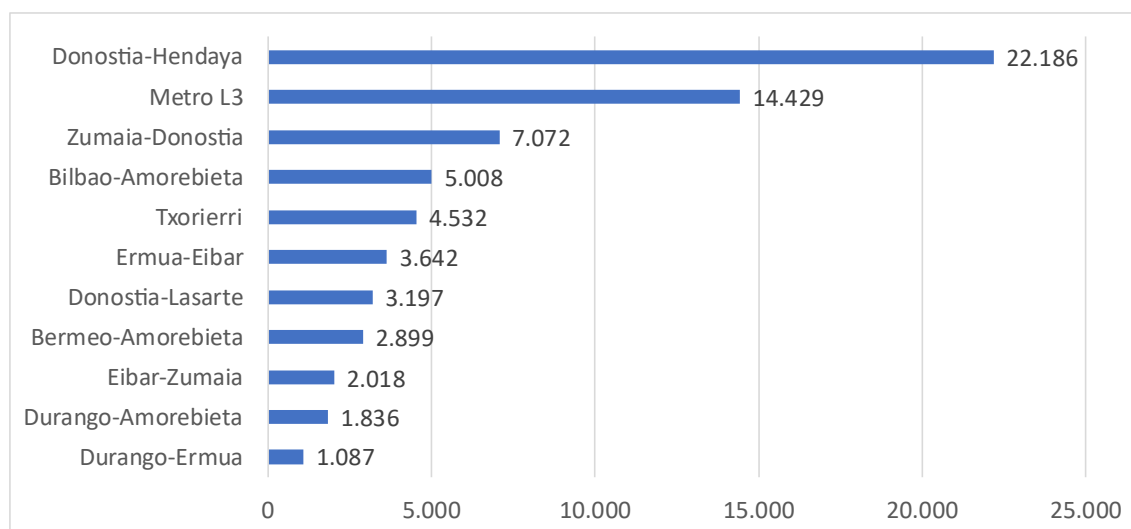
Gipuzkoa da erabiltzaile kopuru handiena duen Lurralde Historikoa (% 56,1) Bizkaiaren aldean (% 43,9). Banaketa hori homogeneousatu egin da 2016an aurkeztutako datuekin alderatuta, Gipuzkoak % 67 baitzuen eta Bizkaiak, berriz, % 33. Fenomeno hori Bilbon 3. linea martxan jartzearen ondorio da.

Taula 19. Euskotrenen lineen urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak. 2021

PROBINTZIA	LINEA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK
Bizkaia	Durango-Zornotza	532.364	1.836
	Bermeo-Amorebieta	840.837	2.899
	Durango-Ermua	315.352	1.087
	Bilbo-Zornotza	1.452.463	5.008
	Txorierri	1.314.383	4.532
	Metro L3	4.184.286	14.429
<i>Bizkaia guztira</i>		<i>8.639.685</i>	<i>29.792</i>
Gipuzkoa	Donostia-Hendaia	6.433.884	22.186
	Ermua-Eibar	1.056.065	3.642
	Eibar-Zumaia	585.325	2.018
	Zumaia-Donostia	2.050.741	7.072
	Donostia-Lasarte	927.204	3.197
<i>Gipuzkoa guztira</i>		<i>11.053.220</i>	<i>38.115</i>
GUZTIRA		19.692.905	67.907

Iturria: Euskotren

Gehien erabiltzen den linea Donostia-Hendaia da (% 32,7) eta haren atzetik datoz: 3. linea (% 21,2), Zumaia-Donostia (% 10,4), Bilbo-Zornotza (% 7,4) eta Txorierri (% 6,7).

Irudia 12. Euskotrenen lineetako joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021*Iturria: Euskotren*

2.3.1.2 Joan-etorri motak

Atal honetan aurkezten den joan-etorrien tipologiaren arabera banaketa EAEko etxeetako mugikortasun inkestatik ondorioztatzen diren datuetan oinarrituta kalkulatu da.

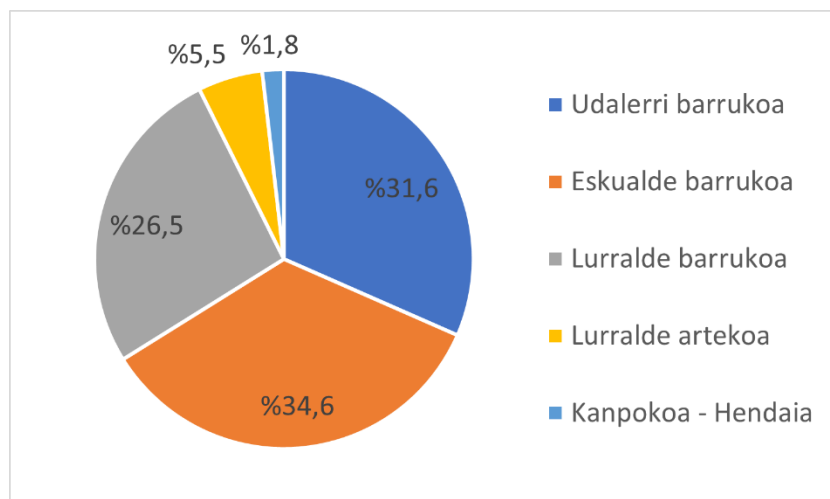
2021ean, batez besteko lanegun batean 67.907 joan-etorri egin ziren Euskotrenean. Joan-etorri horien tipologiari dagokionez, % 92,6 probintzia beraren barruan egiten dira, eta gainerako % 5,5 Bizkaiaren eta Gipuzkoaren artean. Azkenik, EAEtik kanpoko joan-etorriei dagokienez, gainerako % 1,8a Donostia-Hendaia linearen bidez Frantziako herri horretan hasi edo amaitzen dela kalkulatu da.

Taula 20. Euskotreneko joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021

	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Udalerri barrukoak	21.445	31,6
Eskualde barrukoak	23.465	34,6
Lurralde barrukoak	18.002	26,5
Lurralde artekoak	3.746	5,5
<i>EAE barrukoak guztira</i>	<i>66.658</i>	<i>98,2</i>
Kanpokoak - Hendaia	1.249	1,8
GUZTIRA	67.907	100

Iturria: Euskotren eta EAEko etxeetako inkesta 2021

Irudia 13. Euskotreneko joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%)

Iturria: Euskotren eta EAEko etxeetako inkesta 2021

Batez besteko lanegun batean pertsona gehien biltzen dituzten joan-etorriak Gipuzkoako probintzia barnekoak dira (40.777, hau da, % 60,0), eta ondoren Bizkaiko probintzia barnekoak (% 32,6). Lurralde arteko joan-etorriek adierazgarritasun txikia dute, guztizkoaren % 5,5.

Taula 21. Euskotreneko joan-etorrien jatorri-helmuga matrize probintziala. Batez besteko laneguna. 2021

Jatorria/Helmuga	Bizkaia	Gipuzkoa	Kanpoko	GUZTIRA
Bizkaia	22.134	1.647	0	23.782
Gipuzkoa	2.099	40.777	619	43.496
Kanpoko	-	629	-	629
GUZTIRA	24.233	43.054	619	67.907

Iturria: Euskotren eta EAEko etxeetako inkesta 2021

2.3.2 Euskotren – tranbia

Bilboko eta Gasteizko tranbia-zerbitzuen erabiltzaileen kopuruak % 24,2 egin du behera 2016ko datuekin alderatuta. Beherakada hori Arabako hiriburuan izandako jaitsieraren ondorio da batez ere (% 23,4, hau da, egunean 6.011 bidaia gutxiago). Bilboren kasuan, bidaiarien kopurua % 26,1 jaitsi da, baina eragina txikiagoa izan da balio absolutuetan, egunean 2.516 bidaia gutxiago egin baitira.

Taula 22. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak Bilboko eta Gasteizko tranbietan. 2021

TRANBIA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Bilbo	2.061.736	7.109	26,6
Vitoria - Gasteiz	5.700.071	19.655	73,4
GUZTIRA	7.761.807	26.765	100

Iturria: Euskotren

2.3.3 Metro Bilbao

Metro Bilbaoren erabiltzaile kopurua 66,7 milioitik gorakoa izan zen 2021ean, hau da, 230.276 joan-etorri batez besteko lanegun batean. 2016ko aurreko azterketaren datuekin alderatuta, % 21,1eko murrizketa izan da. Erabiltzaileen kopuruaren bilakaera, nahiz eta azken ikerketetan jaitsiera txiki bat erakusten zuen, areagotu egin da Covid-19aren pandemiaren eraginagatik.

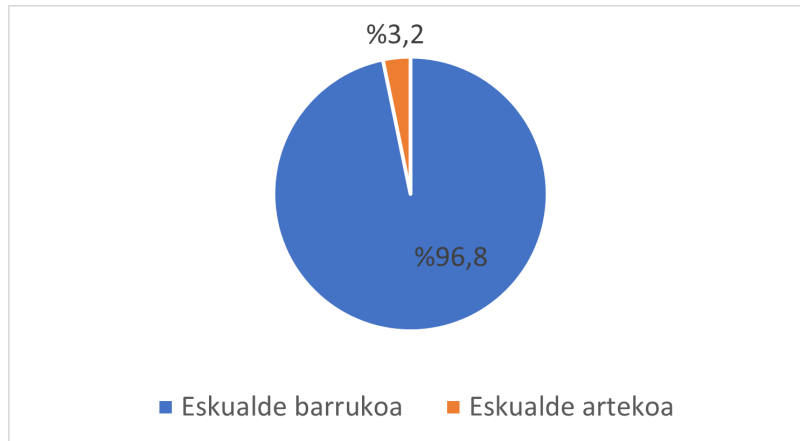
EAEko 2021eko etxeetako mugikortasun inkestaren datuetatik abiatuta, zerbitzu horren erabiltzaileek egiten dituzten joan-etorrien tipologia ezagutzen saiatu gara. Sarearen konfigurazioa beraren ondorioz, ia joan-etorri guztiak eskualde barrukoak dira (% 96,8), eta eskualde artekoak, berriz, % 3,2 baino ez.

Taula 23. Metro Bilbaoko urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak motaren arabera. 2021

Bidaia mota	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Eskualde barrukoak	64.619.055	222.824	96,8
Eskualde artekoak	2.160.904	7.451	3,2
GUZTIRA	66.779.959	230.276	100

Iturria: Metro Bilbao eta EAEko etxeetako inkesta 2021

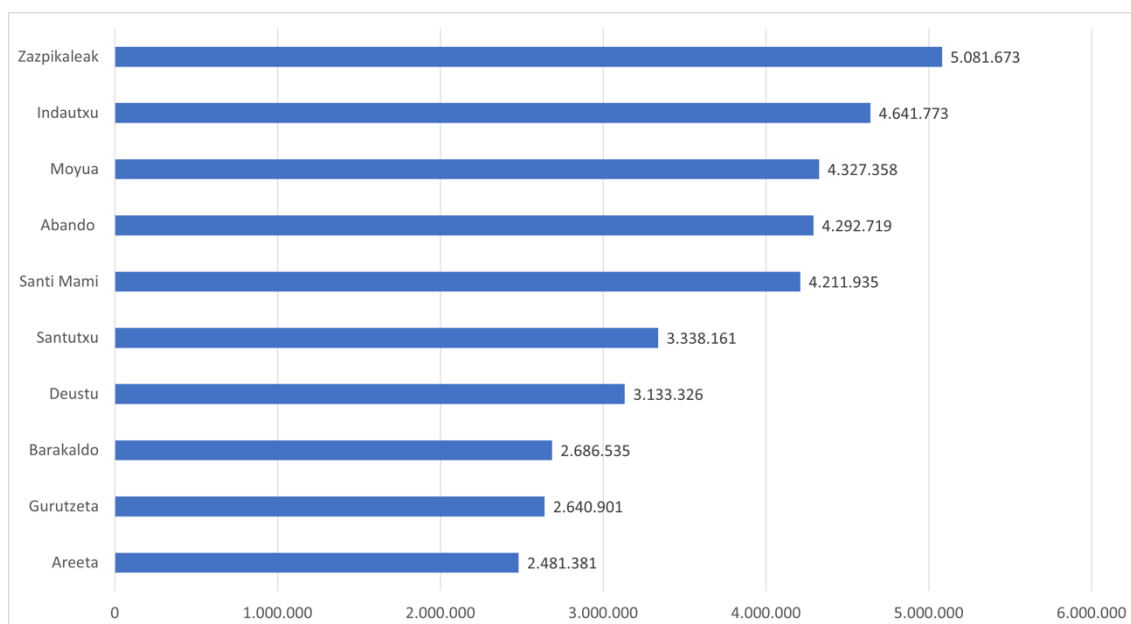
Irudia 14. Metro Bilbaoko joan-etorriak motaren arabera. 2021 (%)

Iturria: Metro Bilbao eta EAEko etxeetako inkesta 2021

Jarraian, metroaren geltoki nagusien datuak aurkezten dira, horietako bakoitzean batez besteko lanegun batean erregistratutako joan-etorri kopuruaren arabera, jatorria zein helmuga izan.

Irudia 15. Metro Bilbaoko geltoki nagusietako joan-etorriak. Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: Metro Bilbao

2.3.4 Renfe

Renferen datuak zerbitzu motaren arabera azaltzen dira dokumentu honetan. Alde batetik, zabalera konbentzionaleko zerbitzuei (aldiriak, eskualdekoak eta ibilbide luzekoa) buruzko datuak aurkezten dira, eta, bestetik, zabalera metrikoko zerbitzuei buruzkoak (Feve-Renfe).

2.3.4.1 Renfe zabalera konbentzionala: Aldiriak

Renfek aldiriko hiru linea eskaintzen ditu Bizkaian eta beste bat Gipuzkoan:

- C-1: Bilbo – Santurtzi
- C-2: Bilbo – Muskiz
- C-3: Bilbo – Orduña
- C-1: Brinkola - Irun

Renferen aldiriko lineek 12.461.654 pertsona garraiatu zituzten 2021ean, hau da, 2016an baino % 21,1 gutxiago. Batez besteko laneguneko joan-etorriei dagokienez, 42.971 izan ziren. Bizkaiko lineek erabiltzaileen % 62,0 biltzen dute, eta Brinkola-Irun lineak, berriz, gainerako % 38,0. 2006. urteaz geroztik Renferi eragiten dion bidaiarien kopurua murrizteko joerak bere horretan jarraitzen du, neurri batean, Bilboko metropoli-eremuko metro-zerbitzuen hedapenaren ondorioz.

Taula 24. Renfe aldirietako urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak. 2021

ALDIRIAK	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Bilboko gunea	7.726.625	26.644	62,0
Donostiako gunea	4.735.029	16.328	38,0
GUZTIRA	12.461.654	42.971	100

*Iturria: Renfe***2.3.4.2 Renfe zabalera konbentzionala: eskualdekoak**

2021ean, Renferen eskualde-zerbitzuek 155.843 pertsona garraiatu zituzten guztira, hau da, 537 pertsona batez besteko lanegun batean. 2016ko datuekin alderatuta, % 35,3 murriztu da erabiltzaileen kopurua.

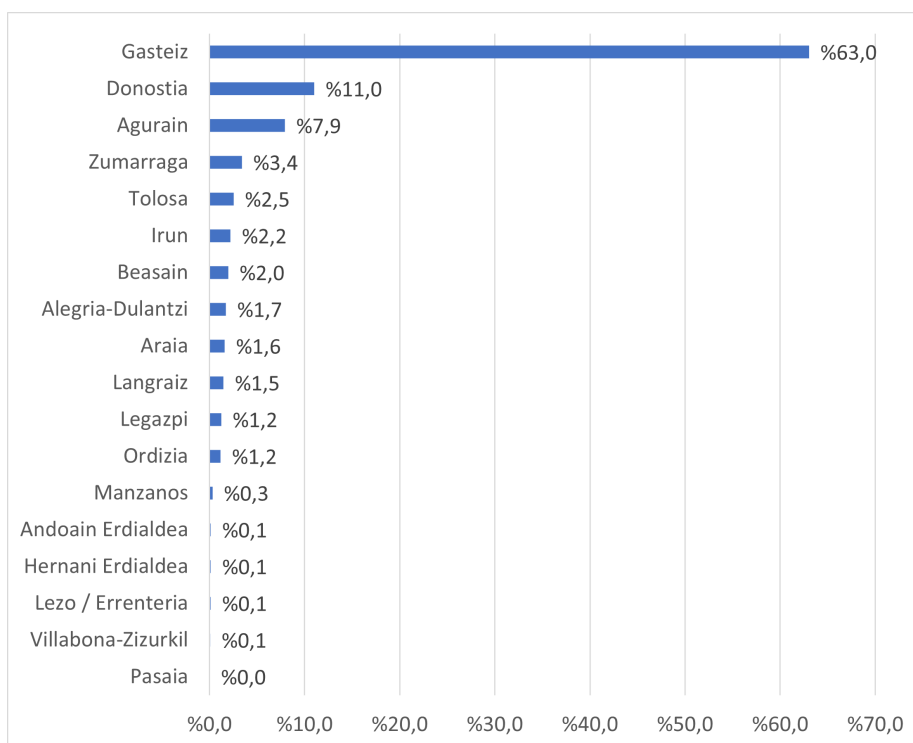
Joan-etorrien jatorriari dagokionez, % 76,0 Araban dute jatorria, eta gainerakoek Gipuzkoan (% 24,0). Zerbitzu mota horrek ez du eskaintzarik Bizkaian.

Taula 25. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, Renfeko eskualdeko tren-zerbitzuaren jatorriaren arabera. 2021

PROBINTZIA	GELTOKIA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Araba	Agurain Salvatierra	12.349	43	7,9
	Alegria-Dulantzi	2.671	9	1,7
	Araia	2.476	9	1,6
	Manzanos	488	2	0,3
	Nanclares-Langraiz	2.273	8	1,5
	Vitoria Gasteiz	98.238	339	63,0
<i>Araba guztira</i>		<i>118.495</i>	<i>409</i>	<i>76,0</i>
Gipuzkoa	Andoain Centro	210	1	0,1
	Beasain	3.056	11	2,0
	Hernani Centro	209	1	0,1
	Irun	3.437	12	2,2
	Legazpi	1.922	7	1,2
	Lezo / Rentería	193	1	0,1
	Ordizia	1.812	6	1,2
	Pasaia	14	0	0,0
	San Sebastián	17.145	59	11,0
	Tolosa	3.937	14	2,5
	Villabona-Zizurkil	119	0	0,1
	Zumarraga	5.294	18	3,4
<i>Gipuzkoa guztira</i>		<i>37.348</i>	<i>129</i>	<i>24,0</i>
GUZTIRA		155.843	537	100

Iturria: Renfe

Zerbitzu horien erabiltzaileen kontzentrazio handia dago Gasteizko geltokian (% 63,0), ondoren Donostian (% 11,0) eta Agurainen (% 7,9). Gainerako geltokiak % 3,5etik behera daude.

Irudia 16. Renferen eskualde-zerbitzuen joan-etorrien banaketa, igoera-geltokiaren arabera. 2021*Iturria: Renfe*

2021ean, batez besteko lanegun batean EAEren barruan zerbitzu horietan joan-etorriak egiten dituzten erabiltzaileen kopurua 258koa da (% 47,9), eta gainerako % 52,1 kanpoko 280 joan-etorriek dagokie.

Taula 26. Renfeko eskualde-zerbitzuetako urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak motaren arabera. 2021

2021	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Barrukoak	74.698	258	47,9
Kanpokoak	81.145	280	52,1
GUZTIRA	155.843	537	100

Iturria: Renfe. Geuk egina

Jatorriko Lurralde Historikoaren arabera aztertuz gero, tipologiaren arabera banaketa aldatu egiten da. Araban kanpoko joan-etorriak barrukoak baino gehiago dira (% 54,8 eta % 45,2, hurrenez hurren); Gipuzkoan, berriz, alderantzizkoa gertatzen da: barneko joan-etorriak guztizkoaren % 56,7 dira.

Taula 27. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfeko eskualde-zerbitzuetan, lurralde historikoaren arabera. 2021

	ARABA		GIPUZKOA	
2021	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Barrukoak	185	45,2	73	56,7
Kanpokoak	224	54,8	56	43,3
GUZTIRA	409	100	129	100

*Iturria: Renfe. Geuk egina***2.3.4.3 Renfe zabalera konbentzionala: ibilbide luzea**

2021ean, 241.167 joan-etorri egin ziren EAEn Renferen linea handietako zerbitzuetan, hau da, 832 joan-etorri batez besteko lanegun batean. 2016ko datuekin alderatuta, erabiltzaileen kopurua % 46,8 jaitsi da, Covid-19ak eragindako pandemia osteko egoeraren ondorioz.

Distantzia luzeko lineen erabiltzaileen % 38,9k Gipuzkoako geltokiren batean dute jatorria; Bizkaian % 32,4k eta Araban % 28,7k.

Taula 28. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, Renfeko distantzia luzeko trenen zerbitzuan erregistratutako jatorriaren arabera. 2021

JATORRIKO PROBINTZIA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Araba	78.201	270	32,4
Bizkaia	69.191	239	28,7
Gipuzkoa	93.775	323	38,9
GUZTIRA	241.167	832	100

Iturria: Renfe. Geuk egina

2021ean, batez besteko lanegun batean EAEn barruan zerbitzu horietan joan-etorriak egiten dituzten erabiltzaileen kopurua 87 da, % 10,49; gainerako % 89,6a, berriz, kanpoko 745 joan-etorriei dagokie.

Taula 29. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfeko distantzia luzeko zerbitzuetan. 2021

2021	URTEKO JOAN-ETORRIAK	URTEKO BATEZ BESTEKO JOAN-ETORRIAK	%
Barrukoak	25.128	87	10,4
Kanpokoak	216.039	745	89,6
GUZTIRA	241.167	832	100

Iturria: Renfe. Geuk egina

Jatorriko Lurralde Historikoaren arabera aztertuz gero, banaketa antzekoa da Araban eta Gipuzkoan; Bizkaian, berriz, ia ez da barne-bidaiarik egiten zerbitzu hori erabiliz.

Taula 30. Urteko eta batez besteko laneguneko joan-etorriak, tipologiaren arabera, Renfeko distantzia luzeko zerbitzuetan, Lurralde Historikoaren arabera. 2021

	ARABA		BIZKAIA		GIPUZKOA	
2021	BATEZ BEZTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%	BATEZ BEZTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%	BATEZ BEZTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Barrukoak	44	16,5	0	0,03	42	13,1
Kanpokoak	225	83,5	239	99,97	281	86,9
GUZTIRA	270	100	239	100	323	100

Iturria: Renfe. Geuk egina

2.3.4.4 Renfe zabalera metrikoa: Feve

Renferen eskaintza hiru lineatan egituratzen da: eskualdeko bi linea eta aldiriko linea bat. EAEko tren-zerbitzuen eskaintza Bizkaiko lurraldera mugatzen da.

- Bilbo – Balmaseda, aldiriak
- Bilbo – Santander, eskualdekoa
- Bilbo – Leon, eskualdekoa

Zabalera metrikoko hiru lineek 680.385 pertsona garraiatu zituzten 2021ean, eta barne joan-etorri batzuk gehitu zituzten Kantabrian eta Gaztela eta Leonen (operadoreak eskualdeko bi lineetarako emandako zifrek erabiltzaile guztiak barne hartzen baitituzte, jatorria eta helmuga bereizi gabe). Renferen zabalera metrikoko bidaien bolumena % 34,8 murriztu da, batez ere eskualdeko zerbitzuaren murrizketak eraginda: Bilbo-Leon linea % 74,5 jaitsi da 2016aren aldean, eta Bilbo-Santander linea, % 63,0. Hala ere, Bilbo eta Balmaseda lotzen dituen aldiriko lineak, nahiz eta behera egin duen, joan-etorrien bolumena neurri txikiagoan murriztu da (% 28,8).

Taula 31. Renferen zabalera metrikoko lineetako joan-etorrien kalkulua. 2021

2021	LINEA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BEZTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Aldiriak	Bilbo - Balmaseda	656.115	2.262	96,4
Eskualdekoak	Bilbo - Leon	16.862	58	2,5
	Bilbo - Santander	7.408	26	1,1
GUZTIRA		680.385	2.346	100

Iturria: Renfe

2.3.5 Trenbide-eskariaren laburpena

2021eko batez besteko lanegun batean, EAEn 371.634 joan-etorri egin ziren trenbidez, hau da, % 15,5eko murrizketa 2010eko datuekin alderatuta. Aldaketa hori operadore guztietan gertatu da, Euskotrenen izan ezik, % 29,1ko igoera izan baitu 2016ko datuekin alderatuta (3. linea martxan jartzearen ondorioz). Bereziki esanguratsua da ibilbide luzeko Renfek (% 46,8) eta eskualdeko zabalera konbentzionaleko Renfek (% 35,3) izan duten murrizketa.

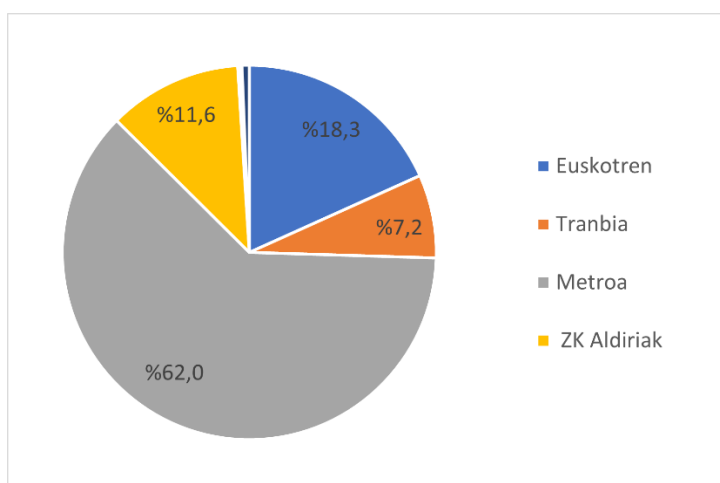
Taula 32. Tren bidezko joan-etorriak operadorearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021

2021		Joan-etorriak
Euskotren		67.907
Tranbia		26.765
Metro		230.276
Renfe	ZK aldiriak	42.971
	ZK eskualdekoak	537
	ZK ibilbide luzea	832
	ZM Feve	2.346
GUZTIRA		371.634

Iturria: Geuk egina

Metro Bilbao da, oraindik ere, garraiatutako pertsonen bolumen handiena duen operadorea, eta haren sartzeko kuota murriztu egin da 2016ko datuekin alderatuta, orduan % 66,3 baitzen. Ondoren, % 18,3rekin Euskotren (ehuneko 6,3 puntuko igoera 2016aren aldean) eta, % 11,6rekin, zabalera konbentzionaleko Renfe aldiriak (bere kuota 2016an izandako % 12 kuotaren inguruan mantentzen da) daude. Renferen gainerako zerbitzuek, zabalera metrikoko lineen eta zabalera konbentzionaleko lineen bidez eskainitakoek, lekukotasun-pisua dute: oro har, % 0,9 baino ez.

Irudia 17. Tren-operadoreen merkatu-kuotaren banaketa. 2021

Iturria: Geuk egina

2.4 Pertsonen kable bidezko eta beste mota batzuetako garraiobideen bidezko garraioa

Funikularrei dagokienez, % 11,7ko igoera izan da 2016ko datuekin alderatuta. Hala ere, igoera hori ez da homogenea izan instalazio guztietan: Mamarigako funikularrak % 38,6ko hazkundera izan du, eta Reineta funikularrean egindako joan-etorrien kopurua, berriz, % 20 murriztu da.

Taula 33. Kable bidezko garraiobideetan egindako joan-etorriak. 2021

MOTA	INSTALAZIOA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK	%
Funikularra	Artxanda	709.102	2.445	32,1
	La Reineta	128.137	442	5,8
	Igeldo	584.740	2.016	26,4
	Mamariga	790.332	2.725	35,7
GUZTIRA		2.212.311	7.629	100

Iturria: Oteus, Garraioaren Informazio Sistema

Bizkaia Zubiak 10.228 joan-etorri izan ditu batez besteko lanegun batean, eta, beraz, 2016arekin alderatuta, bidaien bolumena % 15,9 murriztu da.

Taula 34. Bizkaia Zubian egindako joan-etorriak. 2021

INSTALAZIOA	URTEKO JOAN-ETORRIAK	BATEZ BESTEKO LANEGUNEKO JOAN-ETORRIAK
Bizkaia Zubia	2.966.000	10.228

Iturria: Oteus, Garraioaren Informazio Sistema

2.5 Pertsonen garraioaren laburpena eta ondorioak

Atal honetan, aztertutako garraibide bakoitzerako (ibilgailu arinak, autobusa, trena, kablea eta hegazkina) EAEko batez besteko lanegun bateko joan-etorrien guztizko eskaria aurkezten da. 2011ko eta 2016ko datuak biltzen dira kasu bakoitzean, azken azterketa-aldian garraibideen eskariari buruz izandako joera globala eta txosten honen aurreko edizioetako datuekin (2011 eta 2016) izandako alderaketa irudikatzeko; izan ere, metodologia eta informazio-iturriak nahiko antzekoak dira informazioa alderagarria izan dadin.

2.5.1 Garraibide motordunetan EAEn egindako joan-etorriak

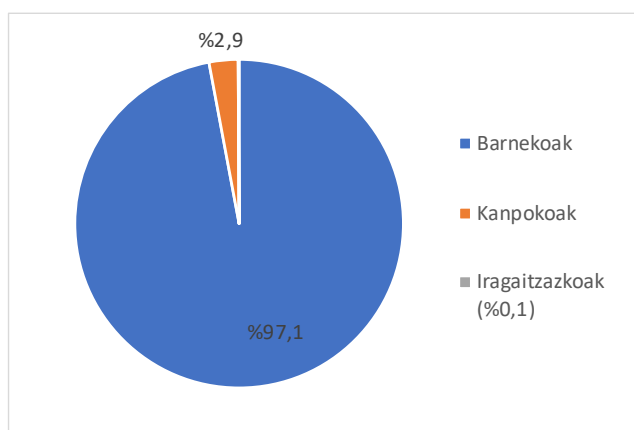
2021ean, batez besteko lanegun batean EAEn motordun garraibideetan egindako joan-etorrien kopurua 3.346.948 izan da, hau da, % 6,2ko jaitsiera izan da 2016ko datuekin alderatuta. Egiten diren joan-etorri ia guztiak barnekoak dira (% 97,2), beste % 2,7 kanpokoak dira, eta % 0,1 baino ez dira iragaitzazko joan-etorriak.

Taula 35. Joan-etorriak motaren eta garraibidearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021

JOAN-ETORRI MOTA	IBILGAILU ARINA	AUTOBUSA	TRENA	HEGAZKINA	KABLEA ETA BESTE BATZUK	GUZTIRA
Barnekoak	2.397.818	463.410	369.276		17.856	3.248.361
Kanpokoak	71.223	12.008	2.357	9.878		95.466
Iragaitzazkoak		2.871		250		3.121
GUZTIRA	2.469.040	478.289	371.634	10.128	17.856	3.346.948

Iturria: Geuk egina

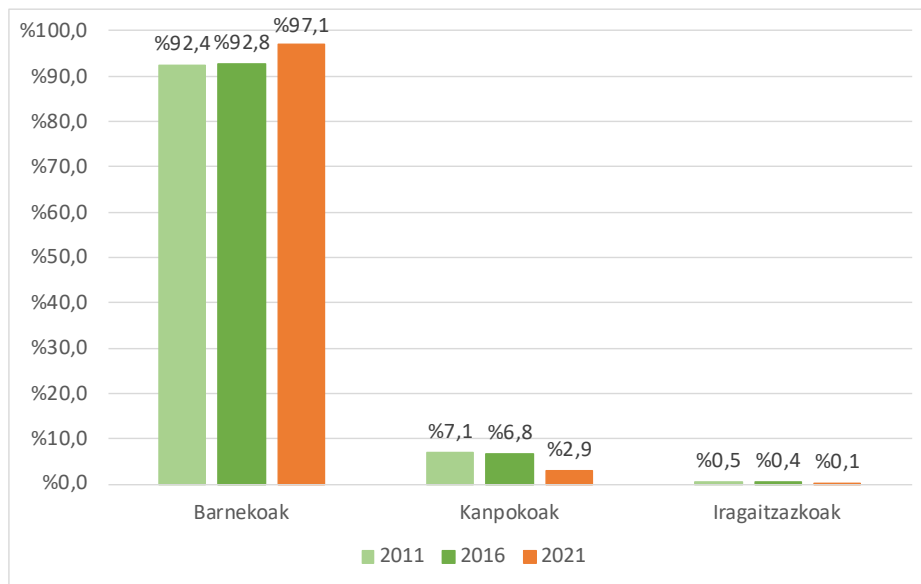
Irudia 18. Joan-etorriak motaren arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%)

Iturria: Geuk egina

Pertsonen joan-etorriek tipologiaren arabera izan duten bilakaerak aldaketa bat erakusten du barneko eta kanpoko joan-etorrien banaketari dagokionez: ehuneko 4,3 puntu igo da lehenengo kasuan, eta horrek ehuneko 3,9 puntuko murrizketa dakar bigarren kasuan. Barne joan-etorriak dira adierazgarrienak; iragaitzazko joan-etorriak, berriz, gero eta garrantzi txikiagoa dute.

Irudia 19. Joan-etorrien bilakaera tipologiaren arabera 2011-2021 aldian

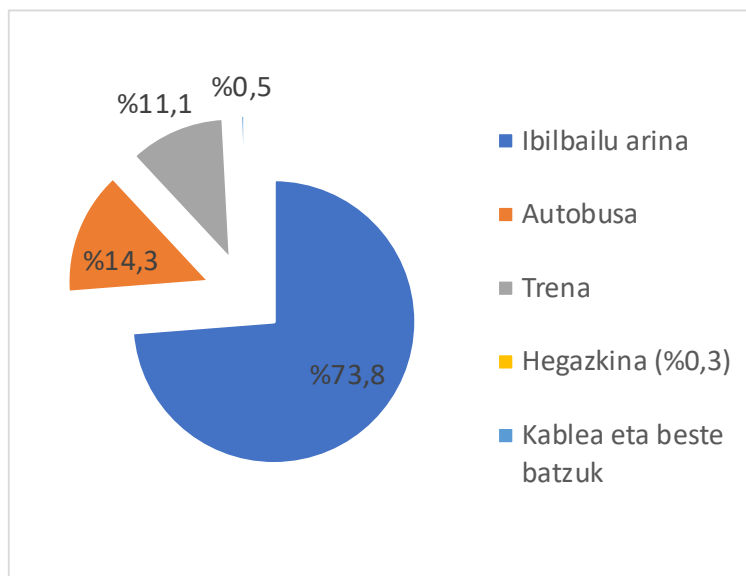
Iturria: Eskariaren Irudia 2011, Eskariaren Irudia 2016. Geuk egina

2.5.2 Banaketa modala

Ibilgailu arinak (autoa, motozikleta eta taxia) jarraitzen du EAEn burutzen diren bidaietan erabiltzen den garraiobide nagusia izaten. Garraiobide horiek % 73,8ko sartze-kuota dute. Autobusa (% 14,3) eta trena (% 11,1) daude bigarren eta hirugarren postuetan, hurrenez hurren. Azkenik, pertsonen kable bidezko eta beste mota batzuetako garraiobideen bidezko garraioak guztizkoaren % 0,5 lortzen du, eta, jarraian hegazkinak % 0,3.

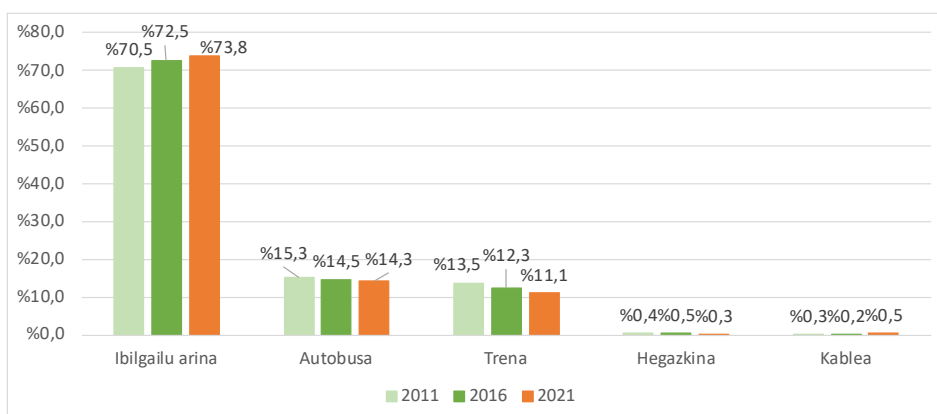
Ibilgailu arinak ehuneko 1,3 puntuko hazkundera izan du 2016ko datuekin alderatuta, autobusaren eta trenbidearen kaltetan, puntu 0,2 eta 1,2 puntu galdu baitituzte, hurrenez hurren. Hala ere, pertsonen kable bidezko garraioa 2016an % 0,2 izatetik 2021ean % 0,5 izatera igaro da. Hegazkina % 0,5etik % 0,3ra jaitsi da.

Irudia 20. Joan-etorriak garraiobidearen arabera. Batez besteko laneguna. 2021 (%)

Iturria: Geuk egina

Irudia 21. Garraiobideen sartze-kuotaren bilakaera 2011-2021 aldian

Iturria: Eskariaren Irudia 2011, Eskariaren Irudia 2016. Geuk egina

Ibilgailu arina da joan-etorrien tipologia guztietan nagusi den ibilgailua eta sartze-kuota handiena duena; hala ere, aldeak daude joan-etorri motaren arabera. Beraz, barneko joan-etorrietan autobusak eta trenak % 14,3ko eta % 11,4ko kuota dute, hurrenez hurren, baina kanpoko joan-etorrietan ehuneko horiek % 12,6ra eta % 2,5ra murrizten dira, hurrenez hurren. Aldiz, hegazkinak garrantzi handiagoa hartzen du kanpoko joan-etorrien kasuan (% 10,3) barne joan-etorrien aldean.

2.5.3 Pertsonen garraioari buruzko ondorio nagusiak

- 2021ean, batez besteko lanegun batean, EAEn 3.346.948 joan-etorri egin ziren, hau da, % 6,2ko beherakada 2016ko txostenarekin alderatuta; urte horretan, % 4,1eko igoera izan zen 2011rekin alderatuta.
- Ibilgailu arinaren nagusitasuna indartu egin da, eta 2021ean haren sartze-kuota ehuneko 1,3 puntu handitu da 2016arekin alderatuta, horrela, % 73,8ra iritsi arte: guztira, 2.469.040 joan-etorri batez besteko lanegun batean.
- Ibilgailu arinaren erabileraren hazkundea ez da bereziki esanguratsua izan EAEko barne joan-etorrietan. 2016ko datuekin alderatuta, 2021ean egunean 29.613 joan-etorri gehiago egin ziren. Aitzitik, autobusaren eta trenaren erabilera murriztu egin da: egunean 37.460 eta 67.193 joan-etorri gutxiago egin dira, hurrenez hurren.
- Lotura zuzena dago joan-etorriaren distantziaren eta ibilgailu arinetako bidaiarien ehunekoaren artean: distantzia zenbat eta handiagoa izan, orduan eta handiagoa da bidaiari gisa mugitzen diren pertsonen ehunekoa. Barne joan-etorrietan, erabiltzaileen % 79,6 gidariak dira eta % 17,7 bidaiariak; kanpoko joan-etorri internazionaletan, berriz, banaketa % 69,5 eta % 30,5 da, hurrenez hurren.
- Autobusaren erabilera % 8,0 murriztu da 2016ko datuekin alderatuta, eta, horren ondorioz, sartze-kuota ehuneko puntu 1 murriztu da. 2021ean, batez besteko lanegun bateko joan-etorriak 478.289 izan dira, eta, 2016an, berriz, 516.005 izan ziren, hau da, 37.716 joan-etorri gutxiago egiten dira egunero garraibide horretan.
- Autobus bidezko joan-etorri guztien % 58,5 hiri barrukoak dira, zerbitzu erregularretan egindakoak zein autobus-zerbitzu pribatuetan egindakoak. Hala ere, 2021ean % 7,6ko murrizketa erregistratu da 2016arekin alderatuta, hau da, egunero hiri barruko 23.001 joan-etorri gutxiago egiten dira autobusez. Hiriarteko joan-etorriei dagokienez (eskualde barrukoak, lurralde barrukoak eta lurralde artekoak), autobusez egindako joan-etorrien bolumena % 7,3 murriztu da 2016ko txosteneko datuekin alderatuta: egunero egiten ziren 197.895 joan-etorrietatik 2021ean egin diren 183.436 joan-etorrira.
- Donostiak jarraitzen du izaten hiriko autobus-zerbitzu erregularra gehien erabiltzen duen hiriburua: 122 joan-etorri biztanle eta urte bakoitzeko. Hala ere, 2016arekin alderatuta, urtean 33 bidaia gutxiago egiten dira Gipuzkoako hiriburuan biztanle bakoitzeko.
- Hegazkinak 6.148 bidaiari gutxiago izan ditu: 2016an 16.276 izan ziren, eta, 2021ean, berriz, 10.128. Azken hamarkadako goranzko joera eten egin da Covid-19ak eragindako pandemia osteko egoeraren ondorioz.
- Bilboko aireportua da, oraindik ere, azpiegitura nagusia pertsonen garraioan, EAEko joan-etorrien % 90,1 biltzen baititu. Bidaiarien eguneroko joan-etorriak nabarmen murriztu dira: 2016an 15.273 pertsonak erabiltzen zuten Bilboko aireportua joan-etorrien jatorri edo helmuga gisa, eta, 2021ean, berriz, 8.900 pertsonak (% 41,7ko murrizketa).

- Gasteizko aireportuak, 2021ean, 443 joan-etorri gehiago izan ditu batez besteko lanegun batean (2016an, egunean, 122 bidaia baino ez zituen sortzen), eta % 4,5eko kuota lortu du 2016ko % 0,7aren aldean. Hala ere, Donostiako aireportua batez besteko lanegun batean 881 bidaia izatetik 536 bidaia izatera igaro da: % 39,2ko murrizketa, nahiz eta bere kuota % 5,4an mantendu duen.
- EAEko trenbide-eskaria % 15,5 murriztu da (2016an egindako 439.904 joan-etorrietatik 2021ean egindako 371.634 joan-etorrietara), eta, horren ondorioz, sartzeko kuota ehuneko 1,7 puntu murriztu da 2016aren aldean, % 12,3tik % 10,6ra. Tren-zerbitzu guztiak murriztu dira, Euskotren izan ezik, 3. linea martxan jarri delako.
- Tranbiak % 24,2ko murrizketa izan du erabiltzaile kopuruari dagokionez, 2016arekin alderatuta; hau da, 2021eko batez besteko lanegun batean 8.526 bidaiari gutxiago zenbatu ziren.
- Euskotrenek, ordea, % 29,1eko igoera izan du: 2016an eguneko 52.610 joan-etorri izatetik 2021ean 67.907 joan-etorri izatera igaro da. Horren ondorioz, sartzeko kuota % 12,0 izatetik % 18,3 izatera igaro da.
- Metro Bilbaok, bestalde, 230.276 bidaia erregistratu ditu batez besteko lanegun batean, hau da, % 21,2ko murrizketa bidaia-bolumenari dagokionez. Trenaren sartzeko kuota 2016an % 66,3 izatetik, 2021ean % 62,0 izatera igaro da.
- Renferi dagokionez, 2021eko ekitaldian joan-etorrien bolumenak behera egin du zerbitzu guztietan. Ibilbide luzeko zerbitzuek % 46,8ko beherakada izan dute 2016arekin alderatuta: eguneko 1.563 joan-etorrietatik 2021eko 832 joan-etorrietara. Beherakada esanguratsu hori Covid-19aren pandemiaren osteko egoeraren ondorio izan daiteke.
- Renfe Aldiriak zerbitzuaren bidaia-bolumena ere murriztu egin da: batez besteko lanegun batean 54.449 joan-etorri izatetik 2021ean 42.971 izatera igaro da: % 21,1eko murrizketa.
- Operadore horren eskualdeko zerbitzuak 2021ean 537 joan-etorri erregistratu ditu batez besteko lanegun batean, eta ehuneko 35,3 puntuko murrizketa izan du 2016ko zerbitzu berarekin alderatuta. Tamaina berekoa izan da Feveko joan-etorrien galera: 2021ean 2016an baino % 30,5 gutxiago, hau da, 2.346 joan-etorri (1.028 bidaia gutxiago egunero).
- Azkenik, garraiobideen sartzeko-kuotari dagokionez, ibilgailu arina gehien erabiltzen den garraiobide gisa finkatu da, eta % 73,8ko balioa lortu du, azken hamarkadako baliorik altuena izanik. Ibilgailu pribatuaren ehuneko 1,3 puntuko igoera horrek eragin zuzena izan du autobusaren eta trenaren erabileran, ehuneko puntu 0,2 eta 1,2 puntu galdu baitute, hurrenez hurren.

3. SALGAIEN GARRAIOA

3.1 Salgaien errepide bidezko garraioa

3.1.1. Informazio-iturriak

Atal honetan azaltzen diren salgaien errepide bidezko garraioa aztertzeko erabili diren datuak honako informazio-iturri hauetatik datoz:

- 2021eko Salgaien Errepidezko Garraioaren Inkesta Iraunkorra (SEGII). Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioak egiten du, eta etengabe egiten da 1993tik, urteko aste bakoitzean. Etengabeko ikerketa estatistiko honen helburu nagusia da zama-ibilgailuek (6 tonatik gorako baimendutako gehieneko pisua eta 3,5 tonatik gorako zama-ahalmena duten ibilgailuak) egindako garraio-eragiketak kuantifikatzea; horrela, sektorearen jarduera-maila neurtu, ibilgailuen okupazio-maila ebaluatu eta sortutako garraio-fluxuak ezagutu daitezke.
- 2021ean ibilgailu astunei egindako kordoi-inkesta. Inkesta honen helburu nagusia da nazioarteko fluxuak (Frantziako mugatik barrena) eta batez besteko lanegun batean EAE zeharkatzen duten fluxuak identifikatzea. Informazio horri esker, SEGIIak emandako datuak osatuko dira.

SEGIIak Espainiako lurraldeko udalerri-mailako salgaien errepide bidezko garraio-fluxuen jatorriari eta helmugari buruzko informazio zehatza eskaintzen du. Hori dela eta, iturri ezin hobea da Euskadi barruko salgaien fluxuak eta Euskaditik Espainiako gainerako erkidegoetara (kanpoko nazionala) edo Espainiatik Euskadira egiten diren fluxuak nolakoak diren jakiteko. Hala ere, ez da nahikoa salgaien iragaitzazko fluxuak eta Europar Batasuneko beste herrialdeekin (kanpokoak internazionala) sortutako fluxuak aztertzeko.

Urritasun hori zuzentzeko, ibilgailu astunen lau pantaila egin dira, EAEn sortzen diren iragaitzazko fluxuak eta kanpoaldearekin dauden fluxuak inguratzen dituenak. Ondorengo eskeman, EAEn sortzen diren iragaitzazko fluxuak ageri dira, baita horiek identifikatzeko lau pantailak ere.

- P1: El Hayan, Kantauri itsasoko ertzaren eta Frantziako mugaren, Nafarroaren, Goi-Aragoiren, Ebroko Haranaren eta Goi-Ordokiaren arteko iragaitzazko fluxuak erregistratzen dira.
- P2: Irungo muga, mugimendu hauek jasotzen dira:
 - Euskadi jatorri edo helmuga duten nazioarteko fluxuak.
 - Europaren eta Kantauri itsasoko ertzaren, Ebroko Haranaren eta Goi-Ordokiaren eta Nafarroaren arteko nazioarteko iragaitzazko fluxuak.
- P3: Olaonan, Etxegaraten eta AP-15 autobidean, Kantauri itsasoko ertzaren eta Nafarroaren arteko iragaitzazko fluxuak erregistratzen dira, baita Goi-Ordokiaren eta Nafarroaren artekoak ere.

- P4: AP-68 autobidean eta N-I errepidean. Goi-Ordokitik eta Ebroko Haranetik Kantabriara, Frantziara eta Nafarroara doazen iragaitzazko fluxuak jasotzen dira.

Irudia 22. 2021eko kordoi inkestan aztertutako EAEko iragaitzazko fluxuak*Iturria: Eskariaren Irudia 2016*

Hurrengo taulan, EAEn zirkulatzen duten salgaien errepide bidezko fluxuen ezaugarriak zehazteko erabilitako datu-iturriak laburbiltzen dira.

- Barrukoak: Probintzia barrukoak edo probintzia artekoak izan daitezke. Bi kasuetan, SEGIIko informazioa erabili da.
- Kanpokoak: Nazionalak eta internazionalak izan daitezke. Kanpoko nazionalen kasuan, SEGIIko informazioa erabili da, eta, kanpoko internazionalen kasuan, SEGIIko eta kordoi inkestako informazioa erabili da.
- Iragaitzazkoak: zirkulatzen duten ibilgailuen eta garraiatzen dituzten salgaien kasuan, kordoi inkestan lortutako informazioa erabili da.

Taula 36. Salgaien errepide bidezko garraioa zenbatesteko informazio-iturriak

Jatorria	Helmuga		
	EAE	Espainiako gainerako erkidegoak	Europa
EAE	SEGII	SEGII	Kordoi inkesta
Espainiako gainerako erkidegoak	SEGII	Kordoi inkesta	Kordoi inkesta
Europa	SEGII & kordoi inkesta	Kordoi inkesta	Kordoi inkesta

Iturria: Geuk egina

Barrukoak	Kanpokoak	Iragaitzazkoak
-----------	-----------	----------------

3.1.2 Errepide bidezko salgaien bolumena

EAEn, 2021eko batez besteko lanegun batean, 517.361 tona salgai garraiatu dira errepidez. Kopuru hori % 28 hazi da 2015ean garraiatutako bolumenarekin alderatuta, baina % 7 baino ez 2010ean lortutako balioekin alderatuz gero. Gehien aldatu den balioa iragaitzazko bidaietan garraiatutako tonak dira: 2015ean egunero 62.338 tona baino ez ziren erregistratu, hau da, 2021ean adierazitakoa baino 2,5 aldiz gutxiago.

Taula 37. Urteko eta batez besteko lanegun bateko salgaien errepide bidezko garraioa, joan-etorri motaren arabera. 2021

Bidaia mota		Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
EAE barrukoak	Udalerri barrukoa	10.402.138	35.869	7
	Eskualde barruko udalerri artekoak	37.142.131	128.076	25
	Barrukoak guztira	47.544.269	163.946	32
EAEtik kanpokoak	Nazionalak	50.569.380	174.377	34
	Internazionalak	7.065.311	24.363	5
	Kanpokoak guztira	57.634.691	198.740	38
Iragaitzazkoak		44.855.562	154.674	30
GUZTIRA		150.034.522	517.360	100

Iturria: SEGII eta ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

3.1.2.1 EAE barruko salgaien garraioa

2021eko batez besteko lanegun batean, barne joan-etorrien bidez (hau da, jatorria eta helmuga EAEn), 163.946 tona garraiatu dira errepidez. Horietatik, % 78,1 udalerri arteko joan-etorrien bidez garraiatu dira, eta % 21,9, berriz, udalerri beraren barruko joan-etorrien bidez. Proportzioak mantendu egin dira 2015arekiko, orduan % 9,3 eta % 20,7 baitziren, hurrenez hurren.

Taula 38. Salgaien errepide bidezko barne-garraioa. 2021

Bidaia mota	Urteko tonak	Bates bezteko laneguneko tonak	%
Udalerri barrukoa	10.402.138	35.869	21,9
Eskualde barruko udalerri artekoak	37.142.131	128.076	78,1
Barrukoak guztira	47.544.269	163.946	100

Iturria: SEGII. Geuk egina

Udalerri barruko joan-etorriak bereziki garrantzitsuak dira Araban, guztizkoaren % 34,1 baitira; Bizkaian, berriz, % 8,6 eta, Gipuzkoan, % 1,7 baino ez. Nabarmendu behar da eskualde barruko udalerri arteko bidaiak EAEko udalerrien artean salgaiak garraiatzeko egindako joan-etorriak direla, eta, horregatik, hiru euskal lurraldeetako salgaien batura ez dator bat guztizkoarekin; izan ere, EAEren guztizkoan ezabatu egiten dira bi lurralde ezberdinetako udalerriei eragiten dieten harremanetan ematen diren bikoiztasunak.

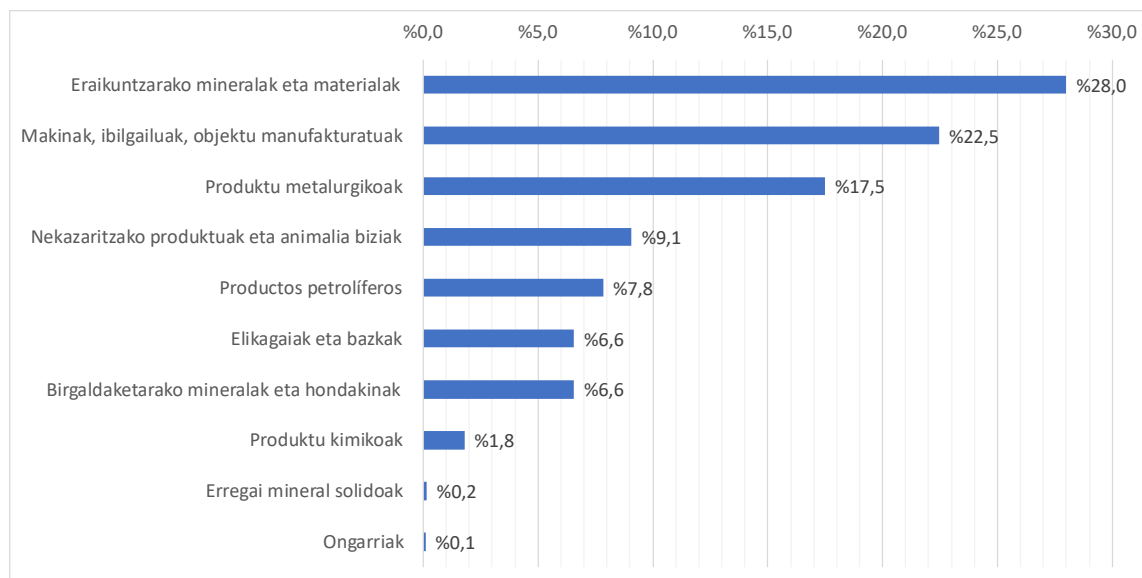
Taula 39. Batez besteko lanegun batean garraiatutako tonak lurraldearen arabera. 2021

Bidaia mota	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	EAE
Udalerri barrukoa	16.655	8.059	11.155	35.869
Eskualde barruko udalerri artekoa	32.143	85.938	51.899	128.076
GUZTIRA	48.798	93.997	63.054	163.946

Iturria: SEGII. Geuk egina

EAEko salgaien barne-trafikoaren % 28 eraikuntzarako mineralak materialak dira; ondoren, makinak, ibilgailuak eta manufakturatutako objektuak daude, garraiatutako tona guztien % 22,5 eta, azkenik, produktu metalurgikoak, % 17,5. Eraikuntzarako mineralak eta materialak ehuneko 7,2 puntu jaitsi dira 2015aren aldean, orduan garraiatutako salgai guztien % 36,8 baitziren.

Irudia 23. Errepide bidezko barne-bidaien bidez garraiatutako tonak produktu motaren arabera (EJSN). Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: SEGII. Geuk egina

3.1.2.2 Salgaien errepide bidezko kanpoko garraioa EAEn

2021eko batez besteko lanegun batean EAetik kanpo EAera edo EAetik kanpora garraiatutako tonak 198.740 izan ziren. Horrek esan nahi du ia erabateko jarraitutasuna dagoela 2015eko egoerarekin alderatuta, orduan 199.134 tona garraiatzen baitziren egunero (394 tona gutxiago, hau da, % 0,002ko jaitsiera).

Kanpoko garraioaren izaerari dagokionez, % 87,7 Espainiako gainerako erkidegoekin trukaturako salgaiak dira, eta gainerako % 12,3a, berriz, nazioarteko lurraldeekin trukaturakoak. Horrek esan nahi du kuota nazionala handitu egin dela, nazioartekoaren kaltetan: 2015ean, kanpoko garraio nazionala % 76,9 zen. Gainera, termino absolutuetan, kanpoko garraio nazionala 153.091 tonatik 174.377 tonara igo da 2021ean batez besteko lanegun bakoitzeko (% 14 gehiago). Hala ere, salgaien truke internazionalak % 48 egin du behera: 24.364 tona 2021eko batez besteko lanegun batean, 2015ean trukutzen ziren 46.043 tonekin alderatuta.

Taula 40. Salgaien kanpo-garraioaren tipologia EAEn. 2021

Kanpoko	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Nazionala	50.569.380	174.377	87,7
Internazionala	7.065.311	24.363	12,3
GUZTIRA	57.634.691	198.740	100

Iturria: SEGII. Geuk egina

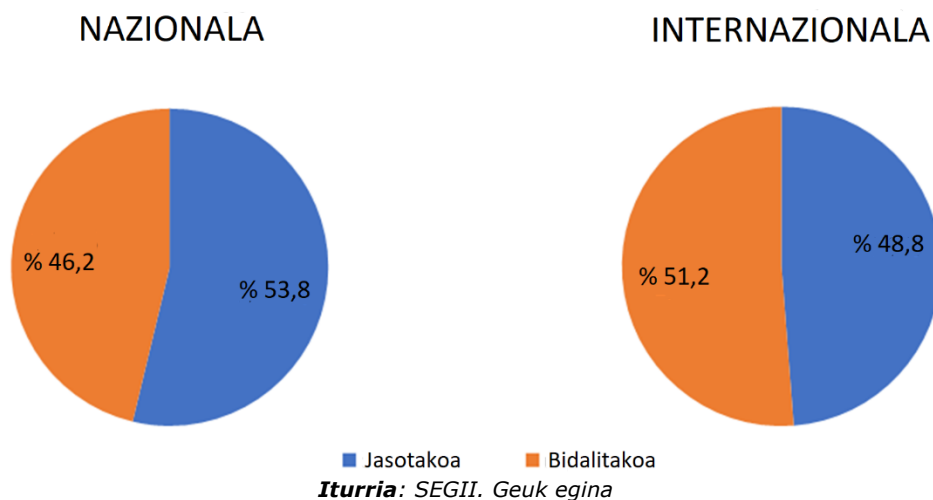
Kanpoaldearekin trukaturako salgaien % 53,1 inportazioak dira (jasotakoak).

Taula 41. Salgaien kanpo-garraioaren tipologia jatorriaren edo helmugaren arabera. 2021

Kanpoko	Jasotakoa	Bidalitako	TOTAL
Nazionala	93.731	80.646	174.377
Internazionala	11.886	12.477	24.364
GUZTIRA	105.617	93.123	198.740
%	53,1	46,9	100

Iturria: SEGII. Geuk egina

Ehuneko hori % 53,8ra igotzen da kanpoko nazionalen kasuan (93.731 tona jaso dira egunean, guztizko 174.377 tonekin alderatuta), eta kanpoko internazionalen kasuan, berriz, apur bat jaisten da, % 48,8ra arte. Inportazioen saldoa positiboa da Espainiako gainerako erkidegoekin egindako salgaien trukearen kasuan, eta negatiboa Europako gainerako herrialdeekin egindako trukeen kasuan.

Irudia 24. Kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonen banaketa. 2021

Hiru lurraldeek portaera desberdinak dituzte kanpo-trukearen izaeraren arabera. Kanpoko garraio nazionalari dagokionez, Bizkaia da salgaiak garraiatzeko mugimendu gehienak sortzen dituen lurraldea (% 42,8); kanpoko garraio internazionalaren kasuan, berriz, Gipuzkoa da salgaien fluxu handiena duen lurraldea, EAEko guztizkoaren % 48,4rekin. Kanpoko garraio nazionalaren kasuan Bizkaia da nagusi, Estatuko itsas portu garrantzitsuenetako bat duelako, eta, internazionalen kasuan, Gipuzkoak du nazioarteko fluxurik handiena Frantziako mugatik gertu dagoelako.

Taula 42. Batez besteko lanegun batean garraiatutako salgaien tonak EAEn, lurraldearen arabera (kanpoko). 2021

Kanpoko	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Guztira
Nazionala	47.500	74.636	52.241	174.377
Internazionala	6.832	5.733	11.798	24.363
GUZTIRA	54.332	80.369	64.039	198.740

Iturria: SEGII. Geuk egina

Fluxu nazionalen banaketari dagokionez, autonomia-erkidego mugakideek dituzte salgaien bolumen handienak. Beraz, Gaztela eta Leon, Kantabria eta Nafarroak guztizkoaren % 49,4 biltzen dute. Gainera, hiru kasuetan inportazioen saldoa negatiboa da EAEn: bidaltzen duena baino merkantzia gehiago jasotzen du.

Taula 43. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak. 2021

Autonomia-erkidegoak	Jasotako	Bidalitakoa	GUZTIRA	%
Kantabria	12.433	9.952	22.385	12,8
Gaztela eta Leon	23.953	17.469	41.423	23,8
Nafarroa	11.836	10.519	22.355	12,8
Aragoi	7.440	7.929	15.369	8,8
Katalunia	8.012	6.619	14.631	8,4
Madrilgo Erkidegoa	5.224	5.470	10.694	6,1
Valentziako Erkidegoa	4.629	5.452	10.080	5,8
Errioxa	4.077	5.039	9.115	5,2
Galizia	4.998	3.803	8.801	5,0
Asturiasko Printzerria	3.879	2.902	6.781	3,9
Gaztela-Mantxa	2.863	1.892	4.755	2,7
Andaluzia	2.347	2.327	4.675	2,7
Murtziako Eskualdea	933	813	1.746	1,0
Extremadura	1.107	460	1.567	0,9
GUZTIRA	93.731	80.646	174.377	100

Iturria: SEGII. Geuk egina

Hala ere, aldeak daude lurralde bakoitzean: Arabako fluxu gehienak Nafarroarekin dira (% 16), Bizkaikoak Gaztela eta Leonekin (% 26) eta Gipuzkoakoak Gaztela eta Leonekin (% 33). Gaztela eta Leonekin trukaturako salgaien % 65 Burgosko probintziari dagozkio, EAetik gertu baitago.

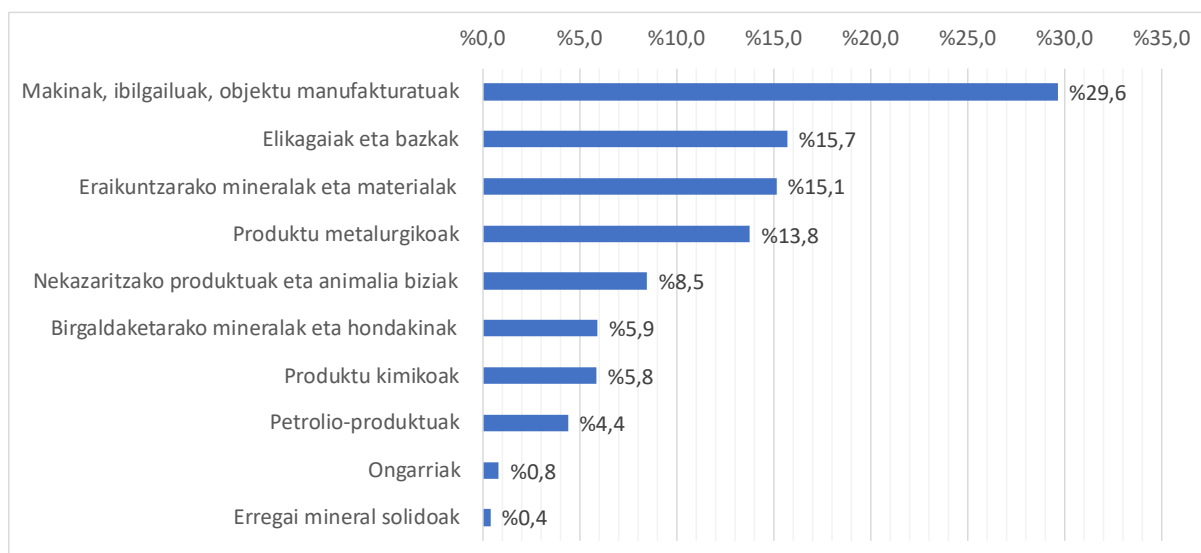
Taula 44. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak, lurraldearen arabera. 2021

Autonomia-erkidegoak	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	GUZTIRA
Kantabria	4.679	14.337	3.368	22.385
Gaztela eta Leon	4.956	19.295	17.172	41.423
Nafarroa	7.632	6.679	8.044	22.355
Aragoi	2.785	5.417	7.168	15.369
Katalunia	3.117	7.988	3.526	14.631
Madrilgo Erkidegoa	5.477	2.887	2.330	10.694
Valentziako Erkidegoa	4.041	4.041	1.998	10.080
Errioxa	3.665	3.101	2.348	9.115
Galizia	4.559	1.727	2.515	8.801
Asturiasko Printzerria	2.462	3.311	1.007	6.781
Gaztela-Mantxa	1.433	2.642	679	4.755
Andaluzia	1.358	2.159	1.158	4.675
Murtziako Eskualdea	1.334	412	0	1.746
Extremadura	0	641	926	1.567
GUZTIRA	47.500	74.636	52.241	174.377

Iturria: SEGII. Geuk egina

Kanpoko fluxu nazionalen salgaien tipologiai dagokionez, % 29,6 manufakturatutako objektuei dagokie; ehuneko hori handitu egin da 2015aren aldean, orduan manufakturatutako produktuak % 26,4 baitziren. Elikagaiak eta bazkak ia berdin mantendu dira: % 15,7 (2015ean, % 15,2). Eraikuntzarako mineralak eta materialak EAEren eta Espainiako gainerako erkidegoen artean trukaturako salgaien % 15,1 dira.

Irudia 25. Kanpoko bidaia nazionaletan errepide bidez garraiatutako tonak produktu motaren arabera (EJSN). Batez besteko laneguna. 2021

Iturria: SEGII. Geuk egina

EAEren eta beste herrialde batzuen arteko errepide bidezko salgaien fluxua, batez besteko lanegun batean, 24.363 tonakoa izan zen 2021ean, eta esportatutako tonen ehunekoa (% 51,2) inportatutakoena (% 48,8) baino zertxobait handiagoa izan zen.

Taula 45. Salgaien kanpoko garraio internazional mota EAEn, jatorriaren edo helmugaren arabera. 2021

Kanpoko internazionala	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Jasotakoa	3.446.912	11.886	48,8
Bidalitakoa	3.618.399	12.477	51,2
GUZTIRA	7.065.311	24.363	100

Iturria: SEGII. Geuk egina

Gipuzkoa da nazioartearekin trukaturako salgai-bolumen handiena duen lurraldea: 11.798 tona batez besteko lanegun batean, hau da, EAEko guztizkoaren % 48,4.

Taula 46. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia internazionalan errepide bidez garraiatutako tonak EAEn, jatorriaren eta helmugaren arabera. 2021

Kanpoko	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Guztira
Jasotakoa	3.389	2.763	5.734	11.886
Bidalitakoa	3.443	2.970	6.064	12.477
GUZTIRA	6.832	5.734	11.798	24.363

Iturria: SEGII. Geuk egina

Bereziki garrantzitsua da Frantziarekiko errepide bidezko salgaien fluxua, EAEko nazioarteko trafikoaren % 57,4 biltzen baitu.

Taula 47. Batez besteko lanegun batean kanpoko bidaia internazionalan errepide bidez garraiatutako tonak EAEn, jatorri-helmuga diren lurraldeen arabera. 2021

Kanpoko	Araba	Bizkaia	Gipuzkoa	Guztira
Frantzia	4.531	3.269	6.177	13.977
Portugal	612	609	2.493	3.714
Europako gainerako herrialdeak	1.366	1.855	2.811	6.032
Europatik kanpoko herrialdeak	323	0	316	640
GUZTIRA	6.832	5.733	11.798	24.363

Iturria: Ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

3.1.2.3 Salgaien iragaitzazko garraioa

EAEn kokapen geostrategikoa dela eta, euskal errepideetako salgaien fluxuaren zati handi bat iragaitzazkoa da: jatorria eta helmuga EAetik kanpo dute.

Guztira, 154.674 tona garraiatu dira batez besteko lanegun batean iragaitzazko garraio-eragiketetan. 2015. urtearekin alderatuta, % 248 tona gehiago garraiatu dira iragaitzazko bidaien bidez. Bi kausa identifikatu dira:

- 2015ean, eragiketa bakoitzeko batez besteko karga hartu zen SEGIren datuetatik abiatuta, eta 2021eko kalkulua egiteko, berriz, kordoi inkestan jasotako pisuak erabili dira. Kordoi inkestan jasotako batez besteko pisua SEGIIn jasotakoa baino 2 aldiz handiagoa da. Horrek esan nahi du 2021eko balioak ezin direla 2015eko eskariaren irudian lortutakoekin alderatu, metodologikoki desberdinak direlako.
- Gainera, garraiatutako salgaien bolumenak gora egin du oro har, eta horrek azaldu egiten du % 200etik gorako igoera hori.

Zirkulazioaren izaerari dagokionez, % 83 internazionala da: jatorria eta/edo helmuga nazioartean du. Nazioarteko zirkulazioak pixka bat gora egin du 2015aren aldean, orduan EAEn iragaitzazko salgaien guztizko bolumenaren % 78,9 baitzen. Zirkulazio nazionalak (jatorria eta helmuga Espainiako gainerako erkidegoetan) 26.240 tona garraiatzen ditu batez besteko lanegun batean.

Taula 48. EAEko iragaitzazko salgaien joan-etorrien tipologia. 2021

Iragaitzazkoa	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Internazionala	37.249.414	128.446	83
Nazionala	7.606.147	26.228	17
GUZTIRA	44.855.562	154.674	100

Iturria: Ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

3.2 Salgaien aire bidezko garraioa

2021ean, EAEko hiru aireportuetako aire bidezko garraioa 73.002 tonakoa izan zen; 2015ean, berriz, hegazkinen bidez 49.251 tona salgai garraiatu ziren, beraz, garraiatutako salgaien bolumena % 48 hazi da.

Igoera hori Gasteizko aireportuan 2021ean 2015ean baino karga handiagoa garraiatzearen ondorio da. Donostiako aireportua ez da salgaiak garraiatzeko erabili, 2015ean ez bezala; nahiz eta orduan salgaien garraioa hutsala izan, guztizkoaren (49.251 tona) 3 tona baino ez ziren garraiatu. Gainera, Bilboko aireportuak % 84ko beherakada izan du: 2.876 tona garraiatzetik 472 tona garraiatzera igaro da 2021ean.

Gasteizko aireportua behin betiko finkatu da salgaien trafikoan erreferentziazko aireportu gisa, garraiatutako merkantzia guztien % 99,4rekin. 2010ean salgaien % 91,6 garraiatzen zen eta, 2015ean, % 94,2. Ez bakarrik euskal kuotari dagokionez, baita bolumenari dagokionez ere, hamarkada batean tonak 2,6z biderkatu baititu: 2010ean 27.961 tona bidali eta jasotzen ziren, eta 2021ean, 72.529 tona. Gasteizko aireportua laugarren postuan dago 48 aireportuetako Estatuko rankinean, merkantzia guztien % 7,3rekin. Adolfo Suárez Madril-Barajas aireportuak, Zaragozako aireportuak eta Josep Tarradellas Bartzelona-El Prat aireportuak soilik gainditzen dute. Bilboko aireportua 2015eko hamaikagarren postutik hemezortzigarrenera jaitsi da.

EAEko aireportuen bidez garraiatzen diren salgaien % 71,3 nazioarteko hegaldiei dagokie.

Taula 49. EAEn aire bidez garraiatutako urteko tonak. 2021

	Gasteiz	Bilbo	Donostia	GUZTIRA
Nazionala	20.696	226	0	20.922
Internazionala	51.834	246	-	52.080
GUZTIRA	72.529	472	0	73.002

Iturria: Aena

3.2.1 Salgaien eguneroko mugimendua

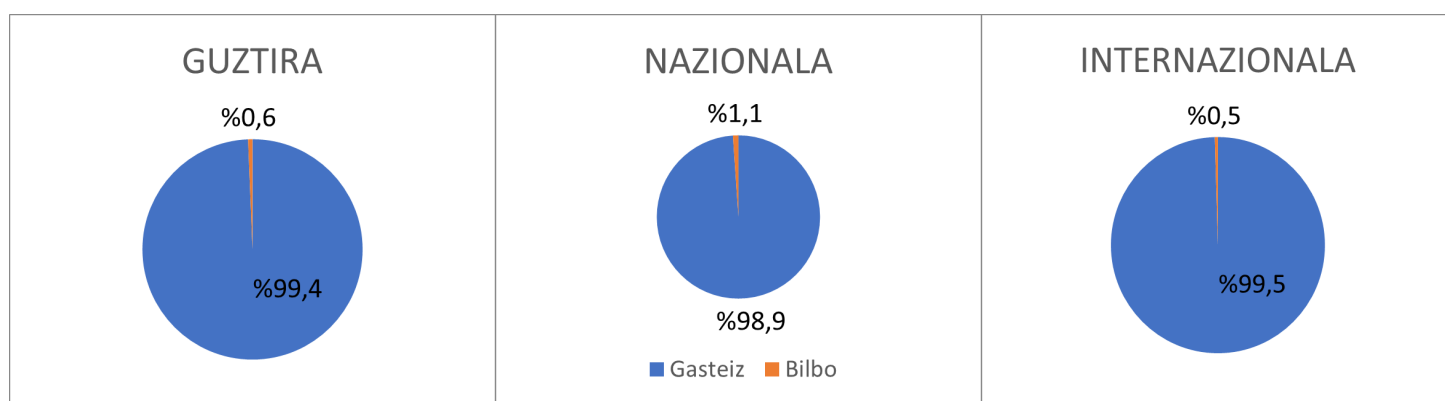
Batez besteko lanegun batean, 180 tona merkantzia garraiatu ziren hiru euskal aireportuetan: 2015ean baino 10 tona gehiago egunean.

Taula 50. Batez besteko lanegun batean EAEn airez garraiatutako eguneko tonak. 2021

	Gasteiz	Bilbo	Donostia	GUZTIRA
Nazionala	71	1	0	72
Internazionala	179	1	-	180
GUZTIRA	250	2	0	252

Iturria: Aena

Irudia 26. Salgaien aire bidezko garraioa EAEko aireportuetan. 2021

Iturria: Aena

3.3 Salgaien trenbide bidezko garraioa

EAEko salgaien tren-operadoreak hauek dira: Renfe, Euskotren eta operadore pribatu guztiak.

EAEko salgaien trenbide bidezko garraioa 3.276.634 tonakoa izan da 2021ean.

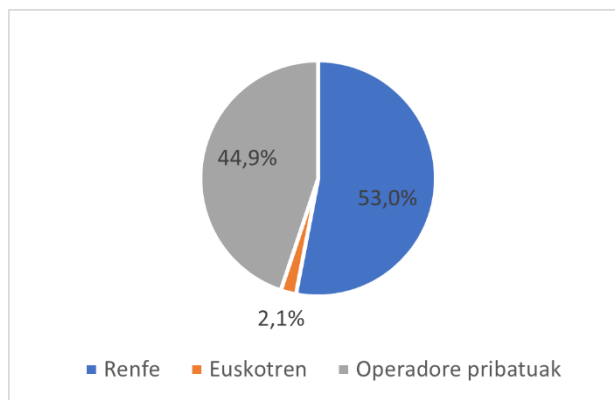
Renfek Euskadiko trenbide bidezko garraio-operadore nagusia izaten jarraitzen du, merkatu-kuotaren % 53rekin. Hala ere, beherakada nabarmena izan du 2015etik, orduan Renfek guztizkoaren % 82,4 hartzen baitzuen: 2015ean zabalerako konbentzionaleko eta zabalera metrikoko zerbitzuak zituen; gaur egun, berriz, zabalera konbentzionaleko zerbitzuak baino ez du irauten. Euskotrenek merkatua irabazi du, 2021ean salgaien % 2,1 garraiatu baititu, baina oso urria izaten jarraitzen du. Hala ere, operadore pribatuen azken urteetako sarrera sendotu egin da, 2021ean EAEn trenbide bidez garraiatutako merkantzia guztien % 44,9rekin.

Taula 51. EAEn garraiatutako tonak. 2021

Operadorea	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak
Renfe	1.737.345	5.991
Euskotren	69.559	240
Operadore pribatuak	1.469.730	5.068
GUZTIRA	3.276.634	11.299

Iturria: Renfe, Euskotren, operadore pribatuak. Geuk egina

Irudia 27. EAEko tren-operadoreen merkatu-kuotaren banaketa. 2021

Iturria: Renfe, Euskotren, operadore pribatuak. Geuk egina

3.3.1 Salgaien garraioa RENFEn

2021ean, Renfek EAEn garraiatutako salgaien bolumena, zabalera konbentzionaleko zerbitzuen bidez soilik, 1.737.345 tonakoa izan zen, hau da, 5.991 tona batez besteko lanegun bakoitzeko. 2015. urtearekin alderatuta, ia erdira jaitsi da, orduan 3.537.378 tona garraiatu baitziren.

Taula 52. RENFEk EAEn manipulaturako tonak. 2021

	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak
GUZTIRA	1.737.345	5.991

Iturria: Renfe. Geuk egina.

RENFek 2021ean garraiatutako tonen % 58,2 kanpoko bidaia nazionalen bidez garraiatu da. Internazionalak, berriz, guztizkoaren % 3,5 dira. EAEko geltokien eta Irungo geltokiaren artean egiten diren joan-etorriak nazioarteko bidaiatzat hartzen dira, EAEko lurraldean egon arren, Irungo geltokia Frantziako lurraldearekin komunikatzeko terminala delako.

Gainera, Irungo geltokia jatorri edo helmuga duten eta jatorria edo helmuga EAetik kanpoko Espainiako beste punturen batean duten RENFEk egindako bidaiak salgaien iragaitzazko trafikotzat hartu dira. Salgaien fluxu hori, 2021ean, merkantzia guztien % 38,3 izan da.

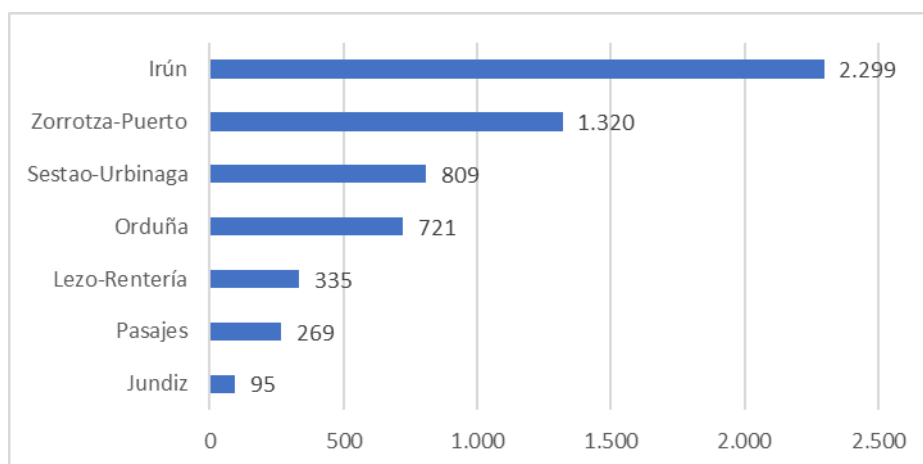
2015ean, Gipuzkoako lurraldearen barruko geltokitzat hartzen zen, eta, beraz, metodologia-aldaketa honen ondorioz, ezinezkoa da balioak bidaiaren izaeraren arabera bereizita alderatzea.

Taula 53. RENFEk EAEn manipulaturako tonak, bidaiaren izaeraren arabera. 2021

Bidaia mota		Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
EAEren barruan	Probintzia barrukoa	419	1	0
	Probintzia artekoa	-	-	0
	Barrukoak guztira	419	1	0
EAetik kanpo	Nazionalak	1.011.457	3.488	58,2
	Internazionalak	60.570	209	3,5
	Kanpokoak guztira	1.072.027	3.697	61,7
Iragaitzazko internazionalak		664.899	2.293	38,3
Iragaitzazkoak guztira		664.899	2.293	38,3
GUZTIRA		1.737.345	5.991	100

Iturria: Renfe. Geuk egina.

Irudia 28. Batez besteko lanegun batean Renfek EAEko geltoki nagusietan manipulaturako salgaien tonak. 2021

Iturria: Renfe. Geuk egina

3.3.2 Salgaien garraioa Euskotrenen

2021ean, Euskotrenek EAEn jatorria eta/edo helmuga duten bidaien bidez garraiatutako salgaien bolumena 69.559 tonakoa da. Beraz, 2015ean garraiatutako bolumenarekin alderatuta (8.346 tona), hazkundera nabarmena izan da.

Taula 54. Euskotrenek EAEn manipulaturako tonak. 2021

Bidaia mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak
Barrukoa	69.559	240

Iturria: Euskotren. Geuk egina.

Azpimarratu behar da Euskotrenen garraiatutako salgaien % 99,1 altzairuzko bobinak direla.

3.3.3 Salgaien garraioa operadore pribatuetan

Tren-operadore pribatuek urtean 1.469.730 tona garraiatzen dituzte EAEn. Garraiatutako salgaien % 35,9 esportazioak dira eta % 64,1 inportazioak.

Taula 55. Operadore pribatuek EAEn manipulaturako tonak. 2021

Bidaia mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak
Jatorria EAE	528.034	1.821
Helmuga EAE	941.696	3.247
GUZTIRA	1.469.730	5.068

Iturria: Operadore pribatuak. Geuk egina.

3.4 Salgaien itsasoko garraioa

2021ean 34.860.890 tona salgai garraiatu dira EAEko hiru portuetan. Batez besteko lanegun bati dagokionez, 120.210 tona dira. 2015arekin alderatuta, Euskal Autonomia Erkidegoan itsasoz garraiatutako salgaiak % 4,2 gutxiago dira: guztira, 1.540.764 tona gutxiago urtean. 2015ean baino merkantzia gutxiago garraiatu dira hiru portuetan.

Bilboko portuak biltzen ditu merkantzien % 89,5, eta Pasaiaiko portuarekin batera, Bizkaia da itsas bidezko garraioaren lurralde nagusia: % 99,5. Gipuzkoak, berriz, itsasoz garraiatutako salgaien % 0,5 baino ez ditu biltzen.

Taula 56. Euskal portuetan garraiatutako tonak. 2021

Portua	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Bilbo	31.182.511	107.526	89,5
Pasaia	3.494.263	12.049	10,0
Bermeo	184.116	635	0,5
GUZTIRA	34.860.890	120.210	100

Iturria: Bermeoko portua. Geuk egina.

3.4.1 Bilboko portua

2021ean, Bilboko portuan, salgaien trafikoa 31.182.511 tonakoa izan da, hau da, 107.526 tona batez besteko lanegun bakoitzeko. 2015arekin alderatuta, Bilboko portuko salgaien trafikoa 1.217.313 tona jaitsi da: % 3,8 gutxiago.

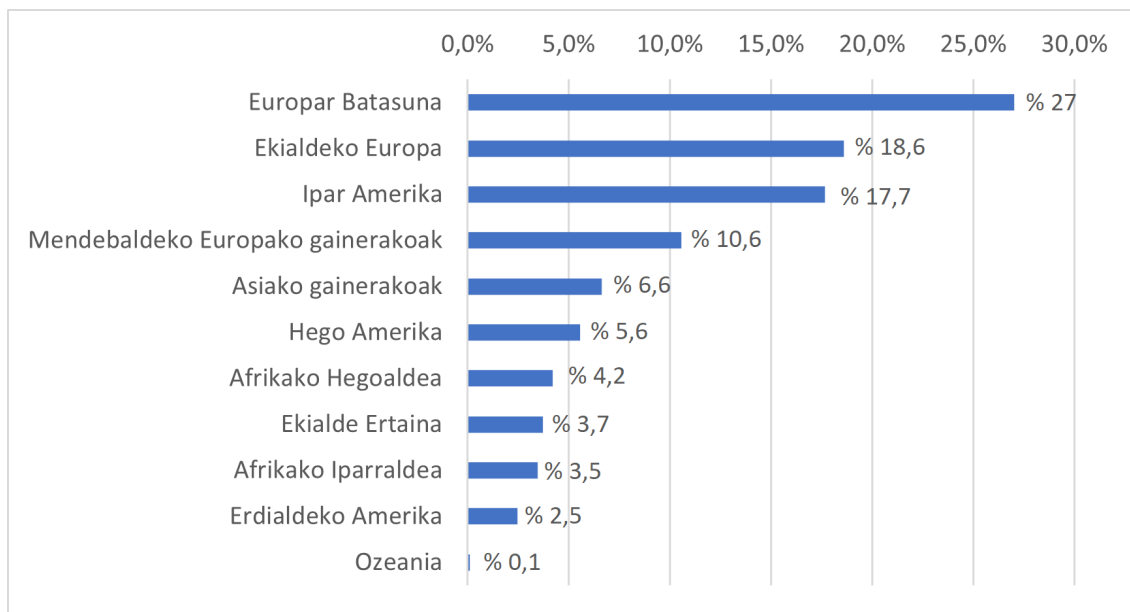
Bilboko portuan nazioarteko salgaien garraioak jarraitzen du nagusi izaten, Bilboko portuaren bitartez garraiatzen diren merkantzia guztien % 93,9 biltzen baititu.

Taula 57. Bilboko portuan garraiatutako tonak, jatorriaren arabera. 2021

Trafiko mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kabotajea	1.886.839	6.506	6,1
Kanpoko	29.295.672	101.020	93,9
GUZTIRA	31.182.511	107.526	100

Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.

Salgaien fluxu gehienek Europar Batasuneko herrialde batean dute jatorria edo helmuga (% 27,0), ondoren Ekialdeko Europan (% 18,6) eta Ipar Amerikan (% 17,7).

Irudia 29. Bilboko portuan garraiatutako tonak eremu geografikoen arabera. 2021*Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.*

Bilboko portuko mugimenduen % 65,5 deskargeri dagozkie, eta gainerako % 34,5 kargatutako salgaiei. Horrek agerian uzten du Bilboko portuaren izaera inportatzailea.

Taula 58. Bilboko portuan garraiatutako tonak, mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021

Mugimenduaren tipologia	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kargatuak	10.766.051	37.124	34,5
Deskargatuak	20.416.460	70.402	65,5
GUZTIRA	31.182.511	107.526	100

Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.

Bilboko portuaren bitartez garraitzen den salgai motari dagokionez, solteko likidoak (petrolio-produktuak, gas naturala eta beste produktu likido batzuk) nabarmentzen dira, salgai guztien % 57,0 baitira. Salgai orokorrak % 28,1 dira eta, azkenik, solteko produktu solidoak guztizkoaren % 14,9.

Taula 59. Bilboko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021

Salgai mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Solteko gai likidoak	17.764.531	61.257	57,0
Solteko gai solidoak	4.651.321	16.039	14,9
Salgai orokorrak	8.766.659	30.230	28,1
GUZTIRA	31.182.511	107.526	100

Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.

Salgaien % 92,3 Bilboko portuko zerbitzugunera lurreko garraioaren bidez sartzen edo irteten dira: batez ere errepide eta hoditeria bidez (% 43,7 eta % 43,0, hurrenez hurren). Trenbidez salgaien % 5,6 baino ez da garraiatzen.

Taula 60. Bilboko portuan garraiatutako tonak, salgaiak portuko zerbitzugunera sartzeko edo bertatik irteteko erabilitako garraiobidearen arabera. 2021

Modua	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Trenbidea	1.736.829	5.989	5,6
Errepidea	13.623.897	46.979	43,7
Hoditeria	13.407.780	46.234	43,0
Lurreko garraioa guztira	28.768.507	99.202	92,3
Lurreko garraiorik gabe guztira	2.414.004	8.324	7,7
GUZTIRA	31.182.511	107.526	192

Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.

Bilboko portuan garraiatzen diren salgaien % 54,1 energetikoak dira. Gainera, salgai energetikoa inportazio-produktua da, 13.388.431 tona deskargatzen baitira eta 3.495.398 tona soilik kargatzen baitira.

Taula 61. Bilboko portuan garraiatutako urteko tonak, salgai motaren arabera. 2021

Salgai mota	Kargatuak	Deskargatuak	GUZTIRA
Energetikoa	3.495.398	13.388.431	16.883.829
Siderometalurgikoa	939.018	2.499.026	3.438.044
Mineral ez-metalikoak	1.166.030	160.838	1.326.868
Ongarriak	12.998	156.328	169.326
Produktu kimikoak	1.050.512	933.929	1.984.441
Eraikuntza-materialak	1.085.987	76.697	1.162.684
Nekazaritza, abeltzaintza eta elikagaigintzako produktuak	1.229.646	1.827.802	3.057.448
Beste salgai batzuk	878.234	668.206	1.546.440
Ibilgailuak eta garraio-elementuak	908.228	705.203	1.613.431
GUZTIRA	10.766.051	20.416.460	31.182.511

Iturria: Bilboko portua. Geuk egina.

3.4.2 Pasaiaiko portua

2021ean, Pasaiaiko portuan, salgaien trafikoa 3.494.263 tonakoa izan da, hau da, 12.049 tona batez besteko lanegun bakoitzeko. 2015arekin alderatuta, Pasaiaiko portuko salgaien trafikoa 244.274 tona jaitsi da: % 6,5 gutxiago.

Pasaiaiko portua salgaien nazioarteko garraiara bideratuta dago, Pasaiaiko portuaren bitartez garraiatzen diren merkantzia guztien % 99,2 baitira. Kabotajea oso eskasa da: guztizkoaren % 0,8.

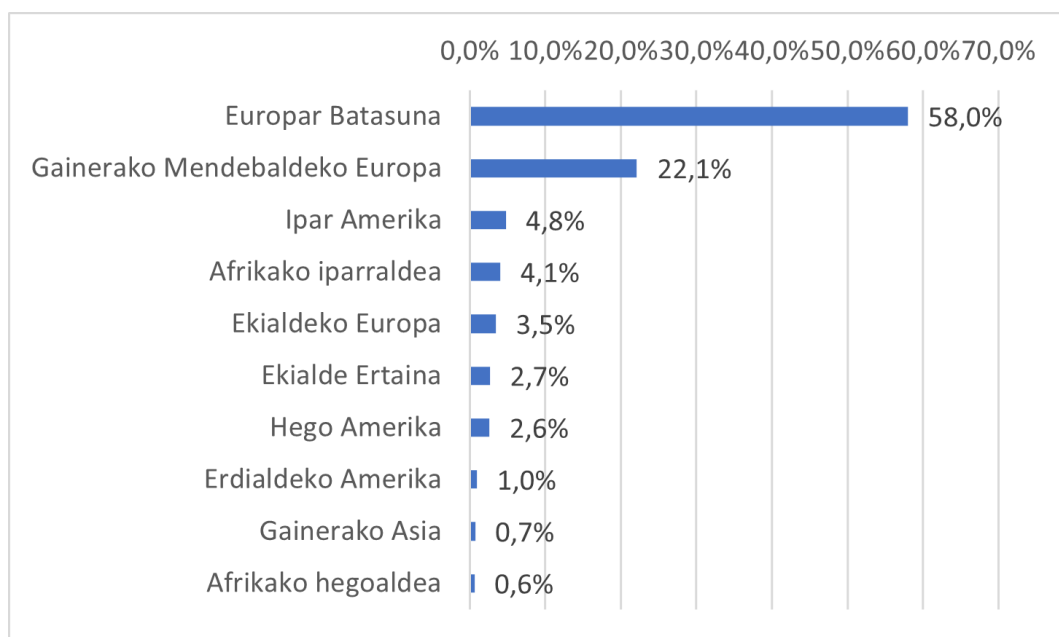
Taula 62. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak jatorriaren arabera. 2021

Trafiko mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kabotajea	26.786	92	0,8
Kanpoko	3.467.477	11.957	99,2
GUZTIRA	3.494.263	12.049	100

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

Salgaien fluxu gehienek Europar Batasuneko herrialde batean dute jatorria edo helmuga (% 58,0), eta, ondoren, Europar Batasunean sartuta ez dauden Mendebaldeko Europako gainerako herrialdeetan (% 22,1).

Irudia 30. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak eremu geografikoen arabera. 2021

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

Pasaiaiko portuko mugimenduen % 63,3 deskargei dagozkie, eta gainerako % 36,7a kargatutako salgaiei. Bilboko portua bezala, batez ere EAEn sartzeko portua da.

Taula 63. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021

Mugimenduaren tipologia	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kargatuak	1.282.682	6.137	36,7
Deskargatuak	2.211.581	10.582	63,3
GUZTIRA	3.494.263	16.719	100

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

Pasaiaiko portuaren bitartez garraiatzen den salgai motari dagokionez, salgai orokorrak nabarmentzen dira: % 68,4. Solteko gai solidoek gainerako % 31,6a biltzen dute.

Taula 64. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021

Salgai mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Solteko gai likidoak	-	-	0
Solteko gai solidoak	1.104.420	3.808	31,6
Salgai orokorrak	2.389.843	8.241	68,4
GUZTIRA	3.494.263	12.049	100

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

Salgaien % 99,8 Pasaiaiko portuko zerbitzugunera lurreko garraioaren bidez sartzen edo irteten dira: batez ere errepidez (% 94,7). Trenbidez, guztizkoaren % 5,1 garraiatzen da.

Taula 65. Pasaiaiko portuan garraiatutako tonak, salgaiak portuko zerbitzugunera sartzeko edo bertatik irteteko erabilitako garraiobidearen arabera. 2021

Modua	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Trenbidea	179.340	618	5,1
Errepidea	3.309.383	11.412	94,7
Hoditeria	-	-	0,0
Lurreko garraioa guztira	3.488.723	12.030	99,8
Lurreko garraiorik gabe guztira	5.540	19	0,2
GUZTIRA	3.494.263	12.049	100

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

Pasaiaiko portuan garraiatzen diren salgaien % 57,4 siderometalurgikoak dira, eta, ondoren, ibilgailuak eta garraio-elementuak (% 10,6). Gainera, 2021ean lekualdatu diren 371.546 tona ibilgailu eta garraio-elementuetatik 344.426 tona (% 92,7) esportatu ziren.

Taula 66. Pasaiaiko portuan urtean garraiatutako tonak, salgai-motaren arabera. 2021

Salgai mota	Kargatuak	Deskargatuak	GUZTIRA
Energetikoa	-	17.427	17.427
Siderometalurgikoa	737.952	1.267.702	2.005.654
Mineral ez-metalikoak	-	89.761	89.761
Ongarriak	3.225	181.875	185.100
Produktu kimikoak	-	14.046	14.046
Eraikuntza-materialak	137.529	70.824	208.353
Nekazaritza, abeltzaintza eta elikagaigintzako produktuak	37.915	267.602	305.517
Beste salgai batzuk	21.635	275.224	296.859
Ibilgailuak eta garraio-elementuak	344.426	27.120	371.546
GUZTIRA	1.282.682	2.211.581	3.494.263

Iturria: Pasaiaiko portua. Geuk egina.

3.4.3 Bermeoko portua

2021ean, Bermeoko portuan salgaien trafikoa 184.116 tonakoa izan da, hau da, 635 tona batez besteko lanegun bakoitzeko. 2015arekin alderatuta, Bermeoko portuko salgaien trafikoak nabarmen egin du bera, guztira 79.177 tona gutxiago: % 30,1 gutxiago.

Bermeoko portua salgaien garraio nazionalera bideratuta dago: merkantzia guztien % 74,5 (% 60,1 nazionalak eta % 14,4 tokikoak). Gainerako % 25,5a nazioarteko trukeei dagokie.

Taula 67. Bermeoko portuan garraiatutako tonak jatorriaren arabera. 2021

Trafiko mota	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kabotajea	110.681	382	60,1
Kanpokoak	46.873	162	25,5
Badia edo tokikoa	26.561	92	14,4
GUZTIRA	184.116	635	100

Iturria: Bermeoko portua. Geuk egina.

Bermeoko portuko mugimenduen % 54,3 deskargei dagozkie, eta gainerako % 45,7a kargatutako salgaiei. Inportazioen eta esportazioen artean oreka handiena duena euskal portua da.

Taula 68. Bermeoko portuan garraiatutako tonak mugimenduaren tipologiaren arabera. 2021

Mugimenduaren tipologia	Urteko tonak	Batez besteko laneguneko tonak	%
Kargatuak	84.107	290	45,7
Deskargatuak	100.009	345	54,3
GUZTIRA	184.116	635	100

Iturria: Bermeoko portua. Geuk egina.

Bermeoko portuan garraiatzen diren salgaien % 62,2 siderometalurgikoak dira; ondoren, beste salgai batzuk daude, Bermeoko portuan garraiatzen diren salgaien % 18,1 biltzen dutenak. Gainera, beste salgai mota batzuen barruan garraiatzen diren 33.225 tonetatik, 25.751 tona zur- eta kortxo-kargak dira, eta deskargatutako 7.474 tona paperari eta pastei dagokie.

Taula 69. Bermeoko portuan garraiatutako tonak, salgai motaren arabera. 2021

Salgai mota	Kargatuak	Deskargatuak	GUZTIRA
Energetikoa	-	-	-
Siderometalurgikoa	22.017	92.536	114.553
Mineral ez-metalikoak	16.916	-	16.916
Ongarriak	-	-	-
Produktu kimikoak	19.423	-	19.423
Eraikuntza-materialak	-	-	-
Nekazaritza, abeltzaintza eta elikagaigintzako produktuak	-	-	-
Beste salgai batzuk	25.751	7.474	33.225
Ibilgailuak eta garraio-elementuak	-	-	-
GUZTIRA	84.107	100.009	184.116

Iturria: Bermeoko portua. Geuk egina.

3.5 Salgaien garraioaren laburpena eta ondorioak

Atal honetan, EAEn batez besteko lanegun batean errepidez, airez, trenbidez eta itsasoz garraiatutako salgaien bolumena aurkezten da. Atal honetako datu guztiak 2021ekoak dira.

Gainera, oraingo edizioan lortutako datuak 2011ko eta 2016ko edizioekin alderatzen dira (2010eko eta 2015eko datuak, hurrenez hurren).

3.5.1 Salgaien bolumena

2021ean, EAEko salgaien trafikoa 188.245.048 tonara iritsi zen urtean, eta EAEn garraiatutako bolumena % 19,4 handitu zen 2015arekin alderatuta, orduan 157.677.864 tona garraiatu baitziren guztira.

Salgaien kanpoko fluxua (hau da, jatorria edo helmuga EAetik kanpo duten mugimenduak) guztizkoaren % 50,5 da; EAEn barruan garraiatutako salgaien fluxua, berriz, guztizkoaren % 25,3 da. Iragaitzazko salgaiak (errepidez eta trenbidez garraiatutakoak kontuan hartuta) % 24,2 dira.

Taula 70. EAEn garraiatutako urteko tonak, motaren eta garraiobidearen arabera. 2021

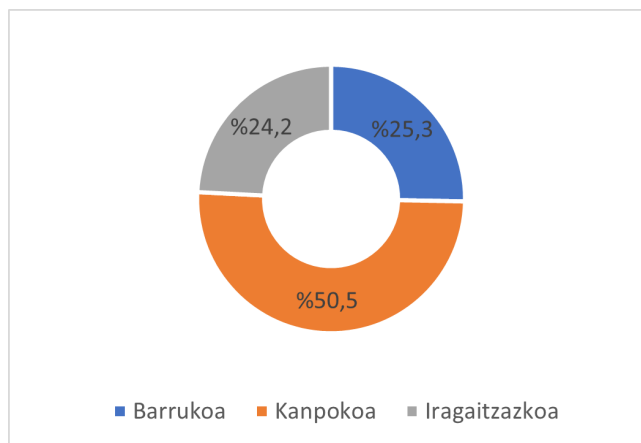
Trafiko mota	Errepidez	Airez	Trenbidez	Itsasoz	GUZTIRA
Barrukoa	47.544.269	-	69.978	-	47.614.248
Kanpoko	57.634.691	73.002	2.541.757	34.860.890	95.110.339
Iragaitzazkoa	44.855.562	-	664.899	-	45.520.461
GUZTIRA	150.034.522	73.002	3.276.634	34.860.890	188.245.048

Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

Taula 71. EAEn batez besteko lanegun baten garraiatutako tonak, motaren eta garraiobidearen arabera. 2021

Trafiko mota	Errepidez	Airez	Trenbidez	Itsasoz	GUZTIRA
Barrukoa	163.946	-	241	-	164.187
Kanpoko	198.740	252	8.765	120.210	327.967
Iragaitzazkoa	154.674	-	2.293	-	156.967
GUZTIRA	517.360	252	11.299	120.210	649.121

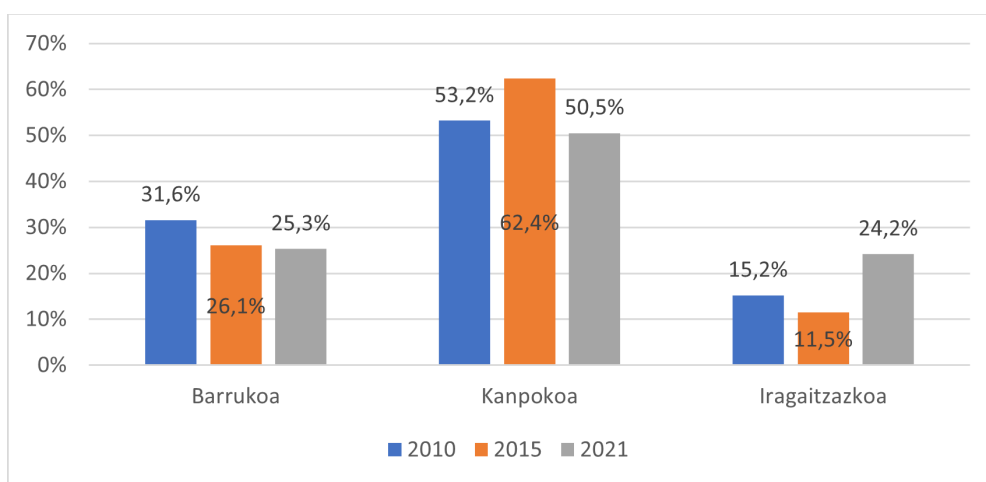
Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

Irudia 31. EAEn garraiatutako salgaiak joan-etorriaren tipologiaren arabera. 2021

Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

Salgaien guztizko bolumena % 19,4 igo den arren, salgaien kanpoko garraioaren sartzeko-kuota ehuneko 11,9 puntu jaitsi da. Salgaien barneko garraioak ere behera egin du EAEn: 2010eko guztizkoaren % 31,6tik 2021eko % 25,3ra.

Hala ere, EAEn iragaitzak zirkulatzen duten salgaiak 2015eko % 11,5etik % 24,2ra igo dira. Dena den, igoera esanguratsu hori ulertzeko orduan, kontuan hartu behar da metodologia-aldaketa bat izan dela: trenbidez garraiatutako salgaien kasuan, jatorria/helmuga EAEn duen nazioarteko garraioa eta jatorria/helmuga Espainiako gainerako erkidegoetan duena banakatu dira; beraz, kanpoko trafikoak ez du kasuistika hori barne hartzen, iragaitzak zirkulatzen duten salgaien mesedetan.

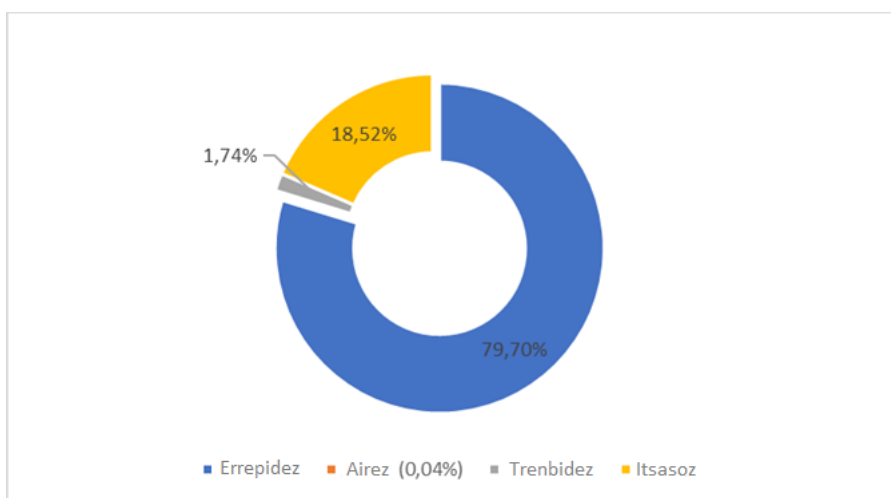
Irudia 32. Garraiatutako salgaien joan-etorri tipologiaren bilakaera. 2010-2021

Iturria: EAEko Garraio Eskariaren Irudia 2011 eta 2016. Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina.

3.5.2 Banaketa modala

Salgaien garraioaren banaketa modalean, 2021ean errepideak izaten jarraitzen du modurik erabiliena eta sartze-kuota handiena biltzen duena. EAEn mugitzen diren 5 tonatik 4 errepide bidez garraiatzen dira, hau da, 517.360 tona batez besteko lanegun batean. Itsas bidezko garraioa bigarren postuan dago, guztizkoaren % 18,52rekin (120.210 tona batez besteko lanegun baten), eta, errepidearekin batera guztizkoaren % 98,22 biltzen du. Trenbideak % 1,47ko pisua baino ez du, 11.299 tona batez besteko lanegun batean, eta, ondoren, salgaien aire bidezko garraioa dago, garraiatutako salgaien % 0,04 soilik biltzen duena: 252 tona batez besteko lanegun batean.

Irudia 33. EAEn garraiatutako salgaiak garraibidearen arabera. 2021

Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina.

Salgaien fluxuaren banaketa modala nabarmen aldatzen da joan-etorri motaren arabera. Salgaien barne-fluxu guztiak errepidez egiten dira (% 99,85), eta trenbidez salgaien % 0,15 baino ez da garraiatzen.

EAEn eta kanpoaldearen arteko salgaien fluxuak errepidez egiten dira gehienbat (% 60,60), eta, ondoren, itsasoz (% 36,65). Trenbideari dagokionez, kanpo joan-etorrien % 2,67an erabiltzen da, eta, aire bidez, salgaien % 0,08 garraiatzen da.

Azkenik, EAEn iragaitzaz dauden salgaien kasuan, % 98,54 errepidez garraiatzen dira. Gainerako salgaien % 1,46 trenbidez igarotzen dira EAetik.

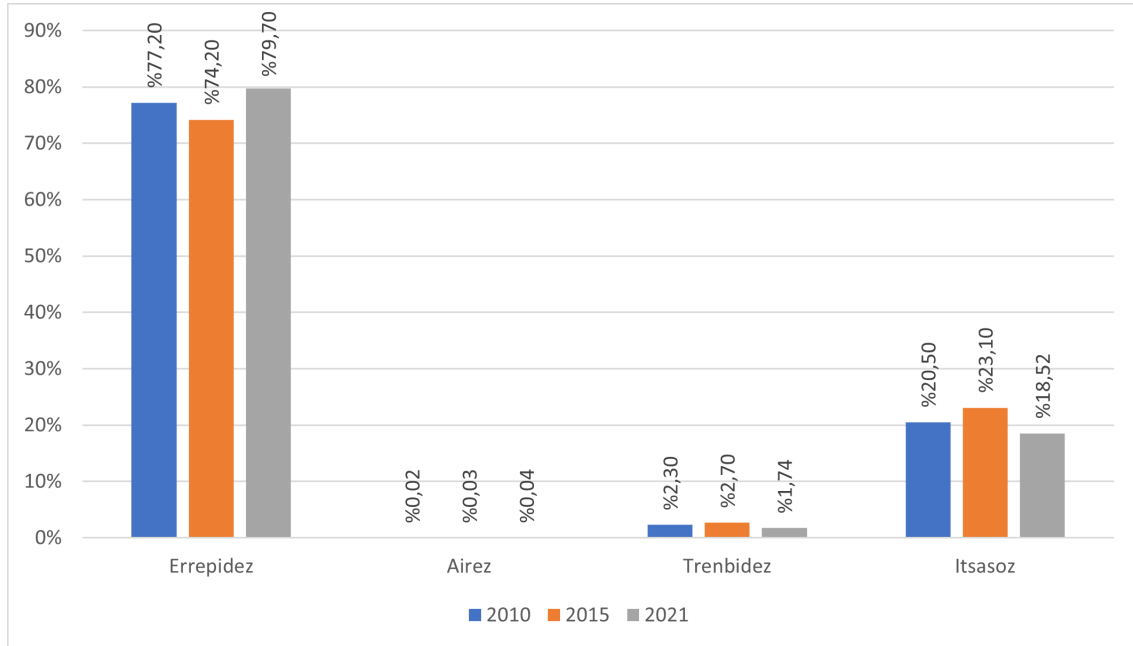
Taula 72. EAEn garraiatutako tonen banaketa ehunekotan, motaren eta garraibidearen arabera. 2021

Trafiko mota	Errepidez	Airez	Trenbidez	Itsasoz	GUZTIRA
Barnekoa	99,85	-	0,147	-	100
Kanpoko	60,60	0,08	2,67	36,65	100
Iragaitzazkoa	98,54	-	1,46	-	100
GUZTIRA	79,70	0,04	1,74	18,52	100

Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

Azken bost urteetan, salgaien garraiobidearen araberako sartzeko-kuotaren bilakaera ehuneko 5,2 puntu igo da errepide bidezko garraioaren alde. Hala ere, itsaso bidezko garraioak ehuneko 4,43 puntu galdu ditu 2015aren aldean. Trenbidea ehuneko 0,96 puntu jaitsi da % 1,74raino, eta aire bidezko garraioak bere horretan jarraitzen du, baina igoera txikia izan du, % 0,3tik % 0,4ra igo baita.

Irudia 34. Salgaiak garraiatzeko erabilitako garraiobideen sartzeko-kuotaren bilakaera. 2010-2021

Iturria: Operadoreak, ibilgailu astunen kordoi inkesta. Geuk egina

3.5.3 Salgaien garraioaren ondorio nagusiak

- 2021ean, EAEn garraiatutako salgaien bolumena 188.245.048 tonakoa izan da, 2015ean baino % 19,4 gehiago. EAEn garraiatutako salgaien kopuruak 2006tik 2015era izan duen beherakadari buelta eman zaio.
- **Errepide bidezko garraioa** % 28 igo da 2015etik (eta % 7 soilik 2010. urtea erreferentziazat hartuz gero). EAEko salgaien garraiobide nagusi gisa finkatzen da: % 74,2 izatetik % 79,7 izatera igaro da, hau da, urtean 150.034.522 tona guztira (517.360 tona batez besteko lanegun batean).
- Errepide bidezko salgaien fluxuak antzera banatzen dira trafikoaren izaeraren arabera: trafikoaren % 31,7 barnekoa da, % 38,4 salgaien kanpoko mugimendua eta, azkenik, % 29,9 iragaitzazko merkantziak dira. Barnekoak pixka bat jaitsi dira, 2015ean % 35,2 baitziren. Kanpokoaren sartzeko-kuota ere murriztu egin da, ehuneko 49,4 puntutik 38,4ra. Aldiz, iragaitzazko garraioaren kuota ia bikoiztu egin da (2015ean guztikoaren % 15,5 zen).
- Beste edizio batzuei dagokionez, aldaketa metodologikoak izan dira iragaitzazko salgaiak kalkulatzeko; beraz, errepide bidezko iragaitzazko salgaien gorakada hori behatzerakoan kontuan izan behar da edizio honetan ibilgailu astunen kordoi inkestan aitortutako eta jasotako pisuak erabili direla, eta beste edizio batzuetan, berriz, SEGIren batez besteko pisua erabili dela.
- EAEn salgaien **aire bidezko garraioa** urtean 73.002 tonakoa izan da 2021ean, 2015ean baino % 48 baino gehiago, orduan 49.251 tona garraiatu baitziren. Hala ere, sartzeko-kuota ia konstante mantentzen da: % 0,04 2021ean eta % 0,03 2015ean, salgaiak garraiatzeko garraiobide horren joera positiboa berretsi da.
- Gasteizko aireportua da EAEko merkantzien aireportu-azpiegitura nagusia, urtean 72.529 tonako bolumena baitu, guztizkoaren % 99,4. Gainerako euskal aireportuekiko bere pisua handitu egin du, 2015ean guztizkoaren % 94,2 baitzen, eta balio absolututan % 56,4 hazi da. Bilboko aireportuak behera egin du garraiatutako bolumenari dagokionez, 2015ean kudeatutako 46.372 tonetatik 2021ean soilik 472 tonara, hau da, kudeatutako bolumenaren % 84 galdu du. Donostiako aireportuak 0,1 tona baino ez ditu garraiatu 2021ean, eta horrek merkantzien garraiorako azpiegitura gisa desagerrarazten du.
- 2021ean, EAEn **trenbidez** 3.276.634 tona salgai garraitu dira urtean, eta 11.299 tona batez besteko lanegun batean. Termino absolutuetan, 2015ean baino % 23,6 salgai gutxiago garraitu dira, eta merkatu-kuotari dagokionez, ehuneko 0,96 puntu egin du behera (% 1,74, eta 2015ean, berriz, % 2,7).
- Renfek zabalera konbentzionala bakarrik mantentzen du, kuotaren % 53rekin (1.737.345 tona urtean), eta Renferen zabalera metrikoa desagertu egin da. Euskotrenek urtean garraiatutako bolumena handitu du, 8.346 tonatik (2015ean) 69.559 tonara (2021ean). Horri esker, trenbidearen partaidetza-kuota 2015ean trenbidez garraiatutako salgai guztien % 0,2tik 2021ean % 2,1era igo da. Azkenik, operadore pribatuek azken urteotan izan duten joera positiboa sendotu dute, operadore pribatuak Estatuko trenbide-

sisteman sartzea baimendu zenetik: 2021ean 1.469.730 tona garraiatu zituzten, hau da, EAEn garraiatutako salgai guztien % 44,9.

- **Itsaso bidezko garraioak** bigarren garraiobide erabiliena izaten jarraitzen du, salgaien bolumenari dagokionez: urtean 34.860.890 tona 2021ean, hau da, 120.210 tona batez besteko lanegun batean. 2015arekin alderatuta, sartze-kuotak behera egin du (% 23,1etik % 18,5era), baita termino absolututan ere: 5.313 tona gutxiago batez besteko lanegun bakoitzeko.
- Bilboko portua da, oraindik ere, euskal portu nagusia garraiatutako salgaien bolumenari dagokionez, salgai guztien % 89,4rekin: urtean 31.182.511 tona kudeatzen dira Bilboko portuaren bidez, hau da, 107.526 tona batez besteko lanegun batean. 2015. urtearekin alderatuta, bolumena % 3,8 jaitsi da. Pasaiaiko portuak, % 10eko sartze-kuotarekin, 3.494.263 tona garraitzen ditu urtero: % 6,5 gutxiago, 2015ean garraiatutako salgaien bolumenarekin alderatuz gero. Azkenik, Bermeoko portuaren garrantzia oso txikia da oraindik ere, itsasoz garraiatutako salgai guztien % 0,5 baino ez baitagokio. Bermeoko portuan lanegun batean garraiatzen diren 635 tonek % 30,1eko murrizketa dakarte 2015ean garraiatutako bolumenarekin alderatuta.

4. METODOLOGIA

Txosten honetarako erabilitako datuak hurrengo iturrietatik lortu dira: alde batetik, inkestetatik eta landa-laneko datuak biltzeko beste eragiketa batzuetatik, eta, beste alde batetik, garraio sektorearen erakundeei eta enpresei informazioa eskatuz.

Alde batetik, inkesta bat egin zaie EAEko etxeetan bizi diren pertsonari. Inkesta horren emaitzak xehetasun handiagoz aurkezten dira «Euskal Autonomia Erkidegoko Mugikortasunaren azterketa 2021» txostenean. Dokumentu honetan txosten horretako informazioa erabili da, EAEko hiru autobus-terminal nagusietan egindako inkesten bidez lortutako datuekin batera.

Aldi berean, salgaiak ezaugarritzeko, ibilgailu astunei egindako kordoi inkestan jasotako datuen tratamendutik lortutako informazioa erabili da.

Bestalde, erakunde emakidadunei, erakunde publikoei eta, kasu batzuetan, garraio operadoreei eskatutako informazioa bildu da. Garraio-eskariari buruz eskatutako eta lortutako datuak 2021ekoak dira.

4.1 EAEko etxebizitza-inkesta

«Mugikortasunari buruzko Inkesta» (010930) Euskal Autonomia Erkidegoko biztanleen mugikortasuna kuantifikatzea eta joan-etorrien ezaugarriak eta arrazoiak zehaztea helburu duen estatistika-eragiketa da.

«Mugikortasunari buruzko Inkesta» 2019-2022 Euskal Estatistika Planaren ekainaren 27ko 8/2019 Legean araututako eragiketa da. Euskal Autonomia Erkidegoko Estatistikari buruzko apirilaren 26ko 4/1988 Legearen 7. eta 10. artikuluen arabera, nahitaezkoa da laginean hautatutako familien eta pertsonen erantzuna.

«Mugikortasunari buruzko Inkestak» EAEko etxeetan bizi diren pertsonari buruzko informazioa biltzea dakar. Bilketa hori 2021eko urritik 2022ko martxora bitartean egin da. Lagina osatzen duten etxebizitza guztiekin jarri gara harremanetan, eta etxe horietan bizi diren 7 urte eta gehiagoko pertsona guztiei buruzko informazioa bildu dugu.

4.1.1 Laginaren diseinua

Inkestaren ezaugarri metodologiko nagusiak honako hauek dira:

- 2019-2022 Euskal Estatistika Planaren ezarritakoaren arabera, inkesta hori gauzatzeko ardura Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Sailak du, Eustaten lankidetzarekin, eragiketaren lagin-diseinuari eta jasotze-prozesuari dagokienez.
- Eragiketaren laginaren esparrua Euskal Autonomia Erkidegoan eta bertako Lurralde Historikoetan bizi diren familia eta pertsona guztiek osatzen dute. Etxebizitza titularren eta ordezkoren eskemari jarraitzen ez diogunez, inkestatu beharreko etxebizitzaren kopuru handiagoa zehaztu da: 7.001 unitate. Lagin osoa geruzetan banatzeko modua lagin teorikoaren banaketan oinarrituko da, lehenik eta behin, eta hazkunde-faktorea berdina izango da geruza guztientzat (% 40).

- Lagina okupatzaileen ezaugarrien arabera orekatuta dago Lurralde Historikoetan eta eskualdeetan.

Hurrengo taula honetan, esleipenaren emaitzak aurkezten dira, aipatutako irizpideen arabera.

Taula 73. Etxebizitzaren ezarpena: esleipen prozesuaren emaitzak

Irizpide geografikoa	Etxebizitzak	Esleipena	Minimoak	Gainlagina
Guztira	901.501	5.000	5.000	7.001
Araba	137.295	1.161	1.161	1.622
Gipuzkoa	292.779	1.696	1.696	2.371
Bizkaia	471.427	2.143	2.143	3.008
Añana	2.341	76	100	140
Arabako lautada (GASTEIZ gabe)	6.567	128	128	179
Arabako Mendialdea	1.396	59	100	140
Arabako Errioxa	4.482	106	106	148
Gorbeialdea	3.408	92	100	140
Arabako Kantaurialdea	13.885	186	186	260
Vitoria-Gasteiz	105.216	512	439	615
Bidasoa Beherea	3.408	182	182	255
Debabarrena	23.169	134	134	188
Debagoiena	25.780	149	149	209
Donostialdea (DONOSTIA gabe)	58.944	341	341	477
Goierri	27.231	157	157	220
Tolosa	19.581	113	113	158
Urola Kosta	29.213	169	169	237
Donostia-San Sebastián	77.453	448	448	627
Arratia-Nerbioi	9.549	44	100	140
Bilbo Handia (BILBO gabe)	211.065	962	880	1.232
Durangaldea	39.290	179	164	230
Enkartzioak	12.856	59	100	140
Gernika-Bermeo	19.172	87	100	140
Markina-Ondarroa	10.518	48	100	140
Plentzia-Mungia	22.638	103	94	132
Bilbo	146.339	667	610	854

***Iturria:** Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila*

Eremu geografiko batzuetan (Añana, Arabako Errioxa, Gorbeialdea, Arratia-Nerbioi, Bilbo Handia, Enkartzioak, Gernika-Bermeo, Markina-Ondarroa, Bidasoa Beherea, Debabarrena, Debagoiena, Donostialdea, Goierri, Tolosa, Urola Kosta eta Bilbo) aurreikusitako inkestatutako etxebizitza-kopuruaren kuotak lortu ez zirenez, Eustatek hautatutako lagina handitu zen, eragiketaren hasierako laginerako lehen adierazitako irizpide berberekin.

Azkenik, hurrengo taulan eskualde bakoitzean eta 3 lurralde-hiriburuetan inkestatutako etxeak ikus daitezke, baita horien erreferentzia-unibertsoa ere (jasotako etxebizitzak).

Taula 74. Etxebizitzaren ezarpena: eremuen arabera sailkapena

Balio absolutuak		Inkestatutako etxebizitzak	Jasotako etxebizitzak
Guztira		5.261	896.531
Bizileku den lurraldea	Araba	1.239	135.065
	Gipuzkoa	1.798	294.081
	Bizkaia	2.224	467.385
Bizileku den eskualdea	Añana	103	2.355
	Arabako Lautada (GASTEIZ gabe)	136	6.612
	Arabako Mendialdea	104	1.441
	Arabako Errioxa	109	4.489
	Gorbeialdea	105	3.405
	Arabako Kantaurialdea	195	13.777
	Vitoria-Gasteiz	487	102.986
	Bidasoa Beherea	183	31.844
	Debabarrena	142	23.113
	Debagoiena	158	25.451
	Donostialdea (DONOSTIA gabe)	359	59.312
	Goierri	159	27.396
	Tolosa	119	20.028
	Urola Kosta	179	29.605
	Donostia-San Sebastián	499	77.332
	Arratia-Nerbioi	101	9.678
	Bilbo Handia (BILBO gabe)	908	208.131
	Durangaldea	173	39.550
	Enkartzioak	106	12.385
	Gernika-Bermeo	105	18.751
	Markina-Ondarroa	99	10.476
	Plentzia-Mungia	103	22.976
	Bilbo	629	145.438

Iturria: Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila. EAEko laneguneko mugikortasunari buruzko inkesta, 2021. urtea

Hurrengo taulan, inkestatutako 5.261 etxebizitzetako biztanleei buruzko informazioa ematen da, eskualdearen arabera. Pertsona horien alderdi soziodemografikoei buruzko informazioa jaso da, bai eta horiek ordezkatzan dituzten gizabanakoen kopuruari buruzkoa ere (jasotako banakakoak).

Taula 75. Biztanleriaren ezarpena: eremuen arabera sailkapena

Balio absolutuak		Inkestatutako etxebizitzetako norbanakoak	Jasotako pertsonak
Guztira		12.233	2.173.460
Bizileku den lurraldea	Araba	2.836	327.437
	Gipuzkoa	4.177	712.941
	Bizkaia	5.220	1.133.081
Bizileku den eskualdea	Añana	238	6.137
	Arabako Lautada (GASTEIZ gabe)	316	17.475
	Arabako Mendialdea	220	3.019
	Arabako Errioxa	252	11.532
	Gorbeialdea	264	8.785
	Arabako Kantaurialdea	450	34.600
	Vitoria-Gasteiz	1.096	245.889
	Bidasoa Beherea	443	76.498
	Debarrena	319	55.388
	Debagoiena	361	62.484
	Donostialdea (DONOSTIA gabe)	848	145.810
	Goierri	390	68.262
	Tolosa	286	49.130
	Urola Kosta	437	76.255
	Donostia-San Sebastián	1.093	179.114
	Arratia-Nerbioi	245	23.618
	Bilbo Handia (BILBO gabe)	2.128	510.707
	Durangaldea	417	98.785
	Enkartzioak	245	31.265
	Gernika-Bermeo	247	45.341
	Markina-Ondarroa	245	25.758
	Plentzia-Mungia	260	56.968
	Bilbo	1433	340.639

Iturria: Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila. EAEko laneguneko mugikortasunari buruzko inkesta, 2021. urtea

Bukatzeko, atal honetako azken taulan eskualdeka sailkatzen da inkestaren xede den biztanleria (7 urteko eta gehiagoko pertsonak) eta erreferentziazko unibertsoan dagokien ordezkartza.

Taula 76. 7 urte eta gehiagoko biztanleriaren ezarpena: eremuen araberrako sailkapena

Balio absolutuak		Inkestatutako etxeetako norbanakoak	Jasotako pertsonak
Guztira		11.606	2.059.183
Bizileku den lurraldea	Araba	2.679	308.212
	Gipuzkoa	3.992	674.953
	Bizkaia	4.935	1.076.018
Bizileku den eskualdea	Añana	231	5.937
	Arabako Lautada (GASTEIZ gabe)	300	16.586
	Arabako Mendialdea	210	2.877
	Arabako Errioxa	234	10.695
	Gorbeialdea	250	8.317
	Arabako Kantaurialdea	424	32.655
	Vitoria-Gasteiz	1030	231.145
	Bidasoa Beherea	421	71.855
	Debabarrena	304	52.348
	Debagoiena	347	59.362
	Donostialdea (DONOSTIA gabe)	811	138.119
	Goierri	371	64.582
	Tolosa	275	47.193
	Urola Kosta	420	72.690
	Donostia-San Sebastián	1043	168.803
	Arratia-Nerbioi	233	22.506
	Bilbo Handia (BILBO gabe)	2017	486.130
	Durangaldea	393	93.372
	Enkartzioak	229	29.413
	Gernika-Bermeo	235	43.155
	Markina-Ondarroa	227	24.055
	Plentzia-Mungia	248	54.529
	Bilbo	1353	322.858

Iturria: Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila. EAEko laneguneko mugikortasunari buruzko inkesta, 2021. urtea

4.1.2 Galdetegiaren diseinua

2016ko mugikortasun-inkestan erabilitako galdetegiak erreferentzia izan dira 2021eko datuak biltzeko galdetegiak prestatzeko. Galdesortan beste bi galdera gehitu dira, telefono mugikorraren eskuragarritasunari buruzkoak eta inkestatutako pertsonak joan-etorriak egiten dituenean gailua aldean daraman ala ez.

Galdetegian aztertutako aldagaiak pertsonen alderdi soziodemografikoekin lotutakoak dira (sexua, adina, bizilekua, jarduerarekiko harremana, familia mota), baita egindako joan-etorriekin lotutakoak ere (joan-etorriaren arrazoia, erabilitako garraibidea, egindako etapa kopurua eta joan-etorriaren iraupena).

4.1.3 Informazio biltzeko prozedura

Informazio-bilketa lagina osatzen duten etxebizitza guztiei egindako elkarrizketen bidez egin da, eta etxebizitzan bizi diren 7 urte eta gehiagoko pertsona guztiei buruzko informazioa bildu da.

Informazioa informatzaile baten edo gehiagoren bitartez bildu da, betiere eskatutako informazioaren fidagarritasuna bermatuz.

Taulan, inkestatutako 5.261 etxebizitzetan zenbat pertsonari buruzko informazioa bildu den adierazten da, sexuaren, adinaren eta Lurralde Historikoaren arabera. 7 urtetik beherako biztanleriari ez zaio inkestarik egin, baina etxe-unitatearen osaeraren parte da.

Taula 77. Inkestatutako etxeetako pertsonak sexuaren, adinaren eta Lurralde Historikoaren arabera

Balio absolutuak		Guztira	Bizileku den lurraldea		
			Araba	Gipuzkoa	Bizkaia
GUZTIRA		12.233	2.836	4.177	5.220
Sexua	Gizona	5.961	1.406	2.039	2.516
	Emakumea	6.272	1.430	2.138	2.704
Adina	7 urte baino gutxiago	627	157	185	285
	7-19	1.573	361	585	627
	20-44	3.030	690	1.021	1.319
	45-64	4.084	961	1.365	1.758
	65 eta gehiago	2.919	667	1.021	1.231

Iturria: Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila. EAEko laneguneko mugikortasunari buruzko inkesta, 2021. urtea

Galdetegiak telefono bidezko elkarrizketen edo etxebizitzan bertan aurrez aurre egindako elkarrizketen bidez bete dira.

Landa-lana 2021eko urritik 2022ko martxora bitartean egin da. Inkestak astelehenetik ostiralera egin dira, betiere inkesta egin aurreko eguna erreferentziazat hartuta, astelehenak izan ezik, aurreko asteko osteguna hartzen baitzen. Gauza bera gertatu da inkestaren aurreko eguna jaieguna izan denean, datuak bildu aurreko laneguna hartu baita erreferentziazat. Informazioa biltzearekin batera, baliozkotze- eta kodifikazio-lanak egin dira.

Hurrengo taulan, asteko erreferentzia-egun bakoitzean inkestatutako etxeen kopurua jasotzen da, baita egun horretan nagusi izandako eguraldia ere.

Taula 78. Inkestatutako etxeak erreferentziako asteko egunaren, meteorologiaren eta lurraldearen arabera

Balio absolutuak		Guztira	Bizileku den lurraldea		
			Araba	Gipuzkoa	Bizkaia
GUZTIRA		5.261	1.239	1.798	2.224
Erreferentziako asteko eguna	Astelehena	1.011	238	359	414
	Asteartea	1.071	270	354	447
	Asteazkena	1.041	266	318	457
	Osteguna	2.138	465	767	906
Eguraldia	Oskarbi	1.668	411	513	744
	Hodeiak eta ostarteak	892	234	293	365
	Estalita	955	258	329	368
	Euritsu	1.680	304	727	649
	Bestelakoa	66	32	20	14

Iturria: Lurralde Plangintza, Etxebizitza eta Garraio Saila. EAEko laneguneko mugikortasunari buruzko inkesta, 2021. urtea

Datuen konfidentzialtasuna bermatzen dute Datu Pertsonalak Babesteari eta Eskubide Digitalak Bermatzeari buruzko abenduaren 5eko 3/2018 Lege Organikoak eta Datuak Babesteko Erregelamendu Orokorrak (EB 2016/679), datu pertsonalen tratamenduari eta datu horien zirkulazio askeari dagokienez, pertsona fisikoak babesteari buruzkoak.

Lortutako informazioa helburu estatistikoetarako baino ez da erabiltzen, eta hura tratatzean eta erabiltzean ezin da inolako daturik identifikatu inkestan parte hartzen duten pertsonekin. Datu pertsonalak ez dira inola ere tratatzen edo lagatzen, eta ez dira zuzenean ez zeharka zabaltzen edo argitaratzen.

4.1.4 Monetika-datuen tratamendua

Monetikako datuak jatorri eta helmugako udalerrietan garraio publikoan gertatzen diren erlazioak lortzeko erabili dira. Operadoreei buruz eskura dagoen informazioak, honako hauek biltzen ditu: balidazioak egiteko erabiltzen diren txarteletako bakoitzaren datuak, lineen datuak eta, erabilgarri egonez gero, zer ibilbideri dagokion (autobusen kasuan, adibidez), eta txartel hori baliozkotu den igoera-geralekua. Jaitsieran balidazioa beharrezkoa den garraiobideetan ere erregistratu egiten da.

Informazio horretatik abiatuta, jatorri-helmuga erlazioak udalerriak eta garraiobideen arabera lortu ahal izateko, lehenik eta behin, lortutako erregistroak joan-etorri guztietara jaso behar dira, kontuan hartuta kasuistika guztia ez dagoela monetikan jasota: partzuergokoak ez diren tituluak edo txartel arruntak, adibidez. Datu horiek jaso ondoren, joan-etorrien guztizko bolumena lortzen da.

Igoera- eta jaitsiera-geltokian oinarrituta, udalerria esleitzen da, eta garraio publikoan gertatzen diren erlazio guztiak lortzen dira, jatorriaren, helmugaren eta garraiobidearen arabera. Jaitsiera baliozkotu den geltokia ez dagoen kasuetan, helmugako udalerria hainbat metodologia erabiliz kalkulatu da.

4.1.5 Telefonía mugikorreko datuen tratamendua

Telefonia mugikorretik datozen datuak tratatu egin behar izan dira, azkenik, udalerri mailako jatorri-helmuga erlazio guztiak lortzeko. Eskura zegoen informazioa, hasieran, gailu mugikorra joan-etorriaren hasieran eta amaieran konektatuta dagoen antenaren arabera taldekatuta zegoen.

Lehenik eta behin, antena bakoitza eremu edo eskualde probable bati esleitu behar zaio. Hori prozesu matematiko baten bidez lortzen da: Voronoi izenez ezagutzen den lurraldearen segmentazio-algoritmo baten bidez. Voronoiko poligonoek antenaren kokapena eta alboko antenak hartzen dituzte kontuan gainazal handieneko poligonoa deskribatzeko, gainerakoetan eraginik izan gabe. Voronoiko poligonoak ez dira garraio-zonakatze baten ondorio, eta, beraz, beharrezkoa da bihurketa bat egitea. Bihurketa hori Ingartek enpresak garatutako beste algoritmo baten bidez egiten da. Algoritmo horretan, poligono bat zatitzen da gainjartzen den administrazio-atalen artean. Horrela, Voronoiko poligono bakoitzaren % 100 portzentaje jakin batean banatzen da, eremu horien artean. Horrek esan nahi du antenan jatorria edo helmuga duten bidaiak aurretik identifikatutako zerrenda horren arabera banatuko direla.

Erregistro bakoitzari jatorrizko eta helmugako udalerriak esleitu ondoren, datuak jaso egin dira, datuak eman dituzten telefono-konpainiek estaltzen duten merkatu-kuotaren arabera, biztanleria osoa ordezkatzeko. Puntu honetan, EAEko lekuren batean jatorria eta/edo helmuga duten biztanleek egindako joan-etorrien guztizkoa daukagu.

EAEtik kanpoko udalerriak «EAEtik kanpo» gisa multzokatu dira, eta eskualde bereko 5.000 biztanletik beherako udalerriak eskualdearen izenpean. Horrela, dauden erlazioen izena murriztu egin da.

Jatorrien eta helmugen behin betiko zerrenda lortu ondoren, koefiziente zuzentzaile bat aplikatu da hainbat aldagairen arabera (biztanleria, eremuaren tipologia, garraio publikoari buruzko datuak, etab.), sortutako edota jasotako joan-etorrien fluxua errealtatera egokitzen dela ziurtatzeko.

4.1.6 Jasotze-prozedurak

Gizabanakoak erreferentziazko biztanleria-esparrura (banakoak eta familiak) jasotzeko prozesuaz gain, inkestan ikusitako joan-etorriei buruzko doikuntzak ere aplikatu dira, garraio-operadoreek lanegunetako bidaiariei buruz emandako informazioarekin (2021ean eskuragarri) eta hiru Lurralde Historikoetako erakunde arduradunek emandako monetika-datuekin. Horrez gain, telefonia mugikorreko datuen tratamenduko informazioa erabili da zuzenketa doituagoak egiteko.

Informazio horrek guztiak, aurreko eragiketen emaitzekin batera, zuzenketa batzuk eragiten ditu hasierako jasotzailean, eta hori izan da azkenean informazioa ustiatzeko erabili dena. Jarraian koefiziente horiek kalkulatzeko erabili diren irizpide orokorrak deskribatuko dira.

4.1.6.1 Garraio publikoa

Jasotako gizabanakoen koefiziente zuzentzailea kalkulatzeko eta garraio publikoan egin diren joan-etorriak lortzeko, monetika-datuak erabili dira. Garraio publikoko operadore bakoitzarentzat 10.000 biztanletik beherako udalerri bakoitzean jatorria duten joan-etorrien kopurua kalkulatu da. 10.000 biztanletik beherako udalerrien kasuan, eskualdearen eta operadorearen arabera taldekatu dira. Joan-etorrien guztizko kopurua kalkulatu ondoren, operadore bakoitzaren erlazioetako bakoitza jaso egin da jatorriko udalerri edo eskualde bakoitzeko.

4.1.6.2 Gainerako garraiobideak

Jasotako banakoen koefiziente zuzentzailea kalkulatzeko eta gainerako garraiobideetan egin diren joan-etorriak lortzeko, telefonia mugikorreko datuak erabili dira. Jatorri-helmuga konbinazio bakoitzerako joan-etorrien kopurua kalkulatu da. 10.000 biztanletik beherako udalerriak eskualdeka taldekatu dira. Guztizko balio horiei garraio publikoko erlazio berberetarako lortutako balioak kendu zaizkie, beste modu batzuen bidez egindako joan-etorri guztiak lortzeko.

4.2 Autobus-terminaletan egindako inkesta

Autobus-terminaletan egindako inkestaren helburua da batez besteko lanegun batean Euskal Autonomia Erkidegoan jatorria/helmuga duen ibilbide ertaineko eta luzeko errepide bidezko garraio kolektiboaren mugikortasunaren ezagutza zehatzagoa izatea.

Fluxu horien ezaugarriak zehazteko inkestak egin dira EAEko hiru hiriburuetakoa autobus-terminaletan.

Inkestatutako pertsonak autobus-ibilbide ertain eta luzeko zerbitzuen erabiltzaileak ziren. Kasu guztietan, garraio-terminal horietan ibilbide ertaineko edo luzeko linea gisa identifikatutako garraio-zerbitzu bat erabili zutenei edo erabili behar zutenei egiten zitzairen inkesta. Gehienak EAEn bakarrik jatorria edo helmuga duten lekualdaketei dagozkie. Hala ere, inkesta hauetan, EAEko barne-ibilbide ertain edo luzeko joan-etorrien erabiltzaileen erantzunak ere jasotzen dira, eta, neurri txikiagoan, EAEn iragaitzaz soilik zeuden pertsonenak.

Inkestak 2021eko abenduaren 13tik 17 ra bitartean egin dira.

4.2.1 Datuak biltzeko kanpaina

Landa-lanetako egunetan 1.321 inkesta egin ziren, guztira 1.668 pertsona; izan ere, inkestetako batzuk lagunduta edo taldean bidaiatzen zuten pertsonen inkesta zitzazkien.

Taula 79. Autobus-terminaletan egindako inkestak

Geltokia	Inkestak	Inkestatutako pertsonak
Bilbo	739	911
Donostia – San Sebastián	161	221
Vitoria - Gasteiz	421	536
Inkestak guztira	1.321	1.668

Iturria: Geuk egina

4.2.2 Jasotzaileen kalkulua

Inkesta horien emaitzak jasotzeko, Euskal Autonomia Erkidegoa abiapuntu edo helmuga duten inkestatutako garraiobideetako ibilbide ertain eta luzeko zerbitzuen batez besteko lanegun bateko bidaiarien bolumenen datuak erabili dira.

Autobus-terminaletan egindako inkestaren jasotzaileen kalkulua hiru autobus-geltokien kudeaketaz arduratzen diren enpresa emakidadunek emandako informazioan oinarritzen da. Donostiako eta Bilboko geltokien kasuan, aztertutako aldiko egun bakoitzerako linearen arabera banakatutako bidaiarien guztizkoa ezaugarritu du informazio horrek; Gasteizen, berriz, linea bakoitzeko bidaiarien guztizkoa aldi osoaren arabera. Horregatik, jasotzaileen kalkuluak bi fase izan ditu:

- 1. fasea: operadoreen datuen tratamendua, batez besteko lanegun batean linea bakoitzeko batez besteko bidaiari-kopuruaren balioak lortzeko.
- 2. fasea: inkestatutako erregistro bakoitzeko bidaiari-kopuruari jasotze-faktoreak aplikatzea, karakterizazio bakoitzerako lehen fasean kalkulaturako balioa errespetatu dadin.

4.3 Ibilgailu astuneiei egindako kordoi inkesta

Kordoi inkestaren helburua da Garraio, Mugikortasun eta Hiri Agendaren Ministerioak aldizka egiten dituen inkestetan (Salgaien Errepidezko Garraioren Inkesta Iraunkorra, SEGII) hutsuneak izan ditzakeen fluxu-bolumenekin lotutako informazioa lortzea. Horregatik jarri da arreta EAEko kanpo-fluxuetan, bai gainerako autonomia-erkidegoekin, bai atzerriarekin, bai EAetik igarotzen diren salgaien garraio-eragiketetan.

Horretarako, kordoi bat diseinatu da EAEko mugetan. Gainera, inkesta egin den tokietarako, ibilgailu astunen aforoak izan dira eskuragarri.

Datuak hartzeko kanpaina 2022ko urtarrilean, otsailean eta martxoan egin zen, zerbitzuguneetan eta ordainlekuetan.

4.3.1 Datuak biltzeko kanpaina

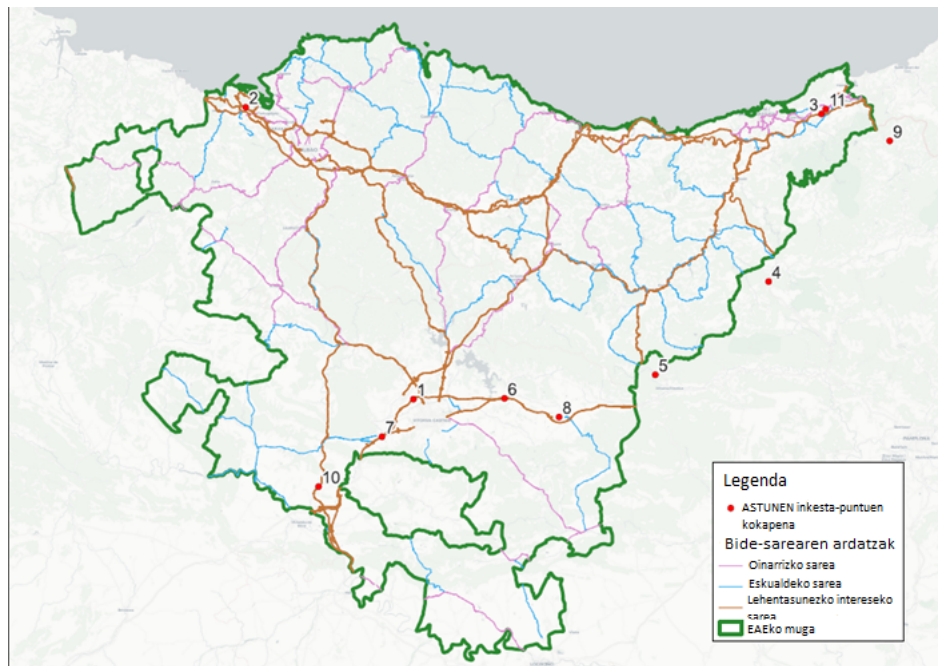
Hurrengo taulan eta planoan, landa-lanen kanpaina egindako kordoi inkestan erabilitako puntuak aurkezten dira.

Taula 80. Inkesta puntuen laburpena

Puntua	Probintzia	Errepidea	Kokapena	Oharrak	Inkestak
1	Araba	A-1	Lopidana	Lopidanako zerbitzugunea	275
2	Bizkaia	A-8	Ugaldebieta	Ugaldebietako zerbitzugunea	659
3	Gipuzkoa	AP-8	Oiartzun	Oiartzungo zerbitzugunea	355
4	Nafarroa	A-15	Pagozelai	Pagozelaiko zerbitzugunea	161
5	Nafarroa	A-1	Altsasua	Altsasuko zerbitzugunea	275
6	Araba	A-1	Olaona	Olaonako zerbitzugunea	200
7	Araba	A-1	Subillana Gasteiz	Subillanako zerbitzugunea	324
8	Araba	A-1	Agurain	Agurain fuel truck	75
9	Nafarroa	N-121	Bera	Bera de Bidasoa	102
10	Araba	AP-68	Igay	Igayko zerbitzugunea	123
11	Gipuzkoa	AP-8	Irun	IDS-Q8 Irungo zerbitzugunea	491

Iturria: Geuk egina

Irudia 35. Kordoi inkestako puntuen laburpena

Iturria: Geuk egina

4.3.2 Jasotzaileen kalkulua

Jasotzaileen kalkulua hurrengo fase hauetan egin da:

- 1. fasea: hedapen faktoreak kalkulatzeko, ibilgailu astunen aforoetatik abiatuta.
- 2. fasea: kontabilitate bikoitzeko zuzenketa ibilgailu astunentzat, bide berari zentzu berean zerbitzua ematen dioten inkesta-puntuak daudelako.
- 3. fasea: datuak guztizko balioetara egokitzea, pisuari dagokionez.

4.4 Administrazio emakidadunen informazioa biltzea

Inkesta prozesuez gain, informazioa eskatu zaie EAEn diharduten pertsonen eta salgaien garraio-operadoreei eta lineen ustiapenen emakidadun diren administrazio publikoei. Bi kasuetan 2021erako datuak eskatu ziren.

Pertsonen garraioari dagokionez, datuak eskatu zaizkie trenbide-, aireportu- eta kable-zerbitzuen administrazio emakidadunei, bai eta EAEko hiru autobus-geltoki nagusietako zerbitzu erregularretako bidaiarien errepide bidezko kanpo garraio-zerbitzuei ere.

Salgaien eta pertsonen garraioari buruz eskatutako informazioa eman duten tren-operadoreak honako hauek izan dira: Euskotren eta Renfe bi kasuetarako eta Euskotren-Tranbia, Renfe Metrika eta Metro Bilbao pertsonen garraiorako. Metro Bilbaoren eta Euskotren-Tranbiaren kasuan, SIT-Oteus sistematik lortu da informazio hori jada tratatua.

EAEn 2021ean garraiatutako bidaiarien kopurua eta salgaien bolumena Aenak eman ditu.

Kable bidezko instalazioetako erabiltzaile kopuruari buruzko datuak (funikularrak, Bizkaia Zubia) SIT-Oteus sistematik atera dira zuzenean.

Pertsonen errepide bidezko joan-etorriei dagokionez, autobus-terminal bakoitzaren hiru enpresa emakidadunek emandako informazioari esker lortu dira; izan ere, terminal horietako bakoitzean geldialdia egiten zuten ibilbide luzeko linea bakoitzeko eguneko bidaiari kopurua eman zuten. Datu horiek terminaletan egindako inkestako emaitzak jasotzeko erabili dira, aurreko ataletan zehaztu den bezala. Hiriko eta hiriarteko lineei dagokionez, hiru Lurralde Historikoetako hiru organo arduradunek (Bizkaiko Garraio Partzuergoa, Gipuzkoako Garraioaren Lurralde Agintaritza eta BAT Erakunde Kudeatzailea) emandako monetikatik abiatuta lortu dira datuak.

Salgaiei buruzko informazioari dagokionez, lehen aipatutako operadoreez gain (Aena, Euskotren eta Renfe), fluxu mota horren datuak Bermeoko, Bilboko eta Pasaiaiko Portu Agintaritzetatik eta tren-operadore pribatuetatik atera dira.

Azkenik, salgaien errepide bidezko garraioari dagokionez, bi informazio-iturri erabili dira: alde batetik, Sustapen Ministerioak egindako 2021eko Salgaien Errepideko Garraioaren Inkesta Iraunkorra (SEGII), eta, bestalde, 2021eko ibilgailu astunen kordoi inkesta, azterketa honetarako egina.

Kalkuluak egiterakoan, urteko 290 lanegun hartu dira kontuan, bai pertsonen garraioren kasuan, bai salgaien garraioren kasuan.

5. ERANSKINAK

5.1 Autobus-terminaletako inkesten ustiapena

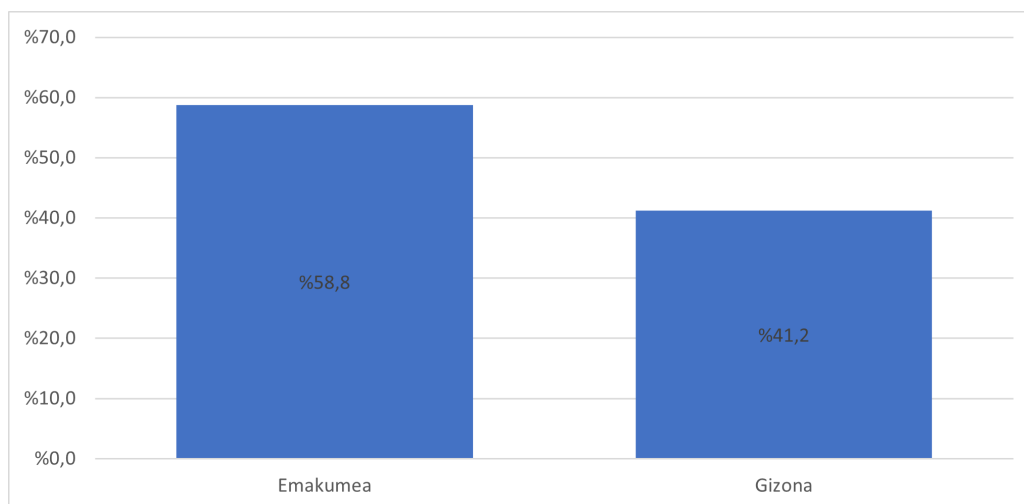
Atal honetan, Euskal Autonomia Erkidegoko hiru hiriburuetako autobus-terminaletan egindako inkestetan erregistratutako datuen ustiapenaren emaitzak aurkezten dira.

Inkesta horien helburua da lanegun batean Euskal Autonomia Erkidegoan errepide bidezko ibilbide ertain eta luzeko garraio kolektiboko mugikortasunari buruzko ezagutza zehatzagoa izatea. Ibilbide ertain eta luzeko zerbitzuak, batez ere Euskal Autonomia Erkidegoan jatorria edo helmuga bakarrik duten joan-etorrietarako erabiltzen dira. Xehetasun gehiago nahi izanez gero, ikusi txosten honen atal metodologikoa.

Zerbitzu horien lagin adierazgarri bat inkestatu zaie terminaletara heldu eta terminaletatik irteten diren erabiltzaileei.

Autobus-terminalak emakumeen % 58,8k eta gizonen % 41,2k erabiltzen dituzte, banaketa homogeneousatuz; izan ere, 2016an, erabiltzaileen % 64 emakumeak ziren eta % 36, berriz, gizonak.

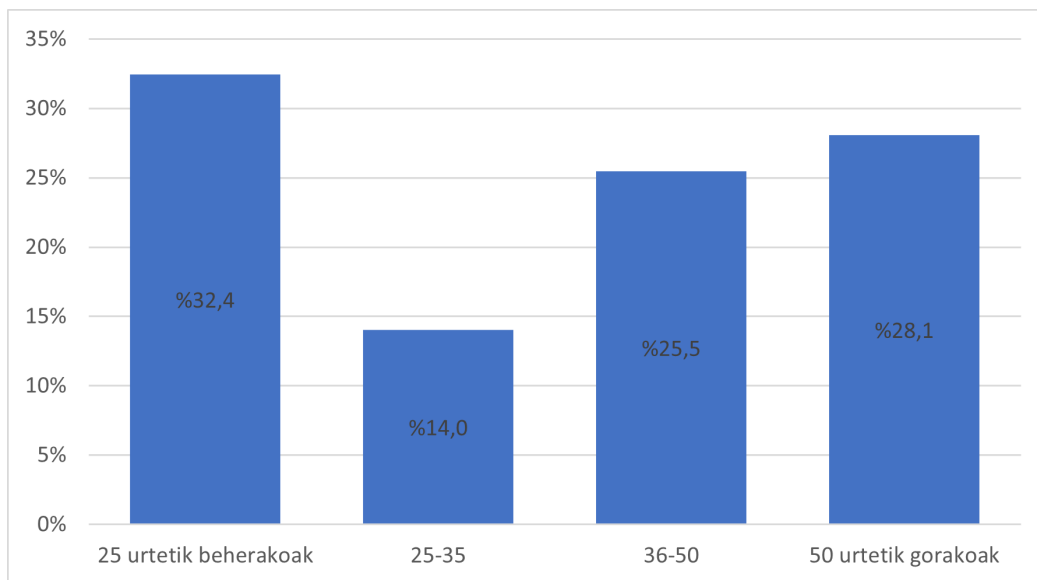
Irudia 36. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen sexuaren arabeko banaketa

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

Ibilbide ertain eta luzeko autobus-lineen erabiltzaileen banaketari dagokionez, 25 urtetik beherakoak talde nagusia dira (% 32,4); ondoren, 50 urtetik gorako pertsonak daude (% 28,1).

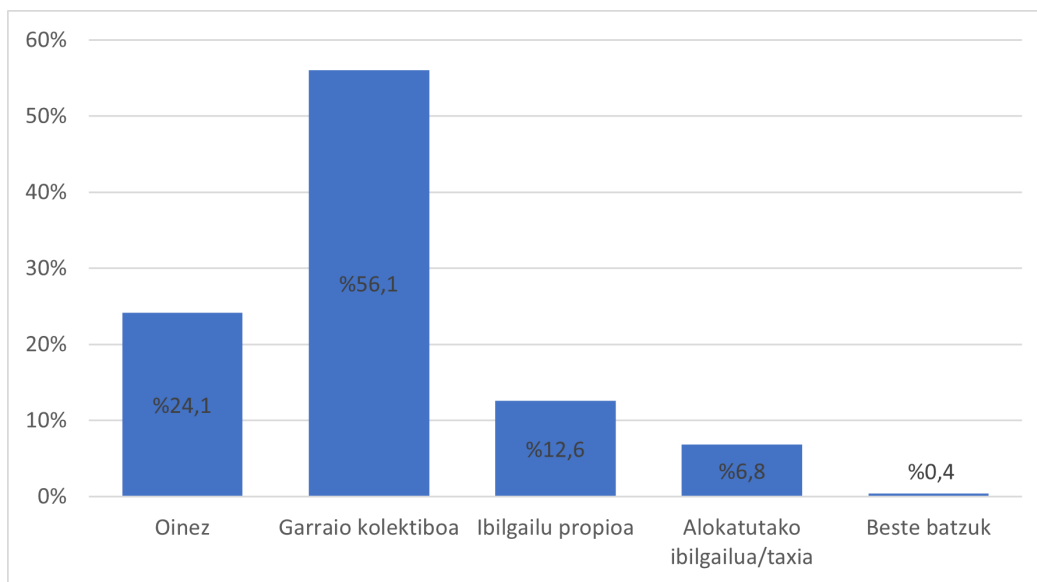
Irudia 37. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen adin-taldearen arabeko banaketa

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

Autobus-terminaletara iristeko garraiobideari dagokionez, garraio kolektiboa izan da terminaletara iritsi aurretik egindako joan-etorrien erdia baino gehiago egiteko erabili den garraiobidea. Ibilgailuz, norberarenean ibilgailuan zein beste norbaiten ibilgailuan (alokatua edo taxia) joan-etorrien % 19,4 egin dira.

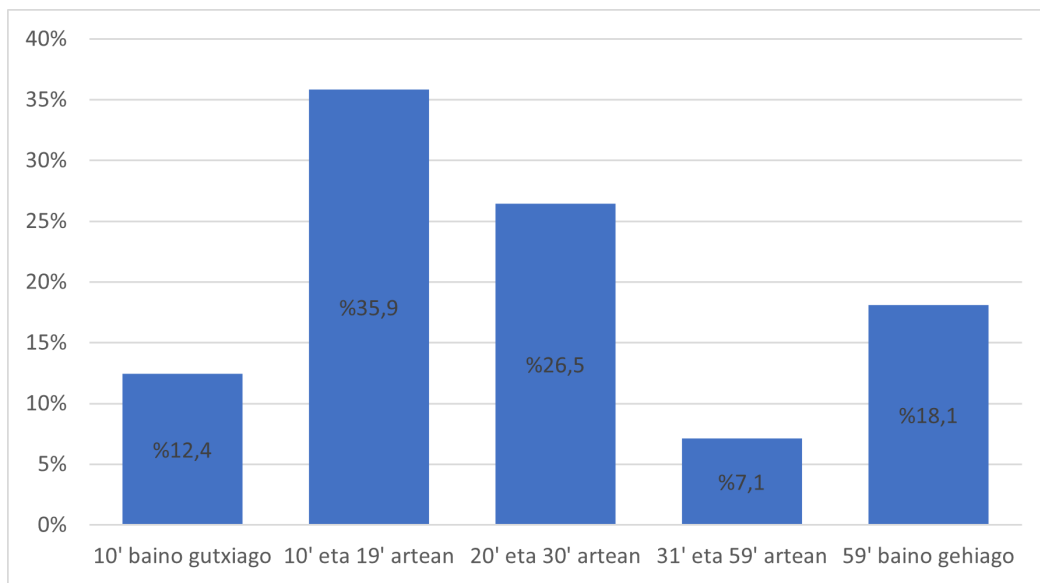
Irudia 38. Autobus-terminaletara sartzeko erabilitako garraiobidea

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

Autobus-erabiltzaileek terminaletara iristeko behar duten denbora 30 minututik beherakoa da kasuen % 75ean. Terminaletara egindako bost bidaiatik batek ordubete baino gehiagoko iraupena du.

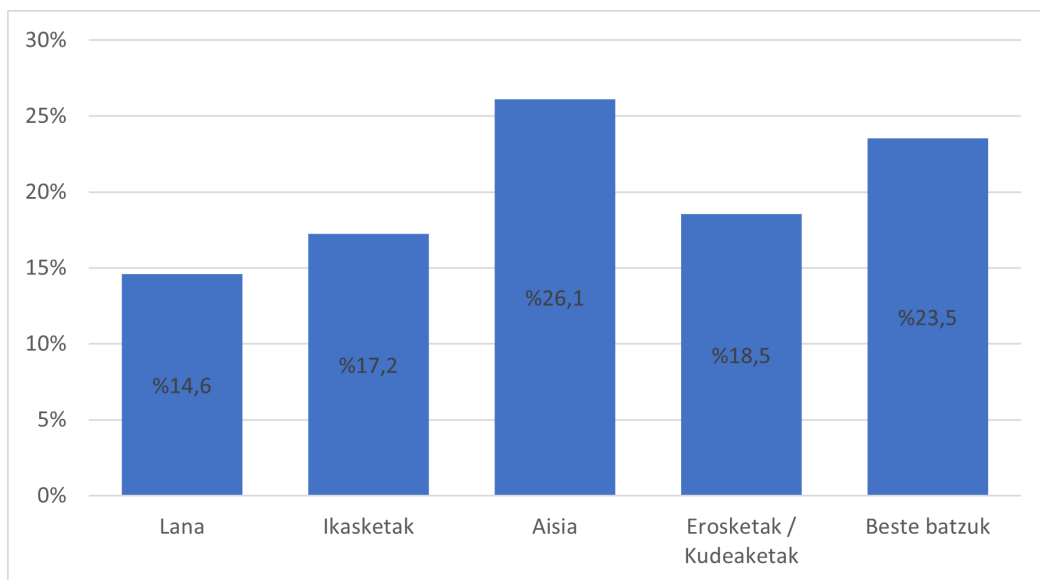
Irudia 39. Autobus-terminaletara iristeko denbora

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

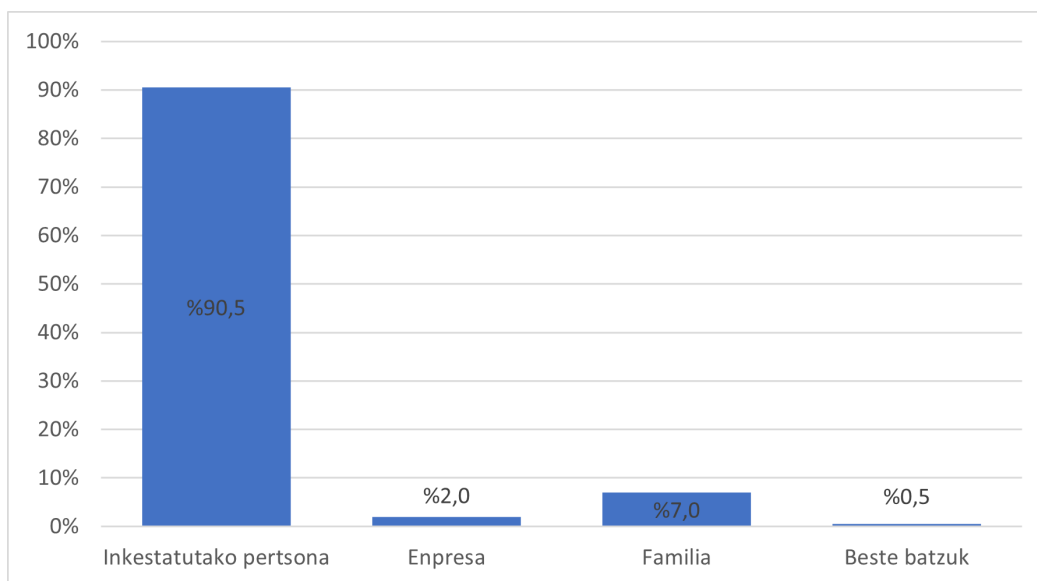
Lau joan-etorritik bat aisialdiak eragiten du (% 26,1); lanak eta ikasketek, berriz, joan-etorrien % 14,6 eta % 17,2 eragiten dute, hurrenez hurren.

Irudia 40. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileen joan-etorrien arrazoiak

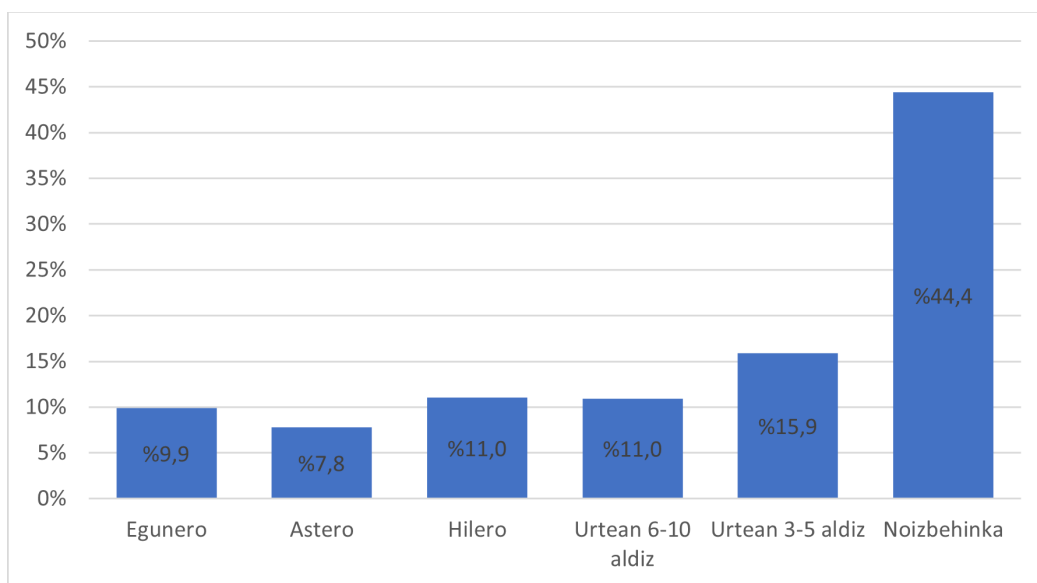
Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

Joan-etorrien finantzaketari dagokionez, erabiltzailearen beraren ordainketa-ehuneko handia nabarmentzen da, 10 bidaiatik 9 erabiltzaileak berak ordaintzen baititu. Enpresak ordaindutako bidaiak % 2,0 baino ez dira.

Irudia 41. Joan-etorriaren kostuaren ordainketa

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

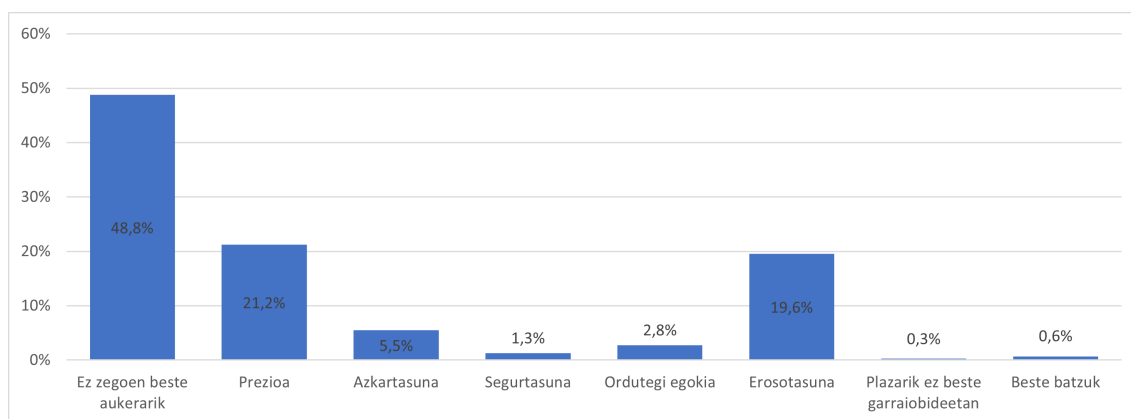
Ibilbide ertain eta luzeko errepide bidezko garraio kolektiboan egindako joan-etorrien ia erdia noizbehinkakoa da (% 44,4). Noizbehinkakotzat hartzen dira urtean hiru aldiz baino gutxiagoz egiten direnak. Ibilbide ertain eta luzeko joan-etorriak dira; beraz, ez da ohikoa bidaia ugari egitea, eta ia % 10a lortzen dute. Probintzia mugakideekin eskaintzen diren autobus-zerbitzuen ondorio da hori.

Irudia 42. Joan-etorriaren maiztasuna

Iturria: Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta

Ibilbide luzeko bi bidaiatik ia bat autobusez egiten da, beste aukerarik ez zegoelako. Hala ere, nabarmentzekoa da erabiltzaileen % 19,6k erosotasunagatik egiten duela. Pertsonen % 21,2rentzat autobusa erabiltzea erabakitzeke ordutan, prezioa da faktore garrantzitsua.

Irudia 43. Autobus-terminaletako autobus-erabiltzaileek autobusa hautatzeko arrazoia

***Iturria:** Geuk egina, 2021eko autobus-terminaletako inkestan oinarrituta*